ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΒ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19—ΤΗΛ. 27.689 | 1—15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1955 | ΑΡΙΘ. 5—6

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Βασ. Μ. Βέλλα *Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1954.—**Μητ. πρ. Λήμνου Βασιλείου**, Ὁ Αἰγίνης καὶ Σαλαμῖνος Σαμουὴλ (συνέχεια).—**Γερ Ἰ. Κονιδάρη** Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Ἡ Β' Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν (γ'). —**Νικ. Β Τωμαδάκη**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον πρὸ καὶ μετὰ τὴν Ἅλωσιν.—**Ἀρχ. Τιμ. Παπουτσάκη**, Ὁ μοναχικὸς θεσμὸς παρ' ἡμῖν (τέλος).—**Ἀρχ. Νικ. Βαφείδου**, Ἡ ἐργασία δὲν εἶναι κατάρα.—**Εὐαγ. Θεοδώρου**, Ὁ ἅγιος Αὐγουστῖνος καὶ ἡ φιλοσοφία τῆς θρησκείας (γ').—**Παν. Ἰ. Παναγιωτάκου**, Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1000/1954 Γνωματεύσεως τοῦ Νομ. Συμβουλίου τοῦ Κράτους (συνέχεια).—**Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος**: Ἔκθεσις ἐπὶ τοῦ Ἀπολογισμοῦ τῆς χρήσεως 1953 - 1954.—Μήνυμα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ἐπὶ τῇ Παγκοσμίῳ Προσευχῇ τῶν Φοιτητῶν. **Παρατηρήσεων Στήλη**: Κεφάλαιον σημαντικόν. Ἡ Προσευχὴ τῶν φοιτητῶν. Ἐπὶ τῇ προσεχεῖ Ἑορτῇ.—**Χρονικά.—Βιβλιογραφία.***

Η ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ 1954

Θείᾳ εὐδοκίᾳ, ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον αὐτῆς εἰς πάντας τοὺς τομεῖς τῆς δράσεως, παρὰ τὰς δυσχερείας, πρὸς τὰς ὁποίας ἔχει πολλάκις νὰ ἀντεπεξέλθῃ.

Εἰς τὸν τομέα τοῦ Θείου Κηρύγματος εἰργάθησαν μὲ ἱκανοποιητικὴν ἀπόδοσιν οἱ εἰς ὁλόκληρον τὴν χώραν διεσπαρμένοι βοηθοὶ Ἱεροκήρυκες, μισθοδοτούμενοι ὑπὸ τῶν Τοπικῶν Συμβουλίων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Προσπάθεια καταβάλλεται, ὅπως εὑρεθῇ ὁ τρόπος, ἵνα ἡ ὑπηρεσία αὐτῶν λογισθῇ καὶ ὡς Δημοσία καὶ ὡς συντάξιμος. Πρὸς ὑποβοήθησιν τοῦ Κηρυκτικοῦ ἔργου, ἐδημοσιεύθησαν καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος βοηθητικὰ βιβλία, προωρισμένα διὰ τοὺς Ἱεροκήρυκας καὶ ἕτερα εὑρίσκονται ὑπὸ ἐκτύπωσιν.

Μεγάλην προώθησιν εἰς τὸ Κηρυκτικὸν ἔργον ἔδωκεν ἡ δωρεὰν εἰς τὸ Ἐκκλησίασμα διανεμομένη ἀνὰ ὁλόκληρον τὴν χώραν κατὰ Κυριακὴν «Φωνὴ Κυρίου», ἥτις καταρτίζεται μερίμνῃ τῆς Διευθύνσεως Τύπου καὶ Διαφωτίσεως καὶ περιέχει, πλὴν ἄλλων, σύντομον κήρυγμα ἐπὶ τῆς Εὐαγγελικῆς Περικοπῆς. Ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην αἱ Ἱεραὶ Μητροπόλεις εἰσάγουν καὶ διαδίδουν τὴν «Φωνὴν Κυρίου», εἰς τρόπον, ὥστε μεγάλαι μᾶζαι νὰ ἀναγινώσκουν κατὰ Κυριακὴν τὸ αὐτὸ Κήρυγμα. Ἡ τελευταία αὕτη παρατήρησις φέρει ἡμᾶς ἐγγὺς εἰς τὸ πρόβλημα, ὅπερ μᾶς ἀπασχολεῖ, τοῦ συγχρονισμένου καὶ ἑνιαίου ὡς πρὸς τὰς γενικὰς γραμμὰς Κηρύγματος. Πολλάκις ἀναγινώσκει τις εἰς τὰς καθημερινὰς Ἐφημερίδας παράπονα χριστιανῶν, ὡς πρὸς τὸ ἀκατάλληλον τῆς ἐκλογῆς τῶν θεμάτων, τῶν ἀπὸ τοῦ Ἄμβωνος ἀναπτυσσομένων, ἅτινα συνήθως δὲν εἶναι εἰλημμένα ἀπὸ τὰ ζωντανὰ θέματα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν προβλήματα διὰ τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον. Τὸ πρόβλημα τοῦτο ἀπασχολεῖ τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν καὶ μελέται ἐπ' αὐτοῦ γίνονται.

Λίαν παρήγορον γεγονὸς εἶναι, ἡ καθ' ἡμέραν μεγαλυτέρα συμμετοχὴ τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου εἰς τὸ Κηρυκτικὸν ἔργον καὶ ἀναμφιβόλως θὰ ἔλθῃ ἐποχή, καθ' ἣν εἰς ἑκάστην ἐνορίαν θὰ ἀκούεται τὸ Κήρυγμα. Τοῦτο ἀναμφιβόλως ὀφείλεται εἰς τὴν ὅλην ἀνύψωσιν τῆς μορφώσεως τοῦ Ἱερέως, συντελουμένην εἴς τε τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς τῶν Παν/μίων, καὶ εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ ἀνώτερα Φροντιστήρια καὶ τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Σχολάς.

Εἰς τὸν τομέα τῆς Νεότητος προσπάθεια πανταχοῦ ὑπὸ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων κατεβλήθη ἐπεκτάσεως καὶ ἀρτιωτέρας λειτουργίας τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, τὰ ὁποῖα ἤρχισαν νὰ προσλαμβάνουν εὐρύτερον χαρακτῆρα. Λίαν ἐνθαρρυντικὸν εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ἤρχισαν ἤδη εἰς διαφόρους Μητροπόλεις νὰ ἱδρύωνται Αἴθουσαι τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, μερικαὶ τῶν ὁποίων πλαισιώνονται καὶ ὑπὸ γηπέδου. Εἰς τὰς Αἰθούσας ταύτας οἱ Νέοι εὑρίσκουν καὶ τὸ κατάλληλον βιβλίον καὶ τὴν κατάλληλον ψυχαγωγίαν. Θερμὴ παρότρυνσις διατυποῦται ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας, ὅπως, ἐν τῇ καταρτίσει τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν Τοπικῶν Ταμείων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, λαμβάνηται μέριμνα πρὸς σχηματισμὸν ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοιούτων Αἰθουσῶν.

Ἐντατικὴ ὑπῆρξεν ἐκ μέρους τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος ἡ προσπάθεια τῆς διαδόσεως τοῦ χριστιανικοῦ ἐντύπου μεταξὺ τῆς Νεολαίας. Συνεχίσθη ἡ ἔκδοσις τοῦ Περιοδικοῦ «Τὰ Χαρούμενα Παιδιά», τὸ ὁποῖον, καθ' ἑκάστην βελτιούμενον, κατακτᾷ περισσότερον ἔδαφος. Πλεῖστα βιβλία, διηγήματα, σκέτς κλπ. ἐξεδόθησαν, κατάλληλα διὰ τὴν νεαρὰν ἡλικίαν. Τὰ εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν ὑπαγόμενα Ὀρφανοτροφεῖα Χίου καὶ Κύμης εἰργάσθησαν ἀποδοτικά. Μερικοὶ δὲ τρόφιμοι τούτων ἤρχι-

σαν νὰ στελεχώνουν βαθμιαίως τὸ Τυπογραφεῖον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Λίαν εὐοίωνον σημεῖον ἀποτελεῖ ἡ σύμπηξις διαφόρων Ὁμίλων νέων καὶ νεανίδων περὶ τὴν Ἀποστ. Διακονίαν καὶ ἡ ὑπὸ ταύτην ὑπαγωγὴ ἀρχαιοτέρων Ὁμίλων. Ὅλως ἰδιαιτέρως μνημονεύομεν ἐνταῦθα τὴν ἵδρυσιν τῆς «Ἑνώσεως τῶν Ἀποφοίτων τοῦ Θεολ. Οἰκοτροφείου» καὶ τῆς «Ἑνώσεως τῶν Ἑλληνίδων Θεολόγων».

Εἰς τὸν τομέα τῆς καταρτίσεως ἐκκλησιαστικῶν στελεχῶν ἐξηκολούθησεν εὐρύθμως ἡ λειτουργία τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου, τὸ ὁποῖον, ὅσον παρέρχεται ὁ χρόνος, τόσον καὶ καλλίτερον ὀργανοῦται ἀπὸ ἀπόψεως πνευματικῆς ἐργασίας καὶ δημιουργίας ἐκκλησιαστικῆς ἀτμοσφαίρας. Ὁμιλίαι, καθημερινὴ μελέτη τῆς Ἁγ. Γραφῆς, Ὁμιλητικὰ καὶ Κατηχητικὰ Φροντιστήρια καὶ κατάλληλος κατ' ἄτομον ἐπαφὴ καὶ ἐργασία ἤρχισαν νὰ δημιουργοῦν τὴν παράδοσιν τοῦ νεαροῦ Οἰκοτροφείου, ἡ ὁποία καὶ θὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοὺς ἀναμενομένους καρπούς. Εἰς τὸ Θεολογικὸν Οἰκοτροφεῖον παραμένουν περὶ τοὺς 180 φοιτηταὶ τῆς Θεολογίας, ἐκτὸς δὲ τούτων Αἰθίοπες φοιτηταί, Σύροι, Αἰγύπτιοι καὶ μερικοὶ ἑτερόδοξοι φοιτηταί, οἵτινες ἔρχονται νὰ ἐκμάθουν τὴν γλῶσσαν καὶ γνωρίσουν τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Οἱ πλεῖστοι τῶν φοιτητῶν εἶναι ὑπότροφοι τῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Ἱ. Μητροπόλεων, καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἀκόμη ὅμως δὲν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ εὐχάριστον σημεῖον νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἑκάστη Μητρόπολις ἔχει τοὺς ὑποτρόφους αὐτῆς. Εὐχάριστον εἶναι πάντως ὅτι κατ' ἔτος ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποτρόφων τούτων αὐξάνεται. Ἡ ἀνάγκη ἱδρύσεως ἀντιστοίχου Οἰκοτροφείου καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ παρίσταται ἐπιτακτική.

Καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος συνεχίσθη ἡ ἀποστολὴ ὑποτρόφων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, εἰς Εὐρώπην πρὸς εὐρυτέρας σπουδάς, ἀναφερομένας ἰδίᾳ εἰς τὴν πρακτικὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς.

Τὸ περιοδικὸν «Ἐφημέριος», μὲ τὴν ἐκλεκτήν του ὕλην, ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τὴν ἔκδοσίν του, μερίμνῃ τῆς Διευθύνσεως τοῦ Τύπου καὶ Διαφωτίσεως, συντεῖνον τὰ μέγιστα εἰς τὴν πνευματικὴν ἐξύψωσιν τοῦ Ἱερέως καὶ παρέχον θετικὴν βοήθειαν εἰς τὸ πνευματικὸν ἔργον αὐτοῦ.

Καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, χάρις εἰς τὴν πλουσίαν ἐνίσχυσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, γενομένην διὰ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου, συνεχίσθη ἡ ἀνοικοδόμησις τῆς Σχολῆς τῶν Διακονισσῶν καὶ τοῦ Οἴκου Φοιτητρίας. Μικροῦ πλέον μέρους ὑπολειπομένου, ἐλπίζομεν βασίμως, ὅτι ἀμφότερα τὰ ἱδρύματα ταῦτα θὰ ἀρχίσουν λειτουργοῦντα ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου. Πρὸς τοὺς Δωρητὰς καὶ τὸν Καθηγητὴν κ. Ἀμίλκαν Ἀλιβιζᾶτον ἐκφράζονται καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης αἱ θερμότεραι εὐχαριστίαι. Μὲ τὴν λειτουργίαν τῆς Σχολῆς τῶν Διακονισσῶν καὶ τὴν χρησιμοποίησιν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς γυναικὸς εἰς τὰ κοινωνικὰ ἔργα, εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι μία μεγάλη δύναμις θὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ πρόβλημα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς οὐσιαστικῆς εἰς αὐτὴν συμμετοχῆς τῆς Ἐκκλησίας ἀπασχολεῖ σπουδαίως τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν καὶ ἴσως δὲν θὰ βραδύνῃ ἡ ἐποχὴ τῆς ἐκδηλώσεως τῶν πρώτων ἐνεργειῶν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην.

Εἰς τὸν τομέα τῆς γενικῆς θρησκευτικῆς διαφωτίσεως, ἐξηκολούθησαν αἱ ἑβδομαδιαῖαι ἐκπομπαὶ ἀπὸ τοῦ Ῥαδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, διά τε τοὺς νέους καὶ τοὺς προκεχωρημένους τὴν ἡλικίαν. Ὡσαύτως ἀπὸ πολλῶν ἐπαρχιακῶν Ῥαδιοφωνικῶν Σταθμῶν ὠργανώθησαν ἐκπομπαὶ ὑπὸ τῆς κατὰ τόπους Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἐπικουρούμεναι ἐν πολλοῖς ὑπὸ τοῦ Κέντρου. Ἡ ἵδρυσις εἰδικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Σταθμοῦ ἀποτελεῖ πάντοτε ζωηρὸν πόθον, προσκόπτει ὅμως εἰς ἀνυπέρβλητα ἐμπόδια οἰκονομικῆς, κυρίως, φύσεως.

Τὸ θρησκευτικὸν ἔντυπον, ἡ μεγάλη αὐτὴ δύναμις, πλουσίως διεσκορπίσθη ἀνὰ τὸν λαόν. Πλεῖστα ὅσα φυλλάδια, ἐκ τῶν ἀρχαιότερον ἐκδοθέντων, ἀνετυπώθησαν καὶ διενεμήθησαν δωρεάν, μεγάλη δὲ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἡ ζήτησις αὐτῶν. Ὡσαύτως, ὡς ἀνωτέρω ἐσημειώθη, ἀρκετὰ βιβλία ἐξεδόθησαν διὰ τοὺς νέους, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς προκεχωρημένους τὴν ἡλικίαν. Τὸ οἰκογενειακὸν περιοδικὸν «Τὸ Χαρούμενο Σπίτι» ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ, καθ' ἑκάστην βελτιούμενον.

Πρὸς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῆς ἐπαρχίας καὶ ἐνίσχυσιν τῆς ἐν αὐτῇ ἐργασίας, ἤρχισαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ν' ἀποστέλλωνται περιοδικῶς καὶ δι' ὡρισμένον χρόνον εἰς διαφόρους Μητροπόλεις Ἱερεῖς ἐκ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ὧν ἡ ἐργασία ὑπῆρξε λίαν καρποφόρος. Τοῦτο θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ἐφαρμόζεται μέχρι τῆς ἱδρύσεως τοῦ εἰδικοῦ Ἱεραποστολικοῦ Σώματος, τὸ ὁποῖον θὰ ἀναλάβῃ αὐτὴν κυρίως τὴν ἐργασίαν.

Ἰδιαιτέρα μέριμνα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος κατεβλήθη δι' ἐργασίαν παρὰ τοῖς Κρατουμένοις. Πρὸς τοῦτο ἱδρύθη, τῇ εἰσηγήσει τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Σπυρίδωνος, εἰδικὸν Γραφεῖον ἐν τῇ Διευθύνσει τοῦ Τύπου καὶ τῆς Διαφωτίσεως, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὁποίου ἐτέθη Κληρικός, ὅστις καρποφόρως ἤρχισε νὰ ἐργάζηται.

Εἰς τὸν τομέα τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως ἐλειτούργησε κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος διὰ πρώτην φορὰν Ἐξομολογητικὸν Φροντιστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐφοίτησαν Ἱερεῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, πρὸς τοῦτο κληθέντες. Τὰ ἐκ τῆς λειτουργίας τοῦ Φροντιστηρίου τούτου ἐξαχθέντα συμπεράσματα εἶναι λίαν ἐνθαρρυντικά, προοιωνιζόμενα μεγαλυτέραν ἀνάπτυξιν τοῦ Φροντιστηρίου τούτου. Πρὸς τούτοις, μικρὰ βιβλιάρια, ἀποτεινόμενα πρὸς τὸν Ἐξομολογούμενον, ἐξετυπώθησαν καὶ ἐκυκλοφόρησαν κατὰ δεκάδας χιλιάδων ἀντιτύπων, ὅπερ δεικνύει πόσον μεγάλη ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου εἶναι ἡ ἀνάγκη. Οἱ πρὸς τοῦτο ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ ἐντεταλμένοι προπαρασκευάζουν τὴν ἔκδοσιν καὶ ἄλλων παρεμφερῶν βιβλίων, καὶ ἰδίως τὴν συγγραφὴν εἰδικῆς Ἐξομολογητικῆς, ἧς τόσην ἀνάγκην ἔχομεν.

Τὸ ἐκδοτικὸν ἔργον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

ὑπῆρξεν ἀποδοτικώτερον κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, χάρις εἰς τὸν πλουτισμὸν τῶν τυπογραφικῶν ἐγκαταστάσεων, ἰδίᾳ διὰ τῆς μονοτυπικῆς μηχανῆς. Οὕτω θὰ δύναται πλέον ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία νὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὴν ἔκδοσιν μεγαλυτέρων ἔργων. Ἐπ' αὐτῆς τῆς γραμμῆς κινουμένη, ἤρχισεν ἐκδίδουσα τὰ Λειτουργικὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν βιβλία καὶ συντόμως θὰ χωρήσῃ εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν Μηναίων, εἰς τὰ ὁποῖα ἐν παραρτήματι θὰ συμπεριληφθῇ ὁ ἄγνωστος μέχρι τοῦδε ᾀσματικὸς πλοῦτος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ποιήσεως, ὃν ἔφερεν εἰς φῶς ἡ μακρὰ ἐργασία τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρονίου. Παραλλήλως ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία, θεωρήσασα ὅτι ἔργον ἐπιβεβλημένον τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι ἡ ὑπ' αὐτῆς ἔκδοσις τῶν ἱερῶν κειμένων τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἤρχισεν ἐκτυποῦσα τὴν Κ. Δ., ἥτις μετ' ὀλίγον μέλλει νὰ κυκλοφορήσῃ. Διὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ Τυπογραφείου ἠδύνατο πλέον ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὧν ἡ ἐκτύπωσις ἤρχισεν ἤδη συντελουμένη. Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι διὰ τῆς ἐκδόσεως τῶν συγγραμμάτων τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία θὰ προσφέρῃ θετικὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν προώθησιν τῶν Πατρολογικῶν παρ' ἡμῖν μελετῶν.

Εἰς ἕνα Ὀργανισμόν, ἐν ἐξελίξει εὑρισκόμενον, πολλὰ δύνανται νὰ εἶναι τὰ σημεῖα τοῦ γενικωτέρου προγράμματος τῆς ἀμέσου καὶ ἀπωτέρας πραγματοποιήσεως τούτων. Δύο κυρίως ἐξ αὐτῶν ἀπετέλεσαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ ἀποτελοῦν ἀκόμη ἀντικείμενον σοβαρᾶς μελέτης πρὸς ἄμεσον ἐφαρμογὴν αὐτῶν. Τὸ πρῶτον τούτων εἶναι ἡ ἵδρυσις τοῦ Ἱεραποστολικοῦ Σώματος, ὅπερ τώρα θεωρεῖται ὡς ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τῆς περαιτέρω ἀναπτύξεως τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ὡς ἐκτενῶς ἀνέπτυξα εἰς ἄρθρον μου, δημοσιευθὲν ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» (Ἰανουάριος 1955, ἀριθ. 1-2). Παραλλήλως δὲ πρέπει νὰ χωρήσῃ καὶ ἡ ὀργάνωσις τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου καὶ γενικώτερον τῆς Ἐνορίας. Ἔφθασε πλέον ἡ στιγμή, καθ' ἣν πρέπει νὰ χωρήσωμεν εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν πνευματικῶν ἐργατῶν, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐργασθῶμεν συντονισμένα, ἐνηρμοσμένα καὶ μὲ πλήρη συνείδησιν τοῦ τί ἐπιδιώκομεν καὶ πῶς θὰ τὸ ἐπιδιώξωμεν. Ἐλπίζω καὶ πάλιν βασίμως, ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πρὸ τῆς ὁποίας ὑπάρχουν ὑπομνήματα καὶ σχέδια σχετικά, θὰ θελήσῃ νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὸ κεφαλαιῶδους σημασίας τοῦτο πρόβλημα.

Τὸ δεύτερον σημεῖον τοῦ προγράμματος τοῦ ἀμέσου μέλλοντος θὰ εἶναι ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευσις, εἰς ἣν ἀμέριστον πρέπει νὰ στρέψῃ ἡ Ἐκκλησία τὴν προσοχήν της, μὲ ἐνεργὸν συμμετοχὴν αὐτῆς εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Αὐτὴ εἰς μεγάλας γραμμὰς ὑπῆρξεν ἡ ἐξέλιξις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος. Καταλήγων, ἐπιθυμῶ νὰ ἐκφράσω τὰς θερμάς μου εὐχαριστίας πρὸς πάντας, ὅσοι συνέβαλον εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, καὶ ἰδιαιτέρως πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν Προκαθήμενον αὐτῆς Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σπυρίδωνα, τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας καὶ πάντας τοὺς συνεργάτας μου ἐν τῷ ἐπιτελουμένῳ ἔργῳ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Μ. ΒΕΛΛΑΣ
Καθηγητὴς τοῦ Παν]μίου Ἀθηνῶν
Γεν. Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολ. Διακονίας

Ο ΑΙΓΙΝΗΣ ΚΑΙ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ ΣΑΜΟΥΗΛ*

Μηνιαῖον χρονικὸν διάστημα παρῆλθεν, ἀπὸ τῆς ἀφίξεως καὶ ἀναλήψεως τῶν ἑαυτοῦ καθηκόντων, ὅτε ὑποβάλλει τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων, ἔχουσαν οὕτως.

«Ἀριθ. 15 Ἐν Αἰγίνῃ τὴν 26 Ἰανουαρίου 1834

Πρὸς
Τὴν Σεβασμιωτάτην Ἱερὰν Σύνοδον
τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος

Αἰσθάνομαι, ὅτι ἐβράδυνα διὰ νὰ πέμψω πρὸς τὴν Σ. Ἱερὰν Σύνοδον τὴν ἕως τώρα ἔκθεσιν τῶν πρακτικῶν μου· ἀλλ' ἡ βραδύτης αὕτη δὲν προέκυψεν ἀπὸ ἀμέλειάν μου, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἑξῆς περίστασιν· ὅθεν ζητῶ εὐσεβάστως τὴν συγγνώμην τῆς Σ. Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἔφθασα ἐνταῦθα εἰς Αἴγιναν τὴν 24 ἀπελθόντος Δεκεμβρίου, ὕστερον ἀπὸ τόσους κινδύνους ὅσους ὑπέφερα εἰς τήν, ἀπὸ Ναύπλιον, ἕως ἐνταῦθα θαλασσοπλοΐαν μου· οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης μ' ἐδέχθησαν εὐχαρίστως, καὶ ἀφοῦ ἀνέγνωσα ἐπ' ἐκκλησίας τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς Σ. Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Β. Γραμματείας ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ὑπῆγον εἰς τὴν ὁποίαν εἶχον διορίσει δι' ἐμὲ οἰκίαν.

Τὴν ἰδίαν εὐχαρίστησιν ἔδειξαν καὶ οἱ Σαλαμίνιοι καὶ Ἀγγιστριῶται πέμψαντες ἀπεσταλμένους των.

Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας τῆς ἐνταῦθα ἀφίξεώς μου, ἐπροσκάλεσα ἐπισήμως τοὺς ἐνταῦθα ἐφημερεύοντας ἱερεῖς, διὰ νὰ φέρῃ ἕκαστος ἐξ αὐτῶν τὰς ὅσας οἰκογενείας ἔχει ἐφημερευομένας εἰς τὴν ἐνορίαν του. Ἀλλ' αὐτοὶ ὄντες πρότερον εἰς μεγίστην ἀκαταστασίαν δὲν ἤξευρε πόσους καὶ ὁποίους εἶχεν ἐνορευομένους· ὁ καθ' εἷς τῶν ἱερέων ὅπου ἐπροσκαλεῖτο καὶ ταῖς περισσότερες φοραῖς αὐθόρμητος ἐκεῖ καὶ ὑπήγαινεν καὶ ἔτρεχεν ἀπρόσκλητος εἰς τὰς οἰκίας. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς ἀκαταστασίας ἐγένετο, ὡς πληροφοροῦμαι, μεταξὺ τῶν ἱερέων αὐτῶν δυσαρέσκεια καὶ παράπονα ὁ εἷς κατὰ τοῦ ἄλλου. Ὅθεν ἐγὼ τοὺς ἐπροσκάλεσα διὰ νὰ γράψωσι κατάστιχον καθαρὸν καὶ παρουσιάσωσι εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ὅσας θέλει ἔχει εἰς τὸ ἐφεξῆς οἰκογενείας ἐφημερευομένας εἰς τὴν ἐνορίαν του. Πρὸ τριῶν δὲ ἡμερῶν ἔφερον τὸν κατάλογον, ἀλλ' αὐτὸς ἦτον ἀτελὴς καθ' ὅτι δὲν ἦσαν καταγραμμέναι ὅλαι αἱ οἰκογένειαι, ὅθεν καὶ τοῖς τὸν ἐπέστρεψα διατάξας ἐκ νέου διὰ νὰ κάμωσι τελείαν τὴν καταγραφήν, τὴν ὁποίαν εὐθὺς ἀφοῦ φέρωσι θέλω πράξει, ὡς διατάττομαι.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 46.

Τὸ ἄρθρον τῶν πρὸς ἐμὲ ὁδηγιῶν τῆς Σ. Ἱερᾶς Συνόδου μὲ διατάττει τὸ νὰ μεταχειρισθῶ εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἐπισκοπῆς τὸν ἀξιώτερον τῶν Ἱεροδιακόνων, καθὼς καὶ διὰ εἰρηνοδίκην τὸν ἀξιώτερον ἀπὸ τοὺς ἐγγάμους ἱερεῖς· διὰ τὸ πρῶτον, εἰς τὰς ἐνορίας τῆς Ἐπισκοπῆς ταύτης ἱεροδιάκονοι δὲν ὑπάρχουσιν, ὅσοι δὲ εὑρίσκονται διδάσκονται εἰς τὸ ἐνταῦθα Κεντρικὸν Σχολεῖον, ἐπὶ τούτου ἔξωθεν ἐλθόντες ἀπὸ τὰς πατρίδας των, καὶ δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν δὲν ἠδυνήθην ἕως τώρα νὰ ἔχω εἰς τὸ γραφεῖον διάκονον· διὰ τὸ δεύτερον οἱ ἱερεῖς ἔγγαμοι ἐνταῦθα, κατὰ δυστυχίαν, δὲν γνωρίζουσι καλὰ ν' ἀναγινώσκωσι τῆς ἀκολουθίας τὰ γράμματα, ἀλλ' οὐδὲ νὰ γράφωσι, πολὺ περισσότερον διὰ νὰ γίνωσι καὶ κριταὶ δὲν ἠξεύρουν. Ὅθεν εἰς τοιαύτην ἀμηχανίαν ὑποπεσὼν ἠναγκάσθην καὶ διὰ τὸ ἓν καὶ διὰ τὸ ἄλλο, καὶ ἐπῆρα εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἐπισκοπῆς τὸν Ἱερομόναχον Ἀρχιμανδρίτην Γρηγόριον Μοῖρον Αἰγινήτην, ἄνθρωπον ὁπωσοῦν πεπαιδευμένον καὶ ἔχοντα ὡς πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ καθήκοντα ἀρκετὰς γνώσεις καὶ μοῦ χρησιμεύει καὶ θέλει μοῦ χρησιμεύσει εἰς κάθε περίστασιν, πρὸ πάντων δὲ τιμίας καὶ ἡσύχου διαγωγῆς· τὸν αὐτὸν διώρισα ὁμοῦ μὲ ἄλλους δύο καὶ εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Εἰρηνοδικεῖον ἐνταῦθα εἰς Αἴγιναν, σχηματίσας αὐτὸ εἰς τριμελῆ ἐπιτροπὴν διὰ τὰς παρεμπιπτούσας ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις· ἡ ἔλλειψις ὁπωσοῦν ὁμοίου εἰς τὴν ἀξιότητα τοῦ προρηθέντος Ἀρχιμανδρίτου μὲ ἠνάγκασε διὰ νὰ τὸν διορίσω καὶ εἰς τὰς δύο αὐτὰς ὑπηρεσίας, καὶ περὶ τούτου ἐνῷ ἐκθέτω εἰλικρινῶς τὴν ἀξιότητα, παιδείαν καὶ προπάντων τιμίαν διαγωγὴν τοῦ ἀνθρώπου, καθυποβάλλω συγχρόνως τὴν πρᾶξίν μου ταύτην εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῆς Σ. Ἱερᾶς Συνόδου.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐμβῆκα εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ γ' ἄρθρου τῶν ὁδηγιῶν καὶ ἔστειλα προσκλήσεις εἰς ὅλους τούς, ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, κατοικοῦντας Ἱερομονάχους καὶ Ἱεροδιακόνους, διὰ νὰ ἐκθέσῃ ὁ καθ' εἷς τὴν βιογραφίαν του, τὸ ἐπιτήδευμά του, τὸ αἴτιον τῆς ἐνταῦθα διαμονῆς του καὶ τί σκοπεύει νὰ κάμῃ ὁ καθ' εἷς εἰς τὸ ἑφεξῆς.

Ὁ Νεόφυτος Δούκας ἀπαντήσας ἐκθέτει τὴν βιογραφίαν του, καὶ ὅτι κάθηται ἐνταῦθα περιμένων τήν, διὰ τύπου, ἔκδοσιν συγγραμμάτων του τινῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι ἤδη εἰς τὰ πιεστήρια τῆς ἐνταῦθα τυπογραφίας.

Ὁ Γρηγόριος Κωνσταντᾶς ὁμοίως καὶ ὅτι μὲ τὸ νὰ ἦτον διωρισμένος ἀπὸ τὰς παρελθούσας Κυβερνήσεις εἰς τὸ ἐνταῦθα Ὀρφανοτροφεῖον ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας περιμένει τοὺς μισθούς του ἀπὸ τὴν Β. Κυβέρνησιν.

Ὁ Διονύσιος Χρήστου ἱεροδιάκονος, ὁ καὶ Βελέντσας[1] ἐπιλεγόμενος ὁμοίως, καὶ ὅτι ἡσυχάζει ἐνταῦθα, στερούμενος δὲ τῶν ἀναγκαίων του καθημερινῶν ἐξόδων ἔχει μίαν νέαν ἐννεαετῆ εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἓν ἑπταετὲς παιδίον νέον καὶ διδάσκει πρὸς αὐτοὺς τοὺς δύο γράμματα, ποριζόμενος ἐκεῖθεν τῶν ἐξόδων του.

Ὁ Χρύσανθος πρωτοσύγκελλος Σιναΐτης ὡσαύτως καὶ ὅτι μὲ τὸ νὰ εἶναι πληρεξούσιος ἐπίτροπος εἰς ἕνα μετόχιον τοῦ Σινᾶ ἐντὸς τῆς Ἐπικρατείας περιμένει τὸν διοργανισμὸν τῶν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Τρεῖς ἄλλοι Ἱεροδιάκονοι ὁμοίως, ὅτι κάθηνται διδασκόμενοι εἰς τὸ Κεντρικὸν Σχολεῖον καὶ ἅμα τελειώσωσι τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων των θέλουσι ἐπιστρέψει εἰς τὰς πατρίδας των.

Ὁ Προκόπιος Τυπάλδος ἱεροδιάκονος ἐκ Κεφαλληνίας, ὡσαύτως καὶ ὅτι κατὰ τὸ 1829 ἔτος ἠγόρασεν εἰς τὴν πόλιν ταύτην οἰκόπεδον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκτισεν ἰδίοις αὐτοῦ ἐξόδοις, ὀσπήτιον καὶ κατοικεῖ ἐν αὐτῷ ἡσυχάζων.

Ἐγὼ λαβὼν τὰς ἐγγράφους αὐτῶν ἀπαντήσεις, πρὸς μὲν τὸν Δούκα καὶ τοὺς μαθητευομένους ἱεροδιακόνους καὶ Ἱερομονάχους θέλω δόσει τὴν ἔγγραφον ἄδειαν τῆς διαμονῆς των, πρὸς δὲ τὸν Γρηγόριον Κωνσταντᾶν ἐστοχάσθην διὰ τὰ γηρατεῖα του καὶ διότι εἶναι ἥσυχος ἄνθρωπος νὰ ζητήσω εὐσεβάστως, τὴν ἄδειαν τῆς Σ. Ἱερᾶς Συνόδου ἂν πρέπει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Μοναστήριον ἢ ὄχι. Πρὸς τὸν Διονύσιον Χρήστου εἶπον διὰ νὰ προτείνῃ εἰς ὅποιον Μοναστήριον προαιρεθῇ ὁ ἴδιος νὰ ὑπάγῃ διὰ νὰ τὸν ἐφοδιάσω μὲ ἔγγραφον ἄδειαν τῆς ἐπισκοπῆς, μ' ἀπεκρίθη ὅτι νὰ τῷ δώσῳ τὴν ἄδειαν διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς Ναύπλιον, ὅπου εὑρίσκεται ὁ ἀνεψιός του Γεώργιος Φωτόπουλος ἀπὸ τὸν ὁποῖον θέλει ζητήσει ἔξοδα διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς ἕνα μοναστήριον τῆς Πελοποννήσου. Εἶπον δὲ καὶ πρὸς τὸν Ἱεροδιάκονον Προκόπιον Τυπάλδον[1] τὰ αὐτὰ μὲ τοῦ Διονυσίου Χρήστου, αὐτὸς ὅμως καθὼς τὸ ἤκουσεν ἀπεκρίθη «τί τυραννία εἶναι; δὲν πηγαίνω πούποτα! σκοτώσατέ με, ἀπὸ τὸ ὀσπήτιόν μου δὲν ἀναχωρῶ!» εἰς τὴν ἀπόκρισίν του ὅτι δηλονότι ἔχει ἕνα ὀσπήτιον ἰδιοκτησίαν καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης, ἐστοχάσθην νὰ ζητήσω ὁδηγίας τῆς Σ. Ἱερᾶς Συνόδου, ἐὰν δηλονότι γίνεται ἐξαίρεσις εἰς τοὺς ἔχοντας πολλὴν ἢ ὀλίγην ἰδιοκτησίαν Ἱερομονάχους καὶ Ἱεροδιακόνους, διότι βεβαίως εἰς τοιαύτην προφασιολογίαν θέλουσι καταφύγει πολλοὶ ἀκολουθοῦντες τὸ παράδειγμα τοῦ Προκοπίου Τυπάλδου. Κρίνω χρέος μου ἑπομένως νὰ ἐκθέσω συνοπτικῶς τὴν διαγωγὴν τοῦ ἱεροδιακόνου τούτου, ἀφ' ὅσας ἐδυνήθην νὰ λάβω ἕως τώρα πληροφορίας περὶ τοῦ ἀτόμου του.

---

1. Οὗτος, ὡς ἀνήκων εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀντιδραστικῶν τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἐξωρίσθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν Αἴγιναν. (Πρβλ. Κων/νου Οἰκονόμου ἔνθ. ἀνωτ. σ. 187. Γράφων δὲ περὶ αὐτοῦ ἰδιαιτέρως ὁ Σαμουὴλ πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον διὰ τῆς ἀπὸ 56/20/3/834 ἀναφορᾶς του, λέγει ὅτι, προσκαλέσας αὐτὸν τῷ ὑπέδειξε, ἵνα ἀποφασίσῃ «εἰς ποῖον Μοναστήριον προαιρεῖται ὁ ἴδιος νὰ ὑπάγῃ διὰ νὰ διαμένῃ» ἀπαντήσαντι «προφορικῶς ὅτι πηγαίνει εἰς τὸ τῆς Αἰγίνης, ἀλλ' ἐπαρακάλεσε τὴν ἐπισκοπὴν διὰ νὰ τῷ δώσῃ τὴν ἄδειαν νὰ μεταβῇ πρῶτον εἰς Ναύπλιον, ὅπου ἔχει λέγει δανεισμένα εἰς ἄτομα χρήματα, διὰ νὰ τὰ συνάξῃ ἀπὸ τοὺς χρεοφειλέτας του καὶ νὰ πληρώσῃ καὶ αὐτὸς τούς, ἐν Αἰγίνῃ, δανειστάς του, καὶ τότε πηγαίνει εἰς τὸ τῆς Αἰγίνης Μοναστήριον καὶ ἡσυχάζει».

1. Περὶ τὴν παραμονὴν ἢ οὒ τούτου εἰς Αἴγιναν διημείφθη, μεταξὺ τοῦ Σαμουὴλ καὶ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν, ἀλληλογραφία, οὐχὶ σμικρά.

Ἀπὸ τὸ 1829 ἀφ' ὅτου ἦλθεν ἐνταῦθα ἕως σήμερον τὸ καθ' αὐτὸ του ἔργον εἶναι τὸ συνηγορεῖν ἐγγράφως, νὰ δέχηται κρισολογίας καὶ νὰ γδύνῃ τὸν κόσμον, περὶ τούτου εἶναι μάλιστα πολλαὶ κατακραυγαὶ πολλῶν ἐναντίον του διὰ τὸ ἔργον ὁποῦ μετέρχεται τοῦτο τῆς συνηγορίας· ἐκτὸς τούτου κάθηται δι' ὅλης σχεδὸν τῆς ἡμέρας εἰς τὰ καφενεῖα παίζων χαρτιὰ καὶ τὰ τοιουτότροπα· εἰς τὴν οἰκίαν του ὅταν εἶναι ἐκεῖ, συνάζονται οἱ ἔχοντες κρισολογίας, τοὺς δίδει σχέδια, γράφει, συμβουλεύει, κάμει τέλος ὅσα ὁ συνήγορος κοσμικός· τοιαύτη ἡ διαγωγὴ τοῦ ἱεροδιακόνου Τυπάλδου.

Ἐγὼ ἐν τοσούτῳ ἔστειλα ἐπίσημον πρόσκλησιν πρὸς αὐτόν, ἐπαναλαμβάνων τὰ πρῶτα, εἰς ποῖον Μοναστήριον δηλονότι προαιρεῖται νὰ ὑπάγῃ, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔδοσα πέντε ἡμερῶν προθεσμίαν τελευταίως ἤδη, διὰ νὰ ὁδηγηθῶ ἀπὸ τὴν Σ. Ἱερὰν Σύνοδον τί πρέπει νὰ κάμω ὅταν καὶ εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν πρόσκλησιν ἀπειθήσῃ καὶ ἐὰν θέλῃ νὰ ὑπάγῃ εἰς Μοναστήριον.

Ὁ Βασιλικὸς ἔπαρχος Μεγαρίδος καὶ Σαλαμῖνος μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 1140 ἐπίσημόν του μὲ εἰδοποιεῖ, ὅτι εἰς τήν, ἐν Σαλαμῖνι, Μονὴν τῆς Φανερωμένης ἐτελεύτησεν εἷς τῶν μοναζόντων Ἱεροδιάκονος, ὅτι ἐπροσκάλεσε τὸν Ἡγούμενον τοῦ Μοναστηρίου ἐκείνου νὰ προσέξῃ, διὰ νὰ διατηρηθῇ ἡ περιουσία τοῦ ἀποθανόντος ἀνέπαφος μέχρις ὅτου καταγραφῇ παρ' ἐμοῦ. Ἐγὼ μὴν ἔχων περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου καμμίαν διαταγὴν τῆς Σ. Ἱερᾶς Συνόδου, δὲν ἐκινήθην εἰς τίποτε μέχρις ὅτου διαταχθῶ.

Εἰς τὸ ἴδιον αὐτὸ Μοναστήριον ἀπέθανεν ἕνας ἄλλος ἱερομόναχος, καὶ ὁ Ἡγούμενος τοῦ Μοναστηρίου αὐτοῦ εὐθὺς ὅπου ἔλαβε τοῦ ἐπαρχείου τὴν διαταγὴν ἦλθε σήμερον ἐνταῦθα πρὸς ἐμὲ ζητῶν ὁδηγίας, τί πρέπει νὰ κάμῃ εἰς, τῶν ἀποθανόντων αὐτῶν μοναζόντων, τὴν περιουσίαν προσθέσας, ὅτι καὶ οἱ δύο αὐτοὶ ἄφησαν ἔγγραφον διαθήκην, διορίζοντες εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ σχετικοὺς των, μέρος τῆς περιουσίας των, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησαν εἰς τὸ Μοναστήριον ὅπου ἐμόναζον· ἐγώ, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχω διαταγήν, τόσον διὰ τὴν περιουσίαν τῶν ἀποθνησκόντων μοναζόντων εἰς τὰ Μοναστήρια, καθὼς καὶ ὅταν οἱ ἴδιοι ἀποθνήσκοντες ἀφήσωσι διαθήκην, ἂν πρέπῃ νὰ ἔχῃ τὸ κῦρος ἡ αὐτὴ διαθήκη, παρακαλῶ νὰ λάβω ὁδηγίας καὶ περὶ τούτου.

Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐκθέτων ὑποφαίνομαι μὲ σέβας βαθύτατον.

Εὐπειθέστατος, ὁ κατὰ τὴν Ἐπισκοπὴν Αἰγίνης, Σαλαμῖνος κ. λ. π. Μητροπολίτης Σαμουήλ».

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης, μὴ ἐχούσης βεβαίως ἰδιάζουσάν τινα ἱστορικὴν σημασίαν, πληροφορούμεθα, ὡς ἄλλως τε ἀνωτέρω ἐτονίσθη, ὅτι ἐν τῇ νήσῳ Αἰγίνῃ, διέμενον, μεταξὺ ἄλλων Ἱερομονάχων καὶ Ἱεροδιακόνων καὶ οἱ, Νεόφυτος Δούκας καὶ Γρηγόριος Κωνσταντᾶς, κληρικοὶ οὐ μόνον εὐπαίδευτοι, ἀλλὰ καὶ προσενεγκόντες πολλὰς εἴς τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος ὑπηρεσίας.

Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἡ ἀποστολή, εἰς τοὺς δύο τούτους κληρικούς, τῆς ὑπ' ἀριθ. 5 καὶ ἀπὸ 2 Ἰανουαρίου 1834 ἐγκυκλίου τῆς Ἐπισκοπῆς Αἰγίνης, περὶ ὑποβολῆς δηλονότι αὐτῇ ἐκ μέρους καὶ τούτων ἀναφορᾶς περὶ τοῦ αἰτίου, τῆς, ἐν τῇ πρωτευούσῃ ταύτης, παραμονῆς, ἐγέννησε παρεξηγήσεις εἰς βάρος τοῦ Σαμουήλ· δι' ὃ καὶ ἡ Ἱ. Σύνοδος, διὰ τὴν οὑτωσὶ ἔναντι τούτων ἐπιδειχθεῖσαν διαγωγήν, ἐπέπληξε τὸν Ἱεράρχην τοῦτον ἀχθέντα εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως ἀπαντήσῃ Αὐτῇ, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 49/12/3/834 ἀναφορᾶς, ἐν ᾗ ἔγραφε τὰ ἑξῆς. «Ἔλαβον τὴν ὑπ' ἀριθ. 494/289 διαταγὴν τῆς Σ. Ἱερᾶς Συνόδου τὴν ἐπιπλήττουσάν με, ὅτι ἔπρεπε νὰ δείξω πρὸς τούς, ἐν Αἰγίνῃ, διατρίβοντας διδασκάλους Κ. Κ. Νεόφυτον Δούκαν καὶ Γρηγόριον Κωνσταντᾶν πολιτικώτερον καὶ φρονιμώτερον πολίτευμα διὰ τὴν παιδείαν των, καὶ διὰ τὰς γνωστὰς πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις των κ.τ.λ.

Καὶ εἰς ἀπάντησιν τολμῶ νὰ εἴπω· ὅτι ἀφ' ἧς στιγμῆς ἔφθασα εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ταύτην ἐμβῆκα εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ γ' ἄρθρου τῶν ὁδηγιῶν, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν ὑπολάβωσι τινὲς ἐκ τῶν τοῦ κλήρου ὅτι εἶναι μόνον δι' αὐτοὺς ἡ ζήτησις τῆς βιογραφίας των, ἐζήτησα ἀπὸ ὅλους ἐν γένει διὰ νὰ μὴ γενῇ μερικῶς, διὰ τοὺς Διδασκάλους ἐγνώρισα, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ζητήσω, γνωρίζων κάλλιστα, ὅτι εἶναι ἄνθρωποι οἷοι καὶ εἶναι, ἀλλὰ διὰ τὴν προρρηθεῖσαν αἰτίαν ἔπραξα τοῦτο.

Τοὺς εἰρημένους Διδασκάλους καὶ ἔδειξα καὶ δεικνύω καὶ χρεωστῶ νὰ δεικνύω κατὰ χρέος ἱερὸν τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς τὸν εὐϋπόληπτον αὐτῶν χαρακτῆρα ὑπόληψιν καὶ σέβας μου· οἱ κ. Διδάσκαλοι δὲν δύνανται νὰ ἀρνηθῶσιν νομίζω, ὅτι παρ' ἐμοῦ ὄχι μόνον δὲν ἐνοχλήθησαν, ἀλλὰ μάλιστα χαίρω νομίζων τὸν ἑαυτόν μου εὐδαίμονα διὰ νὰ ἦναι εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τοιοῦτοι ἄνθρωποι μετὰ τῶν ὁποίων ἔχω τὴν τιμὴν αὐτὴν νὰ συναναστρέφωμαι σχεδὸν καθ' ἡμέραν».

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπιθυμοῦσα, ὅπως ἀποστείλῃ «εἰς τὰ ἐν Αἰγίνῃ Β. Σχολεῖα» πρὸς ἐκπαίδευσιν κληρικοὺς ἀγάμους, ἐκ τῶν, ὑπ' Αὐτήν, Ἐπισκοπῶν, ἀπέστειλε καὶ τῷ Σαμουὴλ τὴν σχετικὴν Αὐτῆς ἐγκύκλιον, εἰς ἣν ἀπαντῶν γράφει (ἀριθ. ἐγγράφου αὐτοῦ 50/12/3/834) ὅτι «Αὐτόχθονες Ἱερομόναχοι καὶ Ἱεροδιάκονοι, τοιούτους οἵους ἀναφέρει ἡ ἀνωτέρω[1] ἐγκύκλιος, εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ταύτην δὲν εὑρίσκονται ..... Εἰς τὸ ἐν Σαλαμῖνι μοναστήριον τῆς Φανερωμένης εὑρίσκεται εἷς ἱερομόναχος Αὐξέντιος τοὔνομα, τὴν πατρίδα Μεγαρεύς, τὴν ἡλικίαν ἐτῶν εἴκοσι ὀκτώ, ὡς λέγει, ἔχει κλῆσιν καὶ εὐφυΐαν εἰς τὰ γράμματα καὶ προαίρεσιν νὰ διδαχθῇ· οὗτος πρὸ δύο χρόνων ἦλθεν εἰς τὰ ἐν Αἰγίνῃ Β. Γυμνάσια καὶ ἤκουσεν ἀπὸ τοὺς ἐνταῦθα διδασκάλους διὰ μερικὸν καιρὸν μαθήματα τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ ὑστερεῖτο τῶν ἀναγκαίων ἐξόδων ἀνεχώρησε· πρὸς αὐτὸν ἐπρότεινα ἂν θέλῃ νὰ συγκαταχθῇ, ὅστις μὲ ἀπεκρίθη, ὅτι δέχεται εὐχαρίστως τὸ νὰ λάβῃ αὐτὴν τὴν καλὴν τύχην.

1. Τῆς Συνοδικῆς ἐγκυκλίου ὁ ἀριθμὸς εἶναι 490]285.

Δύο ἄλλοι Ἱεροδιάκονοι ὁ μὲν τὴν πατρίδα Λέσβιος, ὁ δὲ Ἠπειρώτης ἀμφότεροι μαθηταὶ εἰς τὰ ἐν Αἰγίνῃ Β. Σχολεῖα, ἡ ἡλικία των λέγουσιν εἶναι ὀλιγώτερον τῶν τριάκοντα ἐτῶν, εἶναι ὅμως νέοι χρηστοήθεις καὶ ἡ διαγωγή των τιμία καὶ ἥσυχος· ἐκεῖνο τοὐλάχιστον ὁποὺ ἐμπόρεσα νὰ μάθω περὶ αὐτῶν, ἦλθον εἰς τὴν ἐπισκοπὴν πρὸς τοὺς ὁποίους ἐπρότεινα, καθὼς καὶ πρὸς τὸν ἀνωτέρω Αὐξέντιον, καὶ τὸ ἐδέχθησαν καὶ μὲ ἀναφοράς των παρακαλοῦσι νὰ ἀξιωθῶσιν αὐτῆς τῆς Β. εὐεργεσίας..».

Ἐκ δὲ τῶν ὑπό, τῶν, κατὰ τόπους, Ἐπισκόπων ὑποδειχθέντων κληρικῶν καὶ ἐχόντων τά, πρός τοῦτο, ἀπαιτούμενα προσόντα προεκρίθησαν «οἱ Ἱερομόναχοι Κοσμᾶς, Ναθαναήλ, Προκόπιος Σπηλαιῶται, Ἰωακεὶμ Κωνσταντᾶς ἐκ Ζαγορᾶς, Στέφανος ἐκ Κορινθίας, Διονύσιος ἐκ Καλαμῶν, Κοσμᾶς ἐκ Φωκίδος, Ἰωαννίκιος ἐκ Κορώνης καὶ οἱ ἱεροδιάκονοι Συμεὼν Ῥοδόπουλος, Ἱερεμίας ἐκ Λακωνίας, Νεόφυτος ἐκ Μεσσηνίας, Νεόφυτος ἐξ Ἀχαΐας, Στέφανος Πολίτης, Νικόδημος Ἑλωνίτης, Προκόπιος ἐξ Αἰγιαλείας, Ἡσαΐας ἐκ Τριπόλεως, Ἀμφιλόχιος ἐξ Ἄνδρου, Γρηγόριος ἐκ Ψαρρῶν, Φιλόθεος ἐξ Ἀργολίδος, Μακάριος ἐκ Βοιωτίας καὶ Νάρκισσος ἐξ Ἀστυπαλαίας», πρὸς οὓς ἀποστέλλων ὁ Σαμουὴλ ἐγκύκλιον, ὑπ' ἀριθ. 91 καὶ ἀπὸ 12 Ἰουνίου 1834, ἔλεγεν. «Ἡ Σεβασμιωτάτη Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1111/576 διαταγῆς της πρὸς τὴν ἐπισκοπὴν ταύτην μᾶς εἰδοποιεῖ, ὅτι ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ηὐδόκησε νὰ συμπεριλάβῃ ἐκ τοῦ κλήρου τριάκοντα ἱερομονάχους καὶ ἱεροδιακόνους διὰ νὰ ἐκπαιδευθῶσι δι' ἐξόδων τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου εἰς τό, ἐν Αἰγίνῃ, Β. Γυμνάσιον· ἐν ταὐτῷ δὲ μᾶς ἐπιβάλλει τὸ χρέος τοῦ νὰ ἐπαγρυπνῶμεν ἐπὶ τῆς ἠθικῆς διαγωγῆς σας, ἡ ὁποία πρέπει (λέγει) νὰ ἦναι παραδειγματικὴ καὶ ἀνεπίληπτος.

Ὁ δρόμος τὸν ὁποῖον βαδίζετε, καὶ ὁ ὁποῖος ἀφ' οὗ εἶναι ἴδιος ἑκάστου χριστιανοῦ, εἰς ὑμᾶς δέ, ὡς μέλλοντας ν' ἀναδεχθῆτε χρέη πνευματικῶν ποιμένων, Σᾶς ὑπαγορεύει ἔτι πλέον, νὰ παρίστασθε μὲ εὐλάβειαν εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀκολουθίας, τὰ ἱερουργῆτε ἐξ ὑπαμοιβῆς καὶ νὰ φυλάττετε καὶ εἰς τὰς ἀκροάσεις καὶ εἰς τοὺς περιπάτους καὶ εἰς τὰς ἰδιαιτέρας συνδιαλέξεις, καὶ τὴν κατ' οἶκον ἀναστροφὴν Σας τὴν ἀπαιτουμένην εἰς τὸ ἱεροπρεπὲς τοῦ ἐπαγγέλματός Σας εὐσχημοσύνην.

Ἐπειδὴ δὲ ὡς προείπομεν, ἡ ἐφορεία τῆς ἠθικῆς διαγωγῆς Σας ἐναπετέθη εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ἡμῶν, Σᾶς προσκαλοῦμεν νὰ διατηρήσητε ἀπαραμειώτως τ' ἀνωτέρω πατρικὰ παραγγέλματα τῆς Σῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὄντες βέβαιοι, ὅτι πράττοντες, ὡς διατάττεσθε καὶ ἐπιμελούμενοι τῶν μαθημάτων Σας, θέλει προάγεσθε εἰς ἐκκλησιαστικὰς θέσεις καὶ τιμᾶσθε παρὰ τῆς Ὑψηλῆς ἀρχῆς, ἥτις βραβεύει τὴν ἀρετήν».

Ὁ Σαμουὴλ ἀποδίδων, καὶ ὀρθῶς, ὑψίστην σημασίαν εἰς τὸ ζήτημα τῆς πνευματικῆς πατρότητος, προσεπάθησεν, ἵνα ἀναθέσῃ τὸ ὑψηλὸν τῆς ἐξομολογήσεως ὑπούργημα εἰς κληρικούς, ὄχι βεβαίως ἐγγραμμάτους, ἐφ' ὅσον τοιοῦτοι δὲν ὑπῆρχον, ἀλλ' εὐσεβεῖς καὶ ἐναρέτους· πρὸς τοῦτο ἀνέθεσε τὴν διεκπεραίωσιν τῆς μεγάλης ταύτης ἀποστολῆς εἰς τοὺς ἱερεῖς Δημήτριον Μόρον Ψαρριανὸν καὶ Γεώργιον Χατζῆ Δημητρίου ἐφημέριον τοῦ Καθεδρικοῦ, τῆς Αἰγίνης, ναοῦ, ἐφοδιάσας αὐτοὺς διὰ σχετικοῦ γράμματος, ἔχοντος οὕτως.

«Ἀριθ. 119. Ἐν Αἰγίνῃ τὴν 29 Σεπτεμβρίου 1834

Πρὸς τὸν εὐλαβέστατον Δημήτριον ἱερέα Μόρον Ψαρριανόν [1].

Ἡ ταπεινότης ἡμῶν, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου καὶ Τελεταρχικοῦ Πνεύματος, ἀνατίθησί σοι, ὡς ἀνδρὶ τιμίῳ καὶ εὐλαβείας ἀξίῳ τὸ τῆς πνευματικῆς πατρότητος λειτούργημα· ὃς δὴ ὀφείλεις ἀναδέχεσθαι τοὺς λογισμοὺς πάντων τῶν ἐπὶ ἐξομολογήσει τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων προσερχομένων σοι, καὶ ἀνακρίνειν αὐτούς, καὶ τὰ βάθη τῶν καρδιῶν αὐτῶν ἀνερευνᾶν τὰ διανοήματα καὶ τὰς πράξεις καταμανθάνειν· ἐφ' ᾧ τὰς μὲν ἀρχὰς καὶ αἰτίας, ὡς οἷόν τε ἀναστέλλειν καὶ ἀνασπᾶν, τὰ δὲ τέλη καὶ εὐεργετήματα τούτων εὐθύνειν κανονικῶς, καὶ πρὸς τὰς ἕξεις καὶ διαθέσεις τῶν προσερχομένων, καὶ τὰ φάρμακα τούτοις ἐπιτιθέναι καὶ γίνεσθαι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα τοὺς πάντας κερδίσῃς· νῦν μὲν ἐλέγχων, νῦν δὲ ἐπιτιμῶν καὶ παρακαλῶν, καὶ παντὶ τρόπῳ τὴν σωτηρίαν τούτων πραγματευόμενος· ὅθεν καὶ δήσεις μὲν ἃ δεῖ δεθῆναι, λύσεις δὲ πάλιν τὰ λύσεως ἄξια· ἔτι δὲ ὀφείλεις ἐν πᾶσιν, εὐλαβείᾳ καὶ σεμνότητι ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἁρμόζουσά ἐστι πνευματικοῖς πατράσιν, ὡς λόγον ἀποδόσεις τῷ Θεῷ.

Ὁ Μητροπολίτης Αἰγίνης Σαμουήλ».

[Συνεχίζεται]

† Ὁ πρ. Λήμνου ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

1. Τό, πρὸς τὸν ἱερέα Γεώργιον Χατζῆ Δημητρίου Ἁγιοστρατήτην τοιοῦτο, φέρει αὔξοντα ἀριθμὸν 120/29/9/834.

Η Β' ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ
ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ (*)

Γ'

Αἱ ἐργασίαι τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως.

Ἡ δευτέρα ἡμέρα τῆς Συνελεύσεως (16 Αὐγ.) κατηναλώθη εἰς τὴν ἀκρόασιν τῶν δύο μεγάλων ἐκθέσεων, περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίων τῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν διαρρεύσασαν ἑξαετίαν (1948-1954). Πρῶτος ὡμίλησεν ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Chichester, Dr Bell, εἷς τῶν Προέδρων τοῦ Π.Σ.Ἐ. καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ εἶτα ὁ Γεν. Γραμματεὺς Dr. Visser 't Hooft, ἀνασκοπήσαντες, ὁ μὲν πρῶτος τὸ συντελεσθὲν κατὰ τὴν ἑξαετίαν ἔργον, ὁ δὲ δεύτερος τὴν προοπτικὴν τοῦ ἔργου τοῦ Συμβουλίου καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ. Ἀναμφιβόλως τὸ ἔργον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, συνερχομένης ἅπαξ τοῦ ἔτους, εἶναι ἧττονος σημασίας, ἔναντι τοῦ ἔργου τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία συνέρχεται συχνότερον.

Ὁ Dr. Bell, εἰς τὴν λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἔκθεσίν του, ἐξῆρε τὸ γεγονὸς τῆς συγκλήσεως τῆς Κεντρικῆς

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 42.

Ἐπιτροπῆς (μέλη 96) ἐν Lucknow τῶν Ἰνδιῶν, διότι τὸ πρῶτον τότε ἐγένετο τοιαύτη συγκέντρωσις τῶν ἐκπροσώπων τόσων Ἐκκλησιῶν ἐπὶ ἀσιατικοῦ ἐδάφους, καὶ εἶτα ἐξέθηκε ποίαν σπουδαιότητα ἐνέχει τὸ γεγονὸς τῆς διακηρύξεως τῆς γενομένης ὑπὸ τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς ἐν Torondo τοῦ Καναδᾶ. Ἀναμφιβόλως, ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα ἡ διακήρυξις ἐκείνη περὶ τοῦ τί εἶναι καὶ τί δὲν εἶναι τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, διότι ἐν αὐτῇ μαρτυροῦνται αἱ τάσεις τῶν κυρίων ἐκπροσώπων τῆς Οἰκ. Κινήσεως, καὶ δὴ ἐκείνων, οἵτινες κατευθύνουσι τὸν Ὀργανισμόν. Ὡς γνωστὸν ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ συνῆλθε μεταξὺ τῆς 8ης καὶ 15ης Ἰουλίου 1950 εἰς τὸ Torondo τοῦ Καναδᾶ, διὰ νὰ δώσῃ ἀπάντησιν καὶ εἰς ἄλλα ζητήματα, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ὁμιλήσῃ ἐγκυρώτερον ἐπὶ τῶν διαρκῶς προκυπτουσῶν ἀποριῶν περὶ τῆς φύσεως τοῦ Συμβουλίου, οὗτινος ἕδρα εἶναι ἡ Γενεύη. Ἡ ἔκθεσις καὶ διακήρυξις αὕτη, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ἡ Ἐκκλησία καὶ αἱ Ἐκκλησίαι καὶ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν», μετεφράσθη ἑλληνιστὶ ἐν τῇ «Ὀρθοδοξίᾳ» τῆς Κων/πόλεως τῷ 1950 (τεῦχος 8 σελ. 323-332 καὶ ἐν «Ἐκκλησίᾳ» 1950 ἀριθ. 21 σελ. 347 ἑξ.), ἀλλὰ δὲν ἔτυχεν εἰσέτι ἐνδελεχοῦς μελέτης ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου. Ὁ Dr. Bell, εἰς τὴν ἔκθεσίν του ταύτην, ἐξῆρε τὴν λῆψιν τῆς ἀποφάσεως, καθ' ἣν ἡ συμμετοχὴ Ἐκκλησίας τινὸς εἰς τὸ Π.Σ.Ἐ. δὲν σημαίνει ποσῶς, ὅτι ἐγκαταλείπει τὴν περὶ Ἐκκλησίας καὶ ἑαυτῆς ἀντίληψιν, οὐδὲ ὅτι ἀναγνωρίζει τὰς ἄλλας ὡς Ἐκκλησίας. Ἐν τούτῳ ἔχει δίκαιον. Διότι πράγματι ἑκάστη Ἐκκλησία διατηρεῖ εἰς τὸ ἀκέραιον τὰς περὶ Ἐκκλησίας δογματικὰς αὐτῆς ἀντιλήψεις. Αὐτὴ ἡ ἀπόφασις εἶναι ἰδιαζόντως βαρυσήμαντος δι' ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι παριστάμεθα ἐκεῖ μὲ τὴν ἀξίωσιν, ὅτι ἀποτελοῦμεν «τὴν Ἐκκλησίαν ἐκείνην, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν κανονικὴν Συνέχειαν τῆς Ἀρχαίας Καθολικῆς Ἐκκλησίας» ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ὁποίας καὶ μόνον εἶναι δυνατὴ ἡ προσέγγισις καί, ἐν ἀπωτάτῳ μέλλοντι, ἡ Ἕνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἐπειδὴ δὲ ἐνταῦθα ὁ λόγος περὶ τῆς δηλώσεως τοῦ Torondo, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀναγκαίως θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν «Θεολογίαν», πρέπον εἶναι νὰ σημειώσωμεν, ὅτι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη μετὰ τὸ Amsterdam ἐγεννήθη ἡ ἐντύπωσις, ὅτι τόσον ἡ γνωστὴ Brach-theory περὶ Ἐκκλησίας τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ τοῦ Newmann, Söderblom, Heiler καὶ παλαιότερον τοῦ Schleiermacher [1], ὅσον καὶ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ K. Barth ἐπέδρα ἐπὶ τῆς Θεολογίας καὶ Ἐκκλησιολογίας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν (πρβλ. Καλογήρου: Ἡ Ὀρθόδ. Καθολ. Ἐκκλησία καὶ ἡ Σύγχρονος Οἰκ. Κίνησις, Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ «Γρηγ. τοῦ Παλαμᾶ» τοῦ Ἀπρ. 1951, σ. 21). Ὅθεν τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν διεκήρυξεν ἐν Torondo: «Συχνάκις ὑπεδείχθη, ὅτι κυριαρχοῦσα ἡ ὑποκειμενικὴ ἀντίληψις τοῦ Συμβουλίου εἶναι ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς Σχολῆς Σκέψεως. Εἶναι δυνατόν, βεβαίως, εἰς ἓν ἰδιαίτερον Συνέδριον ἢ καὶ εἰς μίαν ἰδιαιτέραν δήλωσιν ν' ἀνεύρῃ τις ἴχνη τῆς ἰσχυρᾶς ἐπιδράσεως μιᾶς παραδόσεως ἢ θεολογίας. Τὸ Συμβούλιον ὡς τοιοῦτο δὲν δύναται νὰ γίνῃ ὄργανον μιᾶς ὁμολογίας ἢ μιᾶς Σχολῆς, χωρὶς ν' ἀπολέσῃ αὐτὸν τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ («Ὀρθοδοξία» 1950 σ. 326). Ἡ ἄποψις αὕτη τοῦ Π. Σ. Ἐ. πιστεύω, ὅτι μαρτυρεῖ ὄχι ἁπλῶς τὴν πρόθεσιν ν' ἀποκρούσῃ μίαν σπουδαίαν κατηγορίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ λάβῃ ὅλα τὰ μέτρα, ὥστε νὰ μὴ συμβῇ τοιοῦτό τι. Ὅθεν, πιθανώτατα, ἐξηγεῖται διατὶ ὁ Κ. Barth δὲν μετέσχε τῆς Β' Γεν. Συνελεύσεως, ἐνῷ μετέσχε λίαν ἐνεργῶς τῆς πρώτης.

Ἀπὸ τὴν ἔκθεσιν τοῦ Γεν. Γραμματέως δέον νὰ σημειωθῇ, ὅτι πρὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐπικρίσεων καὶ ἐπιφυλάξεων, αἵτινες διετυπώθησαν ἀπὸ ὀρθοδόξου ἰδίᾳ πλευρᾶς, διετύπωσε τὸ ἐρώτημα, ἐὰν ἦτο καλὴ ἡ ἰδέα τῆς συμπήξεως τοῦ Π. Σ. Ἐ. καὶ ἐὰν τὸ μέχρις ὥρας ἐπιτελεσθὲν ἔργον του ἐδικαίωσε τὰς ἐλπίδας ὅλων εἰς αὐτό. Εἰς τὸ ἐρώτημα δὲν ἠθέλησε νὰ ἀπαντήσῃ, ἀλλὰ μετέθεσε τὸ βάρος εἰς τὸ ἔργον τῆς Β' Γεν. Συνελεύσεως, εἰπών, ὅτι αὕτη «θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἐσωτερικὴν δύναμιν τῆς Κοινῆς ἡμῶν ὑποθέσεως». Ὅθεν ἐθεώρησεν, ὅτι τὸ κύριον θέμα «ὁ Χριστὸς ἡ Ἐλπὶς τοῦ Κόσμου» ἀπετέλει τὴν εὐκαιρίαν ἀποδείξεως τῆς ἑνότητος ἡμῶν ἐν Χριστῷ. Ἐν τέλει ἐξέφρασε τὴν λύπην του, διότι Ἐκκλησίαι αἵτινες δὲν ἔπαυσαν νὰ εἶναι μέλη τοῦ Π.Σ.Ἐ. δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀποστείλωσιν ἀντιπροσώπους εἰς τὴν Β' Γεν. Συνέλευσιν (Κίνα, Ρουμανία, Πολωνία), ἐνῷ ἐξ ἄλλου αἱ Ἡν. Πολιτεῖαι δὲν ἐπέτρεψαν εἰς ἐκπροσώπους τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀν. Γερμανίας νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν ἔδαφος. Ὡς γνωστόν, πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω Ἐκκλησίαι ἀνήκουσιν εἰς τὰ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῶν Κομμουνιστῶν Κράτη.

Τὴν 16ην Αὐγούστου, κατὰ τὴν ἀπογευματινὴν συνεδρίαν τῆς Ὁλομελείας τῆς Γ. Συνελεύσεως ὁ Γραμματεὺς τοῦ τμήματος ἐπὶ τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ», ἤτοι τῆς Ἱεραποστολῆς πρὸς διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Κηρύγματος, ἐξέθηκε τὰ πεπραγμένα τούτου.

Καθηγητὴς ΓΕΡ. ΚΟΝΙΔΑΡΗΣ

1. Τὴν θεωρίαν ταύτην ἐκπροσωπεῖ ἐν τῇ πράξει ὁ Ἀγγλικανισμός, ὅστις ἀποδέχεται, ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς γῆς Ἐκκλησία καταμερίζεται εἰς κλάδους ἰσοτίμους. Τοιουτοτρόπως ἡ εἰρημένη θεωρία ἀπομακρύνεται τῆς ἀρχῆς εὐαγγελικῆς, ὅτι ὑπάρχει μία Ἐκκλησία ἐφ' ὅσον ὑπάρχει εἷς Χριστός, ἓν βάπτισμα καὶ μία Ἀλήθεια.

«Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν, ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην, καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ· καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ ἐγγύς, ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ Πνεύματι πρὸς τὸν Πατέρα. Ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ Προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ· ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι».

(Ὁ Ἀπ. Παῦλος : Ἐφεσ. β' 14-22)

ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΠΡΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ

Ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἐθνικήν μας ζωὴν ὑπῆρξε μέγας καὶ ποικίλος εἰς τὸν ροῦν τῆς Ἱστορίας μας. Ἰδιαιτέραν δ' ὅλως σημασίαν ἔσχεν ἡ ἐπίδρασις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν ἐθνικήν μας ζωήν. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς πολλοὺς παράγοντας: Εἰς τὰς προσωπικότητας, αἱ ὁποῖαι ἐκάθησαν ἐπὶ τοῦ Θρόνου τούτου τῆς Οἰκουμένης. Εἰς τὴν ἀκτινοβολίαν, τὴν ὁποίαν ἤσκει ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ δύο περίπου χιλιετηρίδας χρησιμοποιεῖ. Εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, τὴν ὁποίαν παρέσχε πάντοτε καί, προκειμένου περὶ τῆς δουλείας, εἰς τὴν πνευματικήν του ἰδιότητα τῆς περὶ ἑαυτὸ συγκεντρώσεως τῶν δυνάμεων τοῦ Γένους.

Διὰ τοῦτο ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος ὡς θεσμὸς ὑπερέβαινε κατὰ πολὺ τὴν ἐκκλησιαστικήν του σημασίαν καὶ προσήγγιζε καί, κάποτε ἰσοφάριζε καὶ ὑπερέβαλλε τὴν δύναμιν καὶ τῆς Αὐλῆς τοῦ Βυζαντινοῦ Βασιλέως. Τοῦτο ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὴν προσωπικότητα τοῦ Πατριάρχου καὶ ἀπὸ τὴν κατάστασιν τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον ἔστιν ὅτε ἔβλεπεν ἐπὶ τῆς ἐξουσίας ἀδυνάτους καὶ ἀνισχύρους πολιτικοὺς ἄρχοντας. Τότε ἡ Ἐκκλησία ἀνεπλήρωσε τὰ ἐλλείποντα, διὰ τῆς προβολῆς τῆς γνώσεως καὶ τῆς σωφροσύνης τοῦ προκαθημένου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ἐν προκειμένῳ πρέπει ἀκόμη νὰ ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι καὶ ἀπόντας ἰσχυροὺς Βασιλεῖς ἀνεπλήρωσαν οὐσιαστικῶς οἱ Πατριάρχαι. Οὕτω τὸν Μέγαν Ἡράκλειον ἐκστρατεύοντα, ἀντικατέστησεν εἰς τὴν ἡγεσίαν τῆς Πόλεως ὁ Πατριάρχης Σέργιος, διὰ τοῦ σθένους τοῦ ὁποίου καὶ διὰ τῆς ἐμψυχώσεως ἀπεκρούσθησαν οἱ Πέρσαι καὶ οἱ Ἄβαροι καὶ ἐσώθη ἡ πολιορκηθεῖσα βασιλεύουσα (624 μ. Χ.).

Αἱ προσωπικότητες, αἱ ὁποῖαι ἀνῆλθον ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὑπῆρξαν πολλαί. Ἀπὸ αὐτὰς ἀναφέρω τοὺς μεγάλους λογίους Χρυσόστομον καὶ Φώτιον, τοὺς πολιτικοὺς καὶ ἐκκλησιαστικοὺς συγχρόνως Μιχαὴλ Κηρουλάριον, τὸν Σέργιον, τὸν Νικόλαον Μυστικόν, τὸν Ταράσιον, τὸν Γεώργιον Σχολάριον, τὸν Κύριλλον Λούκαριν. Ἄνδρες διαφόρων αἰώνων, διαφόρων ψυχοσυνθέσεων, διαφόρου πολιτικότητος καὶ δράσεως.

Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος φλογερὸς ρήτωρ, ἀσκητὴς ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῆς ὁποίας ἐμάχετο, ἀντεμετώπισε καὶ τὴν Αὐλὴν αὐτήν, διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τὰς ἀπόψεις του. Ἀπέθανεν ἐξόριστος, ἀλλ' ἀφῆκε μνήμην ἀγαθὴν καὶ σεβαστὴν εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας. Ὡς πρὸς τὸ φιλολογικόν του ἔργον, εἶπον καὶ ἄλλοτε ὅτι εἶναι παράλληλον πρὸς τὸ τοῦ Δημοσθένους, ἀλλὰ ἐπέδρασε πολὺ ἐπωφελέστερον ἀπὸ ὅ,τι ἡ κατὰ τοῦ Φιλίππου πολεμικὴ τοῦ Ἀθηναίου ρήτορος.

Ὁ Φώτιος εἶναι ἄλλου εἴδους προσωπικότης. Δὲν εἶναι καλόγηρος αὐτὸς καὶ ἀσκητής, εἶναι ἄνθρωπος τῆς Αὐλῆς, τοῦ σχολείου καὶ τοῦ σπουδαστηρίου. Οὐδέποτε διενοήθη νὰ σταδιοδρομήσῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἕως ὅτου ἡ ἀνάγκη ν' ἀντικατασταθῇ ὁ βασιλικὸς πρίγκιψ πατριάρχης Ἰγνάτιος, ἔφερε τὸν πρωτοσπαθάριον Φώτιον ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος ἀπὸ τὰ βιβλία του, τοὺς σπανίους κώδικάς του καὶ τὴν ἐθιμοτυπίαν τοῦ ἱεροῦ Παλατίου, εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Καὶ τὸν Θρόνον αὐτὸν τὸν ἐκλέϊσεν, ὑποστηρίζων τὰ δίκαια τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ συγχρόνως τὰ συμφέροντα τῆς Μεσαιωνικῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας. Προστάτης τῶν Γραμμάτων, μελετητὴς τῶν κλασικῶν συγγραφέων, δεινὸς ρήτωρ ὁ ἴδιος, ἀριστοτέχνης ἐπιστολογράφος, ἀπαράμιλλος διὰ τὴν χάριν ἀττικιστής, διπλωμάτης, νομικός, διδάσκαλος, συγγραφεύς, θεολόγος καὶ δογματικός, ὁ Φώτιος εἶναι ὁ ἴδιος μία ἐποχὴ καὶ μία δόξα τοῦ Βυζαντίου. Κάτι ἀντίστοιχον πρὸς τὸν Φώτιον δὲν δύναται νὰ εὕρῃ τις εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας, ἐὰν θὰ ἤθελε νὰ τὸν παρομοιάσῃ μὲ ἀρχαῖον σοφόν. Καὶ διὰ τοὺς χρόνους μας θὰ ἦτο πολὺ παρακεκινδυνευμένον νὰ παρομοιάσωμεν πρὸς τὸν Φώτιον οἱονδήποτε τῶν μεγάλων διπλωματῶν - παπῶν. Διότι οὐδεὶς συγκεντρώνει τοῦ Φωτίου τὰ προσόντα.

Ὁ Μιχαὴλ Κηρουλάριος δὲν εἶναι οὐδὲ ἀσκητὴς οὐδὲ σοφός, εἶναι πείσμων καὶ «δυναμικός», ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον. Εἰς αὐτὸν ὀφείλομεν τὸ οριστικὸν σχίσμα μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, καὶ πιθανὸν νὰ μὴ εἶναι διὰ τοῦτο συμπαθὴς εἰς τὴν Ἱστορίαν. Μία περίφημος φράσις του ὅμως διὰ τὸν Αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου «ἐὼ σὲ ἔκτισα, φοῦρνε· ἐὼ θὰ σὲ χαλάσω» (ἐγὼ σ' ἔχτισα φοῦρνε, ἐγὼ θὰ σὲ χαλάσω· δηλαδὴ ἐγὼ σ' ἔκαμα, ἐγὼ θὰ σὲ ἐκθρονίσω), δεικνύει πόσην δύναμιν καὶ βουλητικὴν ἐνέργειαν ἔκλεινεν ἐντός του αὐτὸς ὁ ἱεράρχης. Καὶ πῶς δὲν ἐδίστασε νὰ ὁριστικοποιήσῃ τὸ σχίσμα.

Ὁ Σχολάριος μᾶς ἀπησχόλησεν ἐπανειλημμένως εἰς ἄλλας εὐκαιρίας. Ἄλλου καιροῦ ἄνθρωπος, σοφός, δικαστής, αὐτοδίδακτος, λατινομαθής, ἀφῆκε τὴν Αὐλὴν καὶ τὰ δικαστήρια διὰ νὰ ἐνδυθῇ τὸ μοναχικὸν τριβώνιον. Τοῦτο ἔπραξεν ἐννοήσας ἐγκαίρως τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν θὰ εἶχεν ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εἰς τὴν ζωὴν τοῦ μέλλοντος ἐπὶ αἰῶνας νὰ δουλεύσῃ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Ὡς πρῶτος Πατριάρχης μετὰ τὴν Ἅλωσιν ἐξησφάλισε τὰ προνόμια ἀπὸ τὸν Μωάμεθ Β', τὸν Πορθητὴν τῆς Πόλεως, τὸν προστατεύσαντα τὴν θρησκείαν τοῦ Γένους τῶν Ρωμαίων. Ὁ Σχολάριος κατέστη οὕτω ὁ πρῶτος μέγας πολιτικὸς ἀνὴρ τῆς ὑποτεταγμένης Ἑλλάδος.

Τὸ ἀντίστοιχόν του εὑρίσκει τις μετὰ δύο σχεδὸν αἰῶνας εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Κρητὸς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, τοῦ μεγαλυτέρου νεοέλληνος πολιτικοῦ ἀνδρὸς καὶ συνάμα σπουδαιοτέρου ἱερομάρτυρος τῆς Τουρκοκρατίας. Ὁ Λούκαρις ἔζησεν εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν οἱ Ὀθωμανοὶ ἦσαν πλέον πανίσχυροι καὶ ἠδιαφόρουν διὰ τὴν Ὀρθοδοξίαν καὶ τὴν συνεννόησίν της πρὸς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν (πρᾶγμα ποὺ προηγουμένως ἐνδιέφερε

πολὺ τὸν Μωάμεθ τὸν Πορθητήν). Ὁ Λούκαρις εἶχε νὰ παλαίσῃ κατὰ τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ κατὰ τῶν Τούρκων συγχρόνως, κατεβιβάσθη δὲ ἑξάκις τοῦ Θρόνου, διὰ νὰ τὸν πνίξουν τὸ 1638 τὸν Ἰούλιον εἰς τὸν Βόσπορον. Ἡ δρᾶσίς του ἐπεξετάθη μέχρι τῆς Πολωνίας. Ἡ φιλία του μὲ τοὺς Προτεστάντας καὶ πρεσβευτὰς καὶ λογίους τοῦ ἐπέτρεψε ν' ἀντιμετωπίσῃ τοὺς ἀντιπάλους του. Ἂν μνημονεύσωμεν μόνον, ὅτι διὰ τοῦ Μαξίμου τοῦ Καλλιπολίτου μετέφρασε τὴν Ἁγίαν Γραφήν, διὰ νὰ τὴν καταστήσῃ προσιτὴν εἰς τοὺς πιστούς· ἂν ἐνθυμηθῶμεν, ἐπίσης, ὅτι ἵδρυσε τὸ πρῶτον ἑλληνικὸν τυπογραφεῖον ἐν Κωνσταντινουπόλει, διὰ τοῦ Κεφαλλῆνος Νικοδήμου Μεταξᾶ, θὰ λάβωμεν μικρὰν μόνον ἰδέαν τῶν μεγάλων του ἐγχειρημάτων.

Πέραν ὅμως τῆς ὑπάρξεως πολλῶν δεκάδων πατριαρχῶν λογίων, πολιτικῶν, μαρτύρων καὶ προστατῶν τῶν γραμμάτων καὶ τῆς παιδείας, ἱδρυτῶν σχολείων, μοναστηρίων, φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων, χορηγῶν βιβλίων καὶ λεξικῶν, ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν κ.λ.π., ὀφείλομεν νὰ ἐξάρωμεν τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν εἶχε καὶ ἔχει τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διὰ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Εἰς ἓν Κράτος τὸ ὁποῖον ἐλέγετο Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπὶ αἰῶνας τὰ ἔγγραφα, οἱ νόμοι καὶ τὰ νομίσματα ἐγράφοντο καὶ ἐπεγράφοντο λατινιστί, οὐδέποτε ἡ Ἐκκλησία ἐχρησιμοποίησεν ἄλλην γλῶσσαν ἀπὸ τὴν ἑλληνικήν. Ὅλοι οἱ Πατριάρχαι, οἱ ἀνελθόντες ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου δὲν ἦσαν Ἕλληνες, ἀλλ' ἁπαξάπαντες ὡμίλησαν καὶ ἔγραψαν (οὐδὲ τῶν Βουλγάρων ἐξαιρουμένων) τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν γλῶσσαν τῶν Ἁγίων Γραφῶν, τῆς ὑμνογραφίας καὶ τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας μας Πατέρων.

Τέλος, ὡς δεσμὸς συνοχῆς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὑπῆρξε σωτήριον διὰ τὸ Γένος. Διότι, ἐνῷ εὑρέθημεν ὑπόδουλοι καὶ δὲν εἴχομεν τὸ δικαίωμα τῆς πολιτικῆς ἐκπροσωπήσεως, ὁ Πατριάρχης ἦτο διὰ τὸ Ἔθνος ὁ ἐκπρόσωπός του καὶ ὁ κηδεμὼν του συνάμα, ὁ Ἐθνάρχης του. Τοῦτο ἐννοοῦμεν σήμερον τί σημαίνει, παραδειγματιζόμενοι ἀπὸ τὸν ρόλον τῆς ἐν Κύπρῳ Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἐκεῖ Ἀρχιεπισκόπου - Ἐθνάρχου. Βεβαίως τὴν τοιαύτην προνομίαν καὶ εὐθύνην ἐπλήρωσαν ὁ Παρθένιος ὁ Γ', ὁ Κύριλλος ὁ Λούκαρις καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Ε' διὰ τῆς ζωῆς των. Ἀλλὰ τὸ Ἔθνος ἐπέζησεν, ἡ Ἑλλὰς ἠλευθερώθη καὶ σύσσωμος τιμᾷ καὶ σέβεται τὸν ἱερὸν καὶ πανσεβάσμιον θεσμὸν τοῦ αἰωνοβίου θρόνου, εἰς τὸν ὁποῖον πρῶτος ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἐκάθισεν, τὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ Νέας Ρώμης.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ
Τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Βυζαντινῆς Φιλολογίας
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

«Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων, ἅ ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ».

(Ὁ Ἀπ. Παῦλος: Κολασ. β' 16-19)

Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΘΕΣΜΟΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ

Β'

Ἡ Ἐκκλησία ἠγνόησε ἢ δὲν ἠθέλησε ἢ δὲν ἠδυνήθη μέχρι σήμερον, ἕνεκα ἱστορικῶν γεγονότων καὶ πολλῶν ἄλλων αἰτίων, νὰ ἀξιοποιήσῃ καὶ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν τεραστίαν δύναμιν τοῦ μοναχισμοῦ, ἥτις διαρρέει καὶ χάνεται ἢ ἐκτρέπεται εἰς κακὸν καὶ εἰς σκάνδαλον. Ἔχει εἰς τὰς χεῖράς της ἡ Ἐκκλησία μίαν πυριτιδαποθήκην ἀφαντάστου δυνάμεως, ἡ ὁποία εἶναι προωρισμένη νὰ ἐφοδιάζῃ μὲ ἱκανὰ στελέχη καὶ ἀνεξαντλήτους ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις τὸ μέτωπον εἰς τὸν σκληρὸν καὶ ἀτελείωτον ἀγῶνα κατὰ τῆς ἀπιστίας καὶ τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους καὶ εἰς τὴν ὑπέροχον καὶ θείαν αὐτῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολήν.

Ἡ μοναχικὴ ζωὴ εἶναι τὸ ἰσχυρότερον ὅπλον εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἡ τεραστία δεξαμενὴ πνευματικῶν ναμάτων, τὰ ὁποῖα ἐκχύνονται, διὰ νὰ καταρδεύσουν καὶ νὰ ζωογονήσουν ἢ νὰ παρασύρουν καὶ νὰ καταπνίξουν τὰς ψυχὰς τῶν ἀστηρίκτων εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ τὸν ὄλεθρον.

Τὸ μοναχικὸν πολίτευμα εἶναι τὸ τελειότερον ἐργοστάσιον πνευματικῆς ζωῆς καὶ δράσεως. Ἀρκεῖ νὰ τεθῇ εἰς κίνησιν καὶ νὰ λειτουργῇ κανονικὰ κάθε ἐξάρτημα εἰς τὴν θέσιν του διὰ νὰ ἀποδώσῃ ἔργον λαμπρὸν καὶ σωτήριον ὁ θεῖος οὗτος μηχανισμός. Ἕνας μοναχισμὸς καλὰ διωργανωμένος θὰ ἀποτελέσῃ τὴν πνευματικὴν βάσιν εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Θὰ εἶναι ἕνας πνευματικὸς στρατός, ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ ἐξωπλισμένος καὶ ἱκανὸς νὰ ἀντισταθῇ καὶ νὰ ἀποκρούσῃ τὰς λυσσώδεις ἐπιθέσεις τῆς ἀπιστίας, τοῦ ὑλισμοῦ καὶ ὅλων τῶν ἄλλων μικρῶν καὶ μεγάλων ἐχθρῶν της.

Ὑπάρχει μέγα μέρος τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον ἁρμόζει καὶ ἀνήκει εἰς τὸν ἄγαμον Κλῆρον.

Ἀναφέρομεν μόνον τρεῖς τομεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ διωργανωμένη μοναχικὴ ζωὴ καλεῖται νὰ ἐργασθῇ καὶ νὰ ἀναδειχθῇ ὁ μοναδικὸς ὑπερασπιστὴς τῆς θρησκείας.

Α' Ἐ π ι σ τ ή μ η: Δὲν εἶναι ἀποκαρδιωτικὸν τὸ φαινόμενον τὸ ὁποῖον παρουσιάζουν οἱ ἀγράμματοι μοναχοί μας; Ποῖος ἄλλος θὰ ὤφειλε καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ μορφωθῇ περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνον, ὅστις ἀπαρνεῖται τὰς μερίμνας τοῦ κόσμου καὶ τῆς οἰκογενείας, τοὺς δεσμοὺς τῶν ὑλικῶν φροντίδων καὶ τῶν ποικίλων ἀπασχολήσεων, αἵτινες ἀπορροφοῦν καὶ καθηλώνουν τοὺς ἄλλους, οἱ ὁποῖοι ζοῦν μέσα εἰς τὴν ἀγωνίαν τοῦ σπιτιοῦ, τῆς οἰκογενείας, τοῦ ἐπαγγέλματος, τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν; Ὁ Μοναχός, ἀπερίσπαστος ἀπὸ ὅλα, ἠμπορεῖ νὰ καλλιεργήσῃ τὴν ἐπιστήμην, νὰ βυθισθῇ εἰς τὴν Θεολογίαν νὰ εἰδικευθῇ εἰς ἕνα κλάδον καὶ νὰ προσφέρῃ ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐπιστήμην καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. «Ἔχομεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀλλὰ καὶ εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον ἀνεκτίμητον θησαυρὸν πνευματικῆς καὶ θρησκευτικῆς κληρονομίας, ὥστε χρειάζεται νὰ ἔρχωνται ξένοι νὰ μαθαίνουν Ἑλληνικά, νὰ ἐρευνοῦν τὰ πνευματικά μας

κειμήλια, νὰ ὠφελοῦνται καὶ νὰ προάγουν τὴν Ἐπιστήμην καὶ ἡμεῖς ἱστάμεθα ἀνίκανοι νὰ ὑψώσωμεν τὴν φωνὴν καὶ τὸ ἀνάστημα καὶ νὰ στήσωμεν τὴν Ἐπιστήμην μας καὶ τὴν Θεολογίαν μας, ἂν μὴ ἐπάνω, ὅμως πλάϊ εἰς τὰς ἐργασίας καὶ τὴν πρόοδον τῶν ξένων, τοὺς ὁποίους δυστυχῶς περιοριζόμεθα νὰ ἀντιγράφωμεν καὶ νὰ μιμούμεθα» [1].

Β' Χριστιανικὴ διδασκαλία: Ἡ διδασκαλία ἀποτελεῖ μεγάλον τομέα δράσεως τοῦ Μοναχοῦ, ὡς κατήχησις καὶ ὡς κήρυγμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ σχολεῖον καὶ παντοῦ ὅπου αἱ σημεριναὶ ἰδίᾳ ἀνάγκαι ἀπαιτοῦσιν, νὰ κηρύσσεται ὁ Χριστὸς νὰ διδάσκεται τὸ εὐαγγέλιον, ἀκόμη εἰς τὸ ἐργοστάσιον τῆς πόλεως καὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς τῆς ὑπαίθρου. Εἰς τὴν τοιαύτην προφορικὴν διδασκαλίαν δέον νὰ συνυπονοῆται καὶ ἡ διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου τοιαύτη. Τὸ περιοδικόν, τὸ βιβλίον, κάθε ἔντυπον, διὰ τοῦ ὁποίου προάγεται ἡ ἐπιστήμη, θεραπεύεται ἡ Θεολογία, διδάσκεται καὶ ὠφελεῖται ὁ λαός. «Οἱ Μοναχοὶ τῆς Ἀνατολῆς ἐν τῇ ροῇ τῶν αἰώνων παρίστανται παράδειγμα ἀσυγγνώστου στασιμότητος ἀπέναντι τῆς καταπλησσούσης προόδου τῶν τῆς Δύσεως, οἵτινες οὐ μόνον τὴν Δύσιν, ἀλλὰ τὸν κόσμον ὅλον διεπαιδαγώγησαν παρ' ἡμῶν αὐτῶν τὰ πρῶτα στοιχεῖα τοῦ μοναχικοῦ βίου λαβόντες» [2].

Τὸ ἴδιον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν διὰ τὸ μέγα Μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως. Ὁποίαν τεραστίαν δύναμιν περικλείει, πόσα κοινωνικὰ ναυάγια δύναται νὰ προλαμβάνῃ, πόσας πληγὰς νὰ ἐπουλώνῃ, πόσας ψυχὰς νὰ φέρῃ εἰς μετάνοιαν. Ἠμποροῦμεν νὰ ὑπολογίσωμεν τί θὰ ἦτο διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἕνα πλῆθος, ἕνας στρατὸς ἀπὸ ἀφοσιωμένους καὶ φωτισμένους πνευματικούς, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ κοινοῦ τινος ὁρμητηρίου, κατόπιν σχεδίου καὶ προπαρασκευῆς, θὰ ἐξεχύνοντο παντοῦ διὰ νὰ ἐξομολογήσουν τὸν κόσμον, καὶ μάλιστα εἰς τὴν ὕπαιθρον, καὶ νὰ μεταδώσουν φῶς, ζωὴν καὶ χάριν, εἰς τὸν εὐσεβῆ ἀλλ' ἀκατήχητον λαόν μας.

Γ' Φιλανθρωπία: Ἀσφαλῶς οὐδὲν ἄλλο πρόσωπον δύναται νὰ προσφέρῃ περισσοτέραν ὑπηρεσίαν καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο. Ἕνα ὠργανωμένον τάγμα ἁγίων ἀνθρώπων, μὲ τὴν φλόγα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, εἰς πλεῖστα ὅσα φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα, εἰς φυλακὰς καὶ Νοσοκομεῖα καὶ παντοῦ ὅπου ὑπάρχει πόνος καὶ δάκρυα, δύναται νὰ προσφέρῃ ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας.

Πολλὰ πρόσωπα, ὄχι μόνον ἐκ τῶν μοναχῶν τῶν Μοναστηρίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐκείνων οἵτινες ζοῦν εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τοὺς οἴκους των, μὲ τὰ αὐτὰ ἰδεώδη, θὰ ἐσηκώνοντο εἰς μίαν τοιαύτην σταυροφορίαν καὶ μὲ τὴν σημαίαν τῆς ἀγάπης θὰ ἐνετάσσοντο εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς καὶ φιλανθρωπικῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας, ὡς τοῦτο ἤδη ἀπὸ ἐτῶν ἐπιτελεῖται ἀπὸ ὠργανωμένας ἀδελφότητας κατὰ τρόπον θαυμάσιον καὶ ἐξόχως ἀποδοτικὸν εἰς ποικίλους τομεῖς θρησκευτικῆς καὶ κοινωνικῆς δράσεως.

1. Εὐλ. Κουρίλα, Ἱστορία τοῦ Ἀσκητισμοῦ, Θεσ)κη 1929, σελ. 52.
2. Εὐλ. Κουρίλα. ἔ. ἀ.

Ἂς μὴ φέρῃ τις τὴν ἔνστασιν, ὅτι τὸ Κράτος ἔχει διωργανώσει τὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν καὶ περιττεύει ἡ ἐξ ἄλλων πλευρῶν τοιαύτη, διότι πάντοτε ὁ πόνος καὶ ἡ δυστυχία τοῦ κόσμου εἶναι μεγάλη καὶ ἂς μὴ λησμονηθῇ, ὅτι τὸ κράτος δὲν ἐπαρκεῖ νὰ εἰσδύσῃ εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ, οὐδὲ νὰ ἐπιτελέσῃ μαζὶ μὲ τὴν ὑλικὴν βοήθειαν καὶ τὸ θεῖον ἔργον τῆς ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἀνορθώσεως καὶ θεραπείας τῶν μεγάλων πληγῶν τῆς κοινωνίας, αἱ ὁποῖαι εἶναι περισσότερον ψυχικαὶ καὶ ἠθικαὶ παρὰ οἰκονομικαὶ καὶ σωματικαί.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἐπιστρατεύσῃ ἡ Ἐκκλησία στελέχη ἱκανὰ νὰ προπορεύωνται εἰς κάθε ἐπιστημονικήν, κοινωνικὴν καὶ φιλανθρωπικὴν δρᾶσιν, ποὺ θὰ ἀποτελέσουν τὸ ἅλας τῆς γῆς, μέσα εἰς τὴν κοινωνικὴν διαφθορὰν καὶ τὸ ἀληθινὸν φῶς μὲ τὴν δρᾶσίν των καὶ τὴν ἁγίαν ζωήν των μέσα εἰς τὸν κόσμον, ὅτε καὶ θὰ ἔχουν πραγματοποιήσει τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου «οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα».

«Ἡ παλινόρθωσις βεβαίως τοῦ τελείου μοναχικοῦ ἰδεώδους, ὅπως διετύπωσεν ἡμῖν τοῦτο ὁ Μ. Ἀθανάσιος, ἐκλέϊσε δὲ ὁ Μ. Βασίλειος, εἶναι σήμερον ἀδύνατος, διότι ἄλλοι ἦσαν καὶ οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι, καθ' οὓς οἱ εὐσεβεῖς χριστιανοὶ κατέλιπον τὰς πόλεις διὰ νὰ οἰκήσωσιν τὴν ἔρημον. Οἱ πολῖται τῶν ἐρήμων παρῆλθον ἤδη ἀνεπιστρεπτεί. Ἀλλ' ἐκ τῆς ἐμβριθοῦς μελέτης τῶν ἠθικῶν δυνάμεων, αἵτινες ἐθέρμαναν καὶ ἐλάμπρυναν τὸ ἰδεῶδες ἐκεῖνο, εἶναι πάντοτε καιρὸς νὰ ἀντληθῇ καὶ διοχετευθῇ εἰς τὰς ἀρτηρίας τοῦ κλήρου καὶ παντὸς τοῦ μοναχικοῦ, ὅ,τι αἱ σημεριναὶ συνθῆκαι ἀπαιτοῦσι» [1].

Ὅπως εἰς τὸν πρῶτον χριστιανισμὸν ὁ μοναχικὸς θεσμὸς ἀπετέλεσε τὴν δύναμιν καὶ τὴν δόξαν τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ὀφείλει καὶ πάλιν νὰ ἀναμένῃ τὴν ὑπεράσπισιν καὶ τὴν προστασίαν της ἀπὸ τὸν θεσμὸν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὁποίου προέρχονται κατ' ἀνάγκην καὶ αὐτὰ τὰ ἀνώτερα στελέχη τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ποιμενάρχαι, οἱ ἐπίσκοποι. Ὅταν ἡ Ἐκκλησία θὰ εὑρεθῇ ὑπὸ νέους διωγμοὺς καὶ ἴσως μόνη καὶ ἀπροστάτευτος, ἢ βαλλομένη καὶ ἀπὸ ἀντίθεον καὶ ἀντιχριστιανικὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν καὶ ἀπὸ τοὺς πολυαρίθμους ἐχθροὺς τῆς πνευματικῆς καὶ ὑλικῆς βίας, τότε ποῖαι ἠθικαὶ καὶ πνευματικαὶ δυνάμεις θὰ ὑψώσουν τὸ ἀνάστημά τους, διὰ νὰ παρουσιάσουν τὴν λαμπρότητα, τὴν καρτερικότητα, τὸν ἡρωϊσμὸν καὶ τὴν αὐταπάρνησιν τῶν Ἀθανασίων, τῶν Βασιλείων καὶ Χρυσοστόμων ;

Καὶ ἡ μὲν διοργάνωσις τοῦ ἐν τοῖς Μοναστηρίοις Μοναχισμοῦ, εἶναι ἕτερον θέμα, χρῆζον ἰδιαιτέρας ἐξετάσεως καὶ προσοχῆς ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας, «ἵνα τὰ Μοναστήρια μεταβληθοῦν εἰς κυψέλας ἐργασίας ἄνευ οὐδενὸς ἀργοῦ καὶ ἰδίᾳ εἰς πνευματικὰ φυτώρια θρησκευτικῆς ζωῆς καὶ ἀκτινοβολίας, εἰς κέντρα χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ εὐποιΐας... καὶ οἱ μονα-

1. (Δ. Πετρακάκου, οἱ Μον. θεσμοὶ ἐν τῇ Ὀρθοδ. Ἀνατ. Ἐκκλ., Λειψία 1907, σελ. IX).

χοὶ φέροντες τὸν σταυρὸν αὐτῶν, εἰς ἥρωας τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἀφωσιωμένους πρωτεργάτας τῆς κοινωνικῆς καθόλου δράσεως αὐτῆς, ὅτε τόσον οἱ μοναχοὶ ὅσον καὶ αἱ Μοναὶ θὰ ἐπανεύρισκον τὴν διακοπεῖσαν λαμπράν των παράδοσιν καὶ ὁ ἐπικρινόμενος μοναχικὸς βίος θὰ μετεβάλλετο αὐτομάτως εἰς τὰ ὄμματα πάντων, ἀπὸ ἀνεκτὴν μόνον τοῦ παρελθόντος κληρονομίαν εἰς θεσμὸν ἀναγκαιότατον καὶ χρησιμώτατον διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἀντιμετώπισιν τῶν σημερινῶν ὀξυτάτων προβλημάτων τῆς χώρας μας...»[1], διότι εἶναι θλιβερὸν τὸ φαινόμενον τῆς παραμελήσεως καὶ τῆς ἐλλείψεως προσπαθείας, πρὸς ἀναβίωσιν καὶ συγχρονισμὸν τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ «εὐκταῖον θὰ ἦτο καὶ εἶναι πλέον ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη νὰ ἀναζήσουν καταλλήλως συγχρονιζόμεναι αἱ Μοναὶ τῆς Ἑλλάδος...»[2].

Ἀλλ' ἡ διοργάνωσις, τῶν ἐν τῷ κόσμῳ εὑρισκομένων καὶ ἐργαζομένων μοναχῶν, ἡ ἀντιμετώπισις τῆς κοινωνικῆς ἀποστολῆς τοῦ μοναχικοῦ θεσμοῦ, ἀποτελεῖ θεμελιῶδες καθῆκον καὶ ἐπιτακτικὴν ὑποχρέωσιν τῆς Ἐκκλησίας, ὄχι μόνον διὰ τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς κινδύνους, ἀλλὰ διὰ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ συμφέρον αὐτῆς.

Ὁλόκληρος ἡ ἀνωτέρω διοργάνωσις ὀφείλει νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τῆς σταθερᾶς βάσεως τῆς δημιουργίας μοναχικῶν ἀδελφοτήτων. Οὐχὶ ἁπλῶς διὰ τῆς χειροτονίας ἐργατῶν, φυλάκων καὶ ποιμένων τῶν μοναστηρίων, ἀλλὰ πνευματικῶν καθιδρυμάτων, μὲ πρόγραμμα καὶ σκοπὸν τὴν ἐπιστράτευσιν καὶ τὸν καταρτισμὸν στελεχῶν ἠθικῶν καὶ ἐναρέτων, μορφωμένων καὶ ἀποφασιστικῶν διὰ μίαν ὁλόψυχον ἀφιέρωσιν εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰδικὸς κανονισμὸς θὰ ρυθμίζῃ τὴν ἵδρυσιν, τὰ μέλη, τὴν ἕδραν καὶ τὴν δρᾶσιν ἑκάστης ἀδελφότητος, ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ ὃν προτίθεται εἰδικώτερον νὰ ἐξυπηρετήσῃ.

Μίαν τοιαύτην ὁμάδα ὑπὸ κοινὴν στέγην προφανῶς καὶ καθοδήγησιν καὶ προστασίαν δύνανται νὰ ἀποτελέσουν, ἔστω καὶ διὰ προσωρινῆς παραμονῆς ἐν αὐτῇ, πολλοὶ ἄγαμοι κληρικοί, εὑρισκόμενοι ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ μάλιστα ἄρτι εἰσελθόντες εἰς τὸν Ἱ. Κλῆρον, οὐχὶ σπανίως ἄνευ οὐδεμιᾶς σχετικῆς προπαρασκευῆς καὶ διαμένοντες ἢ σιτιζόμενοι ὅπου ἂν τύχῃ ἐν μέσῳ πολλῶν καὶ μεγάλων κινδύνων.

Ἀλλὰ τὸ πρώτιστον μέλημα τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ μοναχικοῦ βίου, δέον νὰ εἶναι ἡ ἵδρυσις μοναχικῆς ἀδελφότητος, ἐκ δεδοκιμασμένων ἀγάμων κληρικῶν, ποθούντων νὰ τεθῶσιν ὑπὸ ἑνιαίαν γραμμὴν ζωῆς καὶ δράσεως, ἵνα, ὡς ἐλέχθη ἤδη, ἀποδυθῶσιν συστηματικῶς καὶ ὠργανωμένως, εἰς τὸν ἀγῶνα πρὸς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Παραλλήλως θὰ ἀκολουθήσουν καὶ θὰ διοργανωθοῦν ἄλλαι πνευματικαὶ δυνάμεις, πλήθη ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, οἵτινες χωρὶς νὰ ἔχουν περιβληθῇ τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ νὰ καταφύγωσιν εἰς τὴν ἔρημον, ἐπιθυμοῦν νὰ ἀφιερωθοῦν εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ συμβολὴ τούτων θὰ εἶναι τεραστία καὶ θὰ ἀποτελέσουν τρόπον τινα διάμεσον δύναμιν εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὴν γόνιμον πεῖραν τῶν λαϊκῶν ἐν ταῖς δυτικαῖς χώραις ἀδελφοτήτων, κίνησις χαρακτηριζομένη ὡς «Action Catholique». Ὁλόκληρος αὐτὸς ὁ πνευματικὸς χείμαρρος μένει στάσιμος ἕως σήμερον καὶ ἀχρηστεύεται, διότι δὲν παρεμερίσθησαν τὰ ἐμπόδια, δὲν ἐπεδείχθη ἐπισήμως τὸ ἀπαιτούμενον ἐνδιαφέρον καὶ δὲν διηνοίχθησαν ἀκόμη οἱ μεγάλοι φράκται διὰ μίαν σωτηριώδη ἐξόρμησιν τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ ποτίσῃ καὶ θὰ ζωογονήσῃ μὲ τὰ δροσερά του νάματα τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων.

Εἶναι γεγονός, ὅτι προσπάθεια διοργανώσεως τοῦ μοναχισμοῦ σήμερον θὰ προσκρούσῃ εἰς ὡρισμένας δυσκολίας, ἀλλ' εἶναι ἐξ ἴσου ἀληθές, ὅτι ὁ καιρὸς ἐπέστη καὶ ἡ ἰδέα αὐτὴ ἔχει ἤδη ὡριμάσει καὶ δὲν ἐλλείπουν προηγούμεναι καλαὶ προσπάθειαι καὶ ἰδιωτικαὶ πρωτοβουλίαι, ὡς καὶ παρήγοροι ὁραματισμοί[1].

Ὁ σημερινὸς μοναχισμὸς εἴτε μέσα εἰς τὰ Μοναστήρια εἴτε εἰς ἀδελφότητας ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὀφείλει νὰ ἐπανεύρῃ τὴν κανονικὴν τροχιὰν καὶ τὴν ὀρθὴν καὶ ζῶσαν ἔκφρασιν εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ὑψηλῆς του ἀποστολῆς. «Καὶ βεβαίως ἡ μορφὴ καὶ τὸ εἶδος, ὑφ' ὃ ἑκάστοτε ἐμφανίζεται ὁ μοναχικὸς βίος, ἐνδέχεται αὔριον νὰ εἶναι ἄλλο παρ' ἐκεῖνο, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐνεφανίζετο χθὲς καὶ πρότερον, πάντως ὅμως τὸ τάγμα τῶν ἀληθινῶν ἀγάμων θὰ ἐξακολουθῇ ὑπάρχον καὶ συνεχίζον τὴν σταδιοδρομίαν αὐτοῦ ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ»[2].

Δυστυχῶς, οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ σήμερον «τὴν τελείαν τοῦ Μοναχικοῦ βίου ἀνατροπὴν»[3]. Διὰ τοῦτο χρειάζονται μέτρα ριζικά, «ὥστε νὰ ἐπανεύρῃ ὁ μοναχισμὸς καὶ πάλιν τὸν παλμὸν τῆς συγχρόνου ζωῆς, ἐκ τῆς ὁποίας ἐπικινδύνως ἀπεξενώθη καὶ νὰ ἀνακτήσῃ τοὺς συνδέοντας αὐτὸν πρὸς τὸν ὀρθόδοξον λαὸν δεσμούς»[4].

Εἶναι καιρὸς πλέον καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία νὰ σπάσῃ τὰ δεσμὰ τῆς νάρκης καὶ εἰς τὸν τομέα τοῦτον καὶ νὰ ἀνάψῃ τὴν φλόγα μιᾶς νέας πνευματικῆς, ἐκκλησιαστικῆς, ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναγεννήσεως, ποὺ θὰ καταυγάσῃ καὶ πάλιν τὸν κόσμον, θὰ σώσῃ τὸν λαόν της καὶ θὰ δοξάσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὸ μεγαλειῶδες καὶ θεῖον αὐτὸ ἔργον θὰ δύναται νὰ στηριχθῇ ἀσφαλῶς καὶ μονίμως εἰς τοὺς δυνατοὺς ὤμους ἑνὸς πειθαρχικὰ ὠργανωμένου καὶ πνευματικὰ φωτισμένου Ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Μοναχισμοῦ.

Ἀρχιμ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ

---

1. Ἀ. Φυτράκη, Οἱ Μοναχοὶ ὡς κοινωνικοὶ διδάσκαλοι καὶ ἐργάται. Ἀθῆναι 1950, σελ. 97.
2. Γ. Σωτηρίου, ἔ. ἀ. σελ. 25.

---

1. Ἴδε: Β. Βέλλα, ἐν Ἐκκλησίᾳ. 1952, σελ. 11.
2. Π. Τρεμπέλα, περὶ τὴν Οἰκουμενικήν. Ἀθῆναι 1932, σελ. 91 - 92.
3. Ἀ. Ἀλιβιζάτου, Ἡ Κοινωνικὴ Ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ἀθῆναι 1925, σελ. 26.
4. Ἀ. Φυτράκη, Οἱ Μοναχοὶ ὡς κοινωνικοὶ διδάσκαλοι καὶ ἐργάται. Ἀθῆναι 1950, σελ. 97.

Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΑΡΑ

Εἶχε δημιουργήσει ὁ Θεὸς τὸν κόσμον. «Καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἦν ἐργάζεσθαι τὴν γῆν» (Γεν. β' 5). Διὰ τοῦτο «... ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον... Ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. Καὶ εὐλόγησεν αὐτούς...» (Γεν. α' 26-28). Καὶ τοὺς κατέστησε πρώτους οἰκιστὰς καὶ κυριάρχους τῆς γῆς, καὶ προπάτορας τῆς ἀνθρωπότητος, «λέγων: αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς...» (αὐτόθι, 27-30). Διὰ νὰ ζοῦν δὲ εὐτυχεῖς, ἔθεσεν αὐτοὺς ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, νὰ ἐργάζωνται καὶ νὰ φυλάττουν αὐτόν: «Καὶ ἔλαβε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον... καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν» (Γεν. β' 15). Διότι εἶχον πλασθῆ, ὄχι, μόνον, «κατ' εἰκόνα Θεοῦ». Δηλαδή, ἔχοντες πνευματικὴν καὶ ἀθάνατον ψυχήν, προικισμένην μὲ τὸν νοῦν καὶ τὴν συνείδησιν, μὲ θέλησιν καὶ ἠθικὴν ἐλευθερίαν. Ἀλλὰ «καὶ καθ' ὁμοίωσιν» Θεοῦ (Γεν. α' 26-27). Δηλαδή, μὲ ὑψηλὸν προορισμόν. Νὰ ἐξομοιωθοῦν πρὸς Αὐτόν, χρησιμοποιοῦντες τὰ πνευματικὰ χαρίσματα καὶ τὰς ἠθικὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς των.

Διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ τούτου, ἐδόθη εἰς αὐτοὺς μία θεία ἐντολή. Μία, παιδαγωγικῆς φύσεως, ἠθικὴ ἄσκησις, ἢ μᾶλλον, ψυχικὴ δοκιμασία. Νὰ μείνουν πιστοὶ εἰς τὸν Θεόν, ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον ἤθελον. Δηλαδή, ὅλως ἀβιάστως, συμφώνως πρὸς τὴν ἠθικὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν. Καὶ νὰ καταστοῦν, τοιουτοτρόπως, εὐτυχεῖς καὶ μακάριοι, οἰκείᾳ βουλήσει καὶ προσπαθείᾳ, τῇ συναντιλήψει, βεβαίως, τῆς θείας Χάριτος: «Ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ..., μηδὲ μὴ ἅψησθε αὐτοῦ» (Γεν. β' 17 καὶ γ' 3). Ἐν περιπτώσει παραβάσεως τῆς ἐντολῆς, ἠπειλήθησαν, ἐκτὸς ἄλλων, κυρίως, διὰ πνευματικοῦ θανάτου τῆς ψυχῆς των: «Ἡ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγησθε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε», καὶ «οὐ φάγεσθε..., ἵνα μὴ ἀποθάνητε» (Γεν. αὐτόθι). Διότι, κατὰ τὸν θεῖον ἠθικὸν νόμον καὶ τὴν ἔμφυτον συνείδησίν των, θὰ ἦσαν ὑπεύθυνοι διὰ τὴν παράβασιν. Καὶ ὑπόλογοι ἀπέναντι τοῦ Παναγάθου Πλάστου αὐτῶν, καὶ εὐεργέτου Θεοῦ!

Δελεασθέντες, ὅμως, ὑπὸ τοῦ μισοκάλου Διαβόλου, παρέβησαν τὴν θείαν ἐντολήν, ἐν πλήρει γνώσει, ὅτι ἡ παράβασίς των ἦτο μεγάλη καὶ ἀξιόποινος ἁμαρτία. Καὶ ὅτι θὰ ἐπέσυρον καθ' ἑαυτῶν τὴν δικαίαν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν προαγγελθεῖσαν, ἀναπόφευκτον, τιμωρίαν. Πραγματικῶς δέ, ἐτιμωρήθησαν. Καὶ κατηράσθη ὁ φιλάνθρωπος, ἀλλὰ καὶ δικαιοκρίτης, Θεός. Τὸν Ὄφιν, τὴν Εὔαν καὶ τὸν Ἀδάμ, εἰς τὸν ὁποῖον εἶπεν, ἰδιαιτέρως, τὰ ἑξῆς: «Ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου. Ἐν λύπαις φαγῇ αὐτὴν (τοὺς καρποὺς της) πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. Ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι (θὰ σοῦ ἀποδίδῃ). Καὶ φαγῇ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ. Ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου, ἕως οὗ ἀποστρέψαι σε εἰς γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθης...» (Γεν. γ' 17-19).

Τοιουτοτρόπως, ἀπώλεσεν ὁ Ἀδάμ, μετ' αὐτοῦ δὲ καὶ ἡ Εὔα, τὴν μακαριότητα τοῦ παραδείσου. Καὶ ἐγένετο δυστυχής, ἕρμαιον, πλέον, τῶν ἀλόγων παθῶν του καὶ τῆς ἀγριότητος τῆς φύσεως: «Καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὸν ὁ Κύριος ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι τὴν γῆν... Καὶ ἐξέβαλε τὸν Ἀδὰμ καὶ κατῴκισεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς» (Γεν. γ' 23-24).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐπέβαλεν εἰς τοὺς πρωτοπλάστους τὴν ἐργασίαν, ὡς τιμωρίαν, δῆθεν, διὰ τὴν παρακοήν των. Καί, συνεπῶς, ἡ ἐργασία δὲν ὑπῆρξε δι' αὐτούς, καὶ δι' ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἕνεκα τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, θεία κατάρα, ὅπως ἐνόμισαν ἄλλοι, ἄλλοτε, καθώς, καὶ τώρα, μερικοί! Διότι ἡ ἐργασία ἐδόθη, καθὼς εἴδομεν, ὡς θεῖον δῶρον, πρὸ τῆς παρακοῆς. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι, καὶ μετὰ τὴν πτῶσιν τῶν πρωτοπλάστων, ἐπανελήφθη ἡ φράσις «ἐργάζεσθαι τὴν γῆν». Τοῦτο, ὅμως, σημαίνει, ὅτι ἡ, πρότερον δοθεῖσα, ἐργασία κατέστη, ἤδη, ἐπίμοχθος διὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ δὲ ἐπὶ γῆς διαβίωσις αὐτῶν θλιβερά, τὴν ὁποίαν τόσον ζωηρῶς περιγράφει ἡ Ἁγία Γραφή, καθὼς ἀναφέρομεν ἀνωτέρω.

Παρὰ ταῦτα, ἡ ἐργασία ἦτο, ἀλλὰ καὶ εἶναι, καὶ θὰ εἶναι, πάντοτε, διὰ τὸν ἄνθρωπον, αὐτὴ αὐτὴ ἡ ζωή του. Δὲν εἶναι δὲ κατάρα, ἀλλὰ εὐλογία Θεοῦ. Ἐν ᾧ, ἀπεναντίας, τὸ νὰ μὴ θέλῃ τις νὰ ἐργάζεται, εἶναι νέκρωσις καὶ θάνατος, ἀποσύνθεσις καὶ μαρασμός. Δὲν ἐγεννήθημεν εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ ζῶμεν νωθροὶ καὶ ὀκνηροί, ὡς ἄλλοι κηφῆνες. Καὶ διὰ νὰ ἐπιβαρύνωμεν, ἀναισχύντως, τοὺς συνανθρώπους μας, ὄντες «ἄχθος ἀρούρης». Ἄλλως δέ, ἡ θρησκεία μας δὲν εἶναι ὑπὲρ τῆς ἀργίας καὶ κατὰ τῆς ἐργασίας, καθώς, κακεντρεχῶς, ἀπεφάνθησαν μερικοὶ πολέμιοι αὐτῆς. Διότι ἡ ἐργασία εἶναι ὅρος ἀπαραίτητος τῆς ζωῆς. Εἶναι τὸ μέσον καὶ τὸ μέτρον τῆς εὐημερίας καὶ τῆς προόδου. Ἐν ᾧ, ἀντιθέτως, τιμωρία εἶναι τὸ ἐπικατάρατον τῆς γῆς «ἐν τοῖς ἔργοις» τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ αἰώνιος πνευματικὸς θάνατος τῆς ψυχῆς του, καθὼς ἡρμηνεύσαμεν εἰς τὰ προηγούμενα. Ἀφ' οὗ τρώγομεν καὶ φροντίζομεν διὰ τὰς διαφόρους ἀνάγκας μας, διὰ νὰ ζῶμεν, πρέπει καὶ νὰ ἐργαζώμεθα, ἐάν, καὶ ἐφ' ὅσον, δυνάμεθα, ποριζόμενοι, «ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου» μας, τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς σωματικῆς μας καὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Ἡ ἐργασία εἶναι κίνησις, ἡ δὲ κίνησις ζωή. Ὀφείλομεν νὰ ἐργαζώμεθα. Διότι, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, δὲν δικαιούμεθα, ἀλλὰ καὶ δὲν δυνάμεθα, νὰ ζῶμεν. Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς εἰργάζετο. Καί, πρότερον, μέν, ὡς τέκτων, κατόπιν δὲ ὡς κήρυξ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ἔλεγεν: «Ὁ πατήρ μου, ἕως ἄρτι, ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι». Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅστις εἰργάζετο, ὡς γνωστόν, ὡς σκηνοποιός, μᾶς διδάσκει: «Ὁ κλέπτων, μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δέ, κοπιάτω, ἐργαζόμενος ταῖς χερσίν, ἵνα ἔχῃ, μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι» (Ἐφεσ. δ' 28). Καὶ «εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω» (Β' Θεσ. γ' 10). Τοιουτοτρόπως ἐδίδασκον καὶ οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι ἐθεώρουν τὴν ἐργασίαν «κατὰ φύσιν», δηλαδὴ ἐπιβαλλομένην

ὑπὸ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. Καί, μάλιστα, ὄχι, μόνον, ὡς μέσον ἀσκήσεως, ἀλλὰ καὶ ἀγωγῆς, καθὼς καὶ ὑγείας. Κατέκρινον δὲ τὴν ἀργίαν, διὰ τοῦ γνωμικοῦ: «Ἀργία μήτηρ πάσης κακίας» (Χρυσ. ὁμιλ. ΛΕ' εἰς τὰς Πράξεις).

Πρέπει, ὅμως, καὶ δι' ἡμᾶς τοὺς ἰδίους, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἄλλους, ἡ ἐργασία νὰ μὴ εἶναι βλαβερά. Ἀντιθρησκευτική, καί, μάλιστα, θίγουσα τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν. Δὲν πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα «τὴν ἀνομίαν», κατὰ τοὺς Ψαλμούς. Ἀλλά, νὰ ἀγαπῶμεν τὴν θεάρεστον, τιμίαν, καὶ κοινωφελῆ, ἐργασίαν, ἀπασχολούμενοι δι' αὐτῆς, καθ' ὅλην τὴν ζωήν μας, ἀναλόγως τῶν σωματικῶν μας καὶ τῶν πνευματικῶν δυνάμεων. Δὲν πρέπει, ἐπίσης, νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν ἐργασίαν θεωροῦντες αὐτὴν αἰσχύνην καὶ ὄνειδος, ἀλλά, μόνον, τὴν ἀργίαν. Διότι, ὅπως μᾶς διδάσκει καὶ τὸ γνωμικὸν τοῦ ἀρχαίου ποιητοῦ Ἡσιόδου, «ἔργον οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δὲ τὄνειδος».

Ἀλλὰ πόθεν προῆλθεν ἡ ἐσφαλμένη ἀντίληψις, ὅτι ἡ ἐργασία ἐπεβλήθη ὡς θεία τιμωρία εἰς τοὺς πρωτοπλάστους διὰ τὴν παρακοήν των; Ἴσως, ὡς ἑξῆς: Πρῶτον: ἐξ ἐπιπολαίας ἀναγνώσεως καὶ ἐκ παρερμηνείας τῶν προειρημένων σχετικῶν χωρίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Διότι, ἀφ' οὗ ὁ Θεός, πρὸ τῆς πτώσεως τῶν πρωτοπλάστων, ἀνέθηκεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐργασίαν, τοὺς κατηράσθη κατόπιν. Καὶ ἀνήγγειλεν, ὅτι, τοὐντεῦθεν, ἐπίπονος θὰ ἦτο ἡ ἐργασία των, θλιβερὰ δὲ ἡ ἐπὶ γῆς ζωή. Δεύτερον, ἐκ τοῦ ὅτι σοφοὶ καθηγηταὶ καὶ δόκιμοι συγγραφεῖς ἀνέγραψαν φράσεις τινάς, δυναμένας νὰ παρεξηγηθοῦν ὑπὸ ἀπροσέκτων ἀναγνωστῶν. Ἐπὶ παραδείγματι: ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης Βασίλειος Ἀντωνιάδης ἔγραψεν εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἠθικήν του: «... νὰ ἐσθίῃ (ὁ ἄνθρωπος) τὸν ἑαυτοῦ ἄρτον ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου αὐτοῦ, κατ' αὐτὴν τὴν ἀπ' ἀρχῆς βουλὴν τοῦ Θεοῦ, (Γεν. γ' 19), ἐπιβαλόντος... τοῦτο, ὡς ποινὴν ἐπὶ τῇ παραβάσει, ἀλλ' ὡς ποινὴν χρηστὴν καὶ φιλάνθρωπον...» (ἰδὲ Μέρος Εἰδικόν. Ἐργασία καὶ ἐπάγγελμα). Ἐνταῦθα, καθὼς βλέπει καὶ ὁ ἀναγνώστης, ὁ Ἀντωνιάδης δὲν θεωρεῖ, «ὡς ποινήν», τὴν πρὸ τῆς πτώσεως τῶν πρωτοπλάστων δοθεῖσαν ἐργασίαν. Ἀλλὰ τὴν μετὰ τὴν πτῶσιν, θλιβερὰν πλέον, καταστᾶσαν ἐργασίαν! Σχολιάζων, δέ, ἐν συνεχείᾳ, τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ, νὰ μὴ μεριμνῶμεν, τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα, κ. τ. λ. (Ματθ. στ' 19-34) ἑρμηνεύει αὐτοὺς καὶ προσθέτει, ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι, «παρερμηνευόμενοι, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἴς τινας τῶν πολεμίων τοῦ Χριστιανισμοῦ, νὰ διαβάλλωσιν αὐτόν... ὅτι δῆθεν ὑποθάλπει (ὁ Χριστιανισμὸς) τὴν ἀργίαν.

† Ἀρχιμ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΑΦΕΙΔΗΣ

«Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας».

(Ὁ Ἀπ. Παῦλος: Α' Θεσσαλ. ε' 14)

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΚΑΙ Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ (*)

Γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἡ θεμελίωσις τῆς ἀληθείας τῆς Θρησκείας κατὰ τὸν ἅγιον Αὐγουστῖνον.

Τὰ ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ λεχθέντα ὑποδηλοῦσί πως τὴν θέσιν, ἣν λαμβάνει ὁ ἅγιος Αὐγουστῖνος ἔναντι τοῦ ζητήματος τῆς θεμελιώσεως τῆς ἀληθείας τῆς Θρησκείας. Ἐφ' ὅσον ὁ ἱερὸς πατὴρ τονίζει, ὅτι ἡ θρησκευτικὴ γνῶσις συνίσταται πρὸ πάντων εἰς μίαν—ἀτελῆ μέν, ἀλλὰ πλήρη βεβαιότητα δημιουργοῦσαν—ἄμεσον μυστικὴν καὶ διαισθητικὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπαφὴν τῆς ψυχῆς μετ' Αὐτοῦ, ἄρα οὗτος δέχεται τὴν ἐπὶ τῆς ἀμέσου βεβαιότητος ἐρειδομένην αὐτοθεμελίωσιν τῆς Θρησκείας, ἥτις εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν ἐκ τοῦ αἰσθητικοῦ καὶ ἠθικοῦ βιώματος δημιουργουμένην «γνῶσιν τοῦ κόσμου τῶν αἰσθητικῶν καὶ ἠθικῶν ἀξιῶν καὶ αὐτοθεμελίωσιν αὐτοῦ» (¹).

Ὅθεν τὸ ὅτι αὐτὴ ἡ θρησκεία θεμελιοῖ τὴν ἀλήθειαν αὐτῆς εἶναί τι, ὅπερ ἀπορρέει ἐκ τῆς οὐσίας τῆς Θρησκείας. Ἡ Θρησκεία δὲν εἶναι θεωρία, ἀλλὰ ζωή, ἥτις δὲν χρήζει ἐξωτερικῶν ἀποδείξεων περὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς, ἀλλὰ φέρει ταύτας ἐν ἑαυτῇ. Ἡ Θρησκεία περιέχει ἀξίας, αἵτινες θεμελιοῦσι τὸ δίκαιον, τὸ κῦρος καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτῆς. Πᾶς, ὅστις δέχεται ταύτας εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, εἶναι πεπεισμένος περὶ τοῦ κύρους καὶ τῆς ἀληθείας τῆς Θρησκείας.

Ἡ αὐγουστίνειος ἄποψις περὶ τῆς αὐτοθεμελιώσεως τῆς Θρησκείας οὐδόλως σημαίνει Ὑποκειμενισμὸν (Subjektivismus), διότι τὸ θρησκευτικὸν βίωμα παρουσιάζεται ὑπὸ τοῦ Αὐγουστίνου ὥς τι, ὅπερ ἔχει ἀντικειμενικὸν χαρακτῆρα, καθ' ὅσον ἐν αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος ἵσταται ἔναντι τῆς ὑπερβατικῆς θείας ἀξιολογικῆς πραγματικότητος. Πάντοτε τὸ γνήσιον θρησκευτικὸν βίωμα καὶ ἡ θρησκευτικὴ ἐμπειρία δὲν ἀποκλείει, ἀλλ' ἀντιθέτως προϋποθέτει τὴν ἐπαφὴν τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ ἀντικειμενικοῦ περιεχομένου τῆς ἀμέσου ἢ ἐμμέσου, τῆς ὑπερφυσικῆς ἢ τῆς λεγομένης «φυσικῆς» θείας ἀποκαλύψεως. Ἐφ' ὅσον ἡ θρησκευτικὴ ἀξιολογικὴ σφαῖρα εἶναί τι ἀντικειμενικόν, ἡ αὐτοθεμελίωσις τῆς Θρησκείας εἶναι ἀντικειμενικὴ θεμελίωσις. Οἱ ἀρνούμενοι τὴν ἀλήθειαν ταύτην ὁρμῶνται ἀπὸ μιᾶς μονοπλεύρου γνωσιολογίας, ἥτις προσανατολίζεται μόνον εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον καὶ ταυτίζει τὸ «ἀντικειμενικὸν» μόνον πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν πραγματικότητα. Οὗτοι ὡς ἀντικειμενικὴν θεμελίωσιν θεωροῦσι μόνον τὴν ἐπὶ ἐξωτερικῶν πραγμάτων ἢ φαινομένων στηριζομένην, διότι ἀγνοοῦσιν, ἢ δὲν θέλουσι νὰ παραδεχθῶσιν, ὅτι ὑπάρχει

---

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 54.

1. Ν. Λούβαρι, «Χριστιανικὴ περὶ κόσμου καὶ βίου θεωρία καὶ σχέσις πρὸς τοὺς καθόλου κοσμοθεωριακοὺς τύπους» ἐν τῇ Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρίδι τῆς Παντείου Σχολῆς (τοῦ ἀκαδ. ἔτους 1952-1953), σελ. 178.

ἐπίσης καὶ εἷς ἐσωτερικὸς καὶ μόνον διὰ τῶν πνευματικῶν ὀφθαλμῶν ὁρατὸς κόσμος· ὅτι «ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἡμῶν ἓν σύμπαν» (Goethe)· ὅτι τὰ περιεχόμενα τοῦ ἀοράτου αὐτοῦ σύμπαντος ἐκφεύγουσι τῆς αὐθαιρεσίας τοῦ σκεπτομένου, συναισθανομένου καὶ βουλομένου ὑποκειμένου, ὡς ἀκριβῶς ἐκφεύγουσιν αὐτῆς τὰ δεδομένα τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ὁρατοῦ σύμπαντος, καὶ ὅτι ἑπομένως καὶ ἐκεῖνα ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἀντικειμενικότητα, ἣν ἔχουσι καὶ ταῦτα ([1]).

Ἡ διδασκαλία αὕτη τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου, περὶ τῆς θεμελιώσεως τῆς ἀληθείας τῆς Θρησκείας ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ βιώματος, οὐδόλως ἀντιτίθεται πρὸς τὴν προσπάθειαν τῆς διὰ συλλογισμῶν ἀποδείξεως τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἀντιθέτως εἶναι ἡ μόνη προϋπόθεσις, ἥτις ἐμψυχοῖ τούτους καὶ ἐξασφαλίζει εἰς αὐτοὺς ἀξίαν τινά. Ἐὰν ὁ ἅγιος Αὐγουστῖνος

1. Ἡ καθ' ὅλου περὶ τοῦ «ὑποκειμενισμοῦ» τῶν ἀξιῶν ἄποψις δὲν κρίνεται πλέον σήμερον ὡς ἱκανοποιητική. Ἐν πρώτοις ὑπάρχει ἐν αὐτῇ ἐσωτερική τις αὐτοαντίφασις. Ὅταν ὁ ὀπαδὸς τῆς θεωρίας αὐτῆς ἀγωνίζηται νὰ πείσῃ τοὺς ἄλλους περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἀπόψεων αὐτοῦ, εἶναι προφανές, ὅτι οὗτος ἔχει τὴν ἐσωτερικὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ γνῶσις τῆς ἀληθείας εἶναι μία ἀντικειμενικῶς ἰσχύουσα ὑψίστη ἀξία, ἐνῷ ἀντιθέτως ἡ πλάνη εἶναι μία ἀπαξία. Ἔπειτα ἡ θεωρία τοῦ ἀξιολογικοῦ ὑποκειμενισμοῦ ἢ σχετικισμοῦ δὲν ἐξηγεῖ τὸ ὅτι δύναταί τις νὰ σφάλλεται καὶ νὰ ἐξαπατᾶται περὶ τῆς ἀξίας ἢ ἀπαξίας ἑνὸς πράγματος. Τὸ σφάλλεσθαι καὶ ἐξαπατᾶσθαι τοῦτο προϋποθέτει, ἀφ' ἑνὸς ὅτι ἀξιολογική τις κρίσις συσχετίζεται πρὸς ἄλλο τι ἀντικειμενικὸν καὶ δὲν εὑρίσκεται ἐν συμφωνίᾳ πρὸς αὐτό, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅτι τὸ «ἄλλο τι» τοῦτο δὲν προσδιορίζει τὴν κρίσιν ταύτην. Ὅτι αἱ ἀξίαι δὲν εἶναι ἁπλᾶ κατασκευάσματα ἢ ἐπινοήσεις τῆς ἀξιολογούσης συνειδήσεως ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι πᾶν ὅ, τι θεωροῦμεν π.χ. ὡραῖον ἢ καὶ ἁπλῶς εὐχάριστον δὲν εἴμεθα ἐλεύθεροι τὴν ἰδίαν στιγμὴν καὶ διὰ τῆς ἰδίας προοπτικῆς νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἄσχημον ἢ δυσάρεστον, ἐκτὸς ἐὰν ὑποκρινώμεθα ἢ ἐπιμένωμεν ἕνεκα πείσματος ἢ διαθέσεως παραδοξολογίας. Πάντοτε ἡ ἀξία δίδει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι δεσμεύει ἡμᾶς. Ἡ ἀντικειμενικότης τῶν ἀξιῶν ἀποδεικνύεται διὰ τῆς φαινομενολογικῆς ἐξετάσεως τοῦ τρόπου, καθ' ὃν βιοῦται ὑφ' ἡμῶν μία ἀξία. Ὅταν λ. χ. ἔχωμεν τὸ βίωμα τῆς ὡραιότητος ἑνὸς τοπίου, ὅταν βυθιζώμεθα εἰς τὴν θεώρησιν ἑνὸς ἔργου τέχνης καὶ αἱ ἀξίαι αὐτοῦ ἀναλάμπωσιν ἐν ἡμῖν, ὅταν θαυμάζωμεν μίαν ἠθικὴν πρᾶξιν, τότε ἔχομεν τὸ αἴσθημα καὶ τὴν βεβαιότητα, ὅτι βιοῦμεν τοιαύτας ἀξίας οὐχὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ὑποκειμενικῆς συνειδήσεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀντικειμενικῆς πλευρᾶς. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας πρόκειται περί τινος «ὑπερυποκειμενικοῦ» καὶ ἀντικειμενικοῦ, ὅπερ δὲν δημιουργεῖται διὰ τῆς αὐθαιρεσίας τοῦ βιοῦντος τὰς ἀξίας ὑποκειμένου. Ἡ ἀντικειμενικότης τῶν ἀξιῶν βιοῦται κατ' ἐξοχὴν ὑφ' ἡμῶν, ὅταν ἡ ὑποκειμενικὴ ἡμῶν ἀξιολόγησις καὶ θέλησις εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὰς ἀντικειμενικὰς ἀξίας καὶ τοὺς ἀξιολογικοὺς κανόνας. Ὅταν συγκρίνωμεν τὴν συμπεριφορὰν ἡμῶν πρὸς τὰ ἀντικειμενικὰ ἐκεῖνα κριτήρια, μετανοοῦμεν. Ἄρα ἀναγνωρίζομεν, ὅτι ἐπέκεινα τῆς ὑποκειμενικῆς ἡμῶν ἀξιολογήσεως καὶ θελήσεως ὑπάρχουσιν ἀντικειμενικῶς ἰσχύουσαι ἀξίαι. Πρβλ. Ν. Ἰ. Λ ο ύ β α ρ ι, «Ἀξία» ἐν Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλοπαιδείᾳ. Γρ. Π α π α μ ι χ α ή λ, Ἡ τριὰς τῶν ὑψίστων ἀξιῶν τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς σκοπιᾶς, Ἀθῆναι 1946, σελ. 12 ἑξ. Ε ὐ α γ γ. Θ ε ο δ ώ ρ ο υ, Χριστιανικὸς Ἀνθρωπισμός, σελ. 41 ἑξ. Εὐ. Π α π α ν ο ύ τ σ ο υ, Ἠθική, Ἀθῆναι 1949, σελ. 340. Joh. H e s s e n, Lehrbuch der Philosophie, τόμ. 2ος, Wertlehre, München 1948, σελ. 33 ἑξ. Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ νόημα τῆς ζωῆς (Der Sinn des Lebens), ἑλλην. μετάφρ. Εὐαγγ. Θεοδώρου, Ἀθῆναι 1954, σελ. 31 ἑξ. August B r u n n e r, Die Grundfragen der Philosophie, Freiburg im Breisgau 1933, σελ. 76.

δὲν δίδῃ μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν ἐκ τῆς μελέτης τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἀπορρέουσαν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, ἐν τούτοις οὗτος δὲν ἀπορρίπτει ταύτην. Ἔπειτα οὗτος δὲν περιφρονεῖ τὴν χρῆσιν τοῦ νοῦ διὰ τὴν ἐνώπιον τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου δικαίωσιν τῆς θρησκευτικῆς πίστεως. Διὸ παρουσιάζει ἐνδείξεις τινὰς τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' αὗται δὲν ἔχουσι τὸ νόημα τῆς μεταβολῆς τῆς πίστεως εἰς διανοητικὴν γνῶσιν, ἀλλ' ἀποβλέπουσι μόνον εἰς τὴν θεμελίωσιν ταύτης. Ἡ περὶ τοῦ Θεοῦ γνῶσις ἡμῶν κατὰ τὸν Αὐγουστῖνον ἔχει μᾶλλον ἀρνητικὸν χαρακτῆρα («Deus ineffabilis est, facilius dicimus, quid non sit, quam quid sit» ([1]). Ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς εἶναι ἓν «valde alium» καὶ ἐφ' ὅσον, ὡς εἴπομεν, καὶ αὐτὴ ἡ ἄμεσος καὶ διαισθητικὴ γνῶσις τοῦ Θεοῦ — δημιουργεῖ μὲν πλήρη βεβαιότητα, ἀλλ' — εἶναι ἀτελής, διὸ καὶ αἱ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου παρουσιαζόμεναι ἐνδείξεις τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχουσι τὸν χαρακτῆρα τῶν «θωμιστικῶν» ἀποδείξεων τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, διότι δὲν ἀποβλέπουσιν εἰς τὸ νὰ ἐπιβάλωσι τὰς ἀληθείας τῆς «Φυσικῆς Θεολογίας», ἀλλ' εἰς τὸ νὰ στηρίξωσι ταύτας συμπληρωματικῶς. Ὡς τονίζει ὁ O. Karrer, «ὁ Αὐγουστῖνος ἀποδεικνύει τὸν Θεὸν μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ἤδη εἶναι ὁπωσδήποτε πιστός». Αἱ αὐγουστίνειοι ἐνδείξεις τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ ἔχουσι μόνον τὸ νόημα τῆς «ἐνισχύσεως τῆς πίστεως διὰ τοῦ σκεπτομένου πνεύματος» ([2]).

Ὅσον ἀφορᾷ εἰδικῶς εἰς τὰς ἐνδείξεις τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, τονιστέον, ὅτι ὁ Αὐγουστῖνος οὐδόλως ἀγνοεῖ τὴν κ ο σ μ ο λ ο γ ι κ ὴ ν ἔ ν δ ε ι ξ ι ν. Γνωρίζει τὴν ἀρχὴν τῆς αἰτιότητος, ἣν διατυποῖ ὡς ἑξῆς: «Non enim aliquid fieri potest, quod non aliqua causa efficiens praecesserit» ([3]). Ὡσαύτως οὗτος πολλάκις λέγει, ὅτι ἡ μεταβλητότης τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου ὁδηγεῖ εἰς τὴν γνῶσιν περὶ τοῦ ὅτι ταῦτα ἐδημιουργήθησαν ([4]). Ἐν πᾶσι τούτοις λανθάνει προφανῶς ἡ ἰδέα τῆς κοσμολογικῆς ἐνδείξεως ([5]).

Αἱ κυριώτεραι τῶν αὐγουστινείων ἐνδείξεων τῆς ἀληθείας τῆς Θρησκείας ἀπορρέουσιν ἐκ τῆς μελέτης τῶν δεδομένων τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου. Ὁ ἱ. Πατὴρ γνωρίζει τόσον τὴν ἱ σ τ ο ρ ι κ ὴ ν ἔνδειξιν ([6]) τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, ὅσον καὶ τὴν ἐκ τοῦ πανανθρωπίνου πόθου τῆς εὐτυχίας δημιουργουμένην ψ υ χ ο λ ο γ ι κ ή ν ([7]).

1. Enarr. in Ps. 85, n. 12.
2. O. K a r r e r, Gotteserfahrung und Gotteserlebnis, Zürich o. J., σελ. 26.
3. De civitate Dei 5, 9.
4. Ἰδίως ἐν Confes. 11, 4, 6: «Ἰδοὺ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ μοὶ ἀνακράζουσιν, ὅτι ἐπλάσθησαν, διότι μεταβάλλονται καὶ ποικίλλουσιν...» (Μτφρ. Δαλεζίου, Τεῦχος 2ον, σελ. 90). Πρβλ. Berthold A l t a n e r, ἔνθ' ἀν., σ. 386.
5. W. G a e b e l, Augustins Beweis für das Dasein Gottes auf Grund der Veränderlichkeit der Welt, Breslau 1924. Heinrich S t r a u b i n g e r, ἔνθ' ἀν., σελ. 169 - 170.
6. Tr. in Io. 106,4 ἐν Berthold A l t a n e r, ἔνθ' ἀνωτ.
7. Πρβλ. τὸ ἔργον αὐτοῦ De beata vita ἐν Berthold A l t a n e r, ἔνθ' ἀνωτ. M. G r a b m a n n, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 830

Ἡ κατ' ἐξοχὴν ὅμως μεταφύσικὴ «αὐγουστίνειος» ἔνδειξις τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ λεγομένη «ἰδεολογικὴ» ἔνδειξις, ἥτις στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ μνημονευθείσης γνωσιολογίας τοῦ ἱεροῦ Πατρός. Συμφώνως πρὸς ταύτην, αἱ αἰώνιοι, ἀμετάβλητοι καὶ καθολικῶς ἰσχύουσαι ἀλήθειαι τῆς Λογικῆς, τῶν Μαθηματικῶν (regulae numerorum), τῆς ἠθικῆς (regulae sapientiae) καὶ τῆς Αἰσθητικῆς (leges artium), ἃς τὸ πνεῦμα ἡμῶν συλλαμβάνει ἐν ἑαυτῷ δι' ἀμέσου θέας, ἀντιστοιχοῦσιν, ὡς εἴδομεν, εἰς τὰς θείας ἰδέας καὶ σκέψεις. Ἡ ὕπαρξις τῶν ἀληθειῶν τούτων εἶναι κατὰ τὸν Αὐγουστῖνον ἀνεξήγητος ἄνευ τῆς παραδοχῆς μιᾶς αἰωνίου ἀμεταβλήτου καὶ ἀναγκαίως ὑπαρχούσης ἀπολύτου ἀληθείας, ταὐτιζομένης μετὰ τοῦ Θεοῦ. Πᾶσαι αἱ ἐπὶ μέρους ἀχρόνως ἰσχύουσαι ἀλήθειαι (incommutabiliter vera) ἔχουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς μίαν αἰωνίως ὑπάρχουσαν Ἀλήθειαν (veritas aeterna et incommutabilis), περιλαμβάνουσαν ταύτας (1). Ἀληθὲς κατὰ τὸν Αὐγουστῖνον εἶναί τι μόνον διὰ τῆς Ἀληθείας («Nec illum verum nisi veritate verum est») (2). Ἡ καθ' ἑαυτὴν Ἀλήθεια, δι' ἧς ὑπάρχει πᾶν ἀληθές, εἶναι ὁ Θεός. Οὐ μόνον αἱ λογικαί, μαθηματικαὶ καὶ ἠθικαὶ ἀλήθειαι ἀνάγουσι τὸν νοῦν εἰς τὸ ὑπέρτατον Ἀληθὲς καὶ Ἀγαθόν, ἀλλὰ καὶ αἱ αἰσθητικαὶ ἀλήθειαι, τ. ἔ. οἱ νόμοι, καθ' οὓς κρίνομεν τὸ ἐν τῇ φύσει ἢ τῇ τέχνῃ καλόν, μαρτυροῦσι περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ. «Χώρησον, λέγει, ὑπὲρ τὸν νοῦν τοῦ καλλιτέχνου, ἵνα ἴδῃς τὸ ἀΐδιον μέτρον πάσης τέχνης καὶ παντὸς καλοῦ· τότε θὰ λάμψῃ σοι ἡ σοφία ἐκ τῶν ἀδύτων αὐτῆς» (3). Ὅθεν πᾶσαι αἱ ἐπὶ μέρους πνευματικαὶ ἀλήθειαι ἔχουσι, κατὰ τὸν Αὐγουστῖνον, τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς τὸν Θεόν, ὅστις εἶναι τὸ καθ' ἑαυτὸ ἀπόλυτον ἀληθές, καλὸν καὶ ἀγαθόν.

Ἡ αὐγουστίνειος αὕτη διδασκαλία περὶ τοῦ Θεοῦ ὡς τῆς πηγῆς τῶν νόμων καὶ κανόνων, οἵτινες διέπουσι τὸν ἀξιολογικὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου, συνδέεται στενῶς μετὰ τῆς αὐγουστινείου λύσεως τοῦ προβλήματος τῆς Θεοδικίας. Ἡ λύσις αὕτη ὁρμᾶται ἀπὸ τῆς ταὐτιζούσης τὰς ἀξίας καὶ τὸ εἶναι πλατωνικῆς διδασκαλίας. Αἱ ἀποτελοῦσαι τὸ «ὄντως ὂν» ἰδέαι, κατὰ τὴν διδασκαλίαν ταύτην, εἶναι μεταφυσικαὶ καὶ μάλιστα ἀξιολογικαὶ οὐσίαι. Ἐφ' ὅσον δὲ τὸ «ὄντως ὂν» εἶναι «ἀγαθόν», ἄρα τὸ «κακὸν» οὐδόλως εἶναι «ὂν» ἐν κυρίᾳ ἐννοίᾳ. Ἡ πλατωνικὴ αὕτη διδασκαλία ἐβοήθησε τὸν Αὐγουστῖνον πρὸς διατύπωσιν μιᾶς λύσεως τοῦ ἀκανθώδους προβλήματος τῆς Θεοδικίας. Ἡ ὀντολογικὴ ἐκμηδένισις τοῦ κακοῦ εἶναι εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Αὐγουστίνου ἡ τελεία δικαίωσις τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ κακοῦ καὶ ἡ τελικὴ λύσις τοῦ προβλήματος τῆς Θεοδικίας. Τὸ κακὸν ἰσχύει δι' αὐτὸν ὡς μία ἁπλῆ ἔλλειψις καὶ στέρησις τοῦ ἀγαθοῦ («privatio boni») 1. Τοῦτο δὲν παρουσιάζεται ὡς θετικὸν εἶναι, ἀλλ' ὡς ens privativum· δὲν παράγεται ὑπὸ «ποιητικῆς» τινος, ἀλλ' ὑπὸ μιᾶς «στερητικῆς» αἰτίας· δὲν εἶναι «οὐσία» ἢ «ὕπαρξις», ἀλλ' ἡ ἀποβολὴ τοῦ ἀγαθοῦ, ἥτις ἐπραγματοποιήθη διὰ τῆς ἀποστασίας τῶν ἀγγέλων καὶ διὰ τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου (2). Τὸ κακὸν οὐδόλως δύναται νὰ διαταράξῃ τὴν ἁρμονίαν τοῦ κόσμου. «Διὰ τῆς ἀντιθέσεως τῶν ἐναντίων, λέγει ὁ ἱ. Πατήρ, συναπαρτίζεται ἡ ὡραιότης τοῦ αἰῶνος τούτου, δηλαδὴ τοῦ κόσμου» (3). «Ἡ ὡραιότης συμπάσης τῆς δημιουργίας καθίσταται ἄμεμπτος διὰ τριῶν ἐνεργημάτων, ἤτοι διὰ τῆς τιμωρίας τῶν ἁμαρτημάτων, διὰ τῆς ἀσκήσεως τῶν δικαίων καὶ διὰ τῆς τελειότητος τῶν ἐν μακαριότητι ἁγίων» (4).

[Συνεχίζεται]

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, δ. θ.
Καθηγητὴς τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν

1. De lib. arbitrio 2, 7-23. De vera religione 29, 52 ἑξ. Πρβλ. Κων. Λογοθέτου, Ἡ φιλοσοφία τῶν Πατέρων καὶ τοῦ μέσου αἰῶνος, Μέρος Α', Ἀθῆναι 1930, σελ. 289-293. Κ. Γεωργούλη, Ἄρθρ. «Αὐγουστῖνος» ἐν τῷ Ἐγκυκλ. Λεξικῷ τοῦ «Ἡλίου», τόμ. 3, σελ. 938α-938β. Berthold Altaner, ἔνθ' ἀνωτ. M. Grabmann, ἔνθ' ἀνωτ. Heinrich Straubinger, ἔνθ' ἀνωτ. Johannes Hessen, Religionsphilosophie, τόμ. 2, σελ. 346 ἑξ.
2. Le vera religione 29, 73.
3. De lib. arb. 2, 16, 42 Κ. Λογοθέτου, ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 291.

1. Πρβλ. Confessiones III, 11.
2. Πρβλ. Κ. Γεωργούλη, ἔνθ. ἀνωτ., σελ. 940β.
3. De civitate Dei XI, 18.
4. De vera religione 23, 44. Κ. Γεωργούλη, ἔνθ' ἀνωτ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1000/1954 ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ *

[(Χαρακτὴρ περιεχομένου τῆς Ἱερωσύνης. Χαρακτὴρ περιεχομένου τῆς Μοναχικῆς Ὁμολογίας)

Οὕτως ὁ ἱερωμένος εὐθὺς μετὰ τὴν λῆψιν τοῦ Θείου Χαρίσματος τῆς ἱερωσύνης τοποθετεῖται αὐτομάτως εἰς κατάστασιν εἰδικήν, ἥτις, τυγχάνουσα κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ἀσυλλήπτου φύσεως κατ' ἀνθρώπινον λογισμόν, ἐν τῇ πράξει προβάλλει συγχρόνως οὖσα:

Α) Ὁλοκληρωτικὴ καὶ ἀπέραντος, συνοδεύουσα τὸν ἱερωθέντα ἰσοβίως 1. Οὗτος ἀνήκει, πλέον, ὁριστικῶς καὶ διὰ δεσμῶν αἰωνίως ἀκαταλύτων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκλήθη νὰ διακονήσῃ ἐφ' ὅρου ζωῆς, προσελθὼν ἐνώπιον τοῦ Ἱεροῦ Θυσιαστηρίου καὶ ὑποσχεθεὶς μεθ' ὅρκου εἰς τὸν Θεόν, ὅτι κατέταξεν ἑαυτὸν εἰς τὴν τάξιν τῶν ὑπ' Ἐκείνου ἐκλεκτικῶς κεκλημένων. Εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 59.

1. Κατὰ τὸν *Κύριλλον Ἀλεξανδρείας*, Λόγος Β' εἰς Ἰωάν. (M. P. G. τ. 73 c. 245) «διὰ τῆς τοῦ πνεύματος ἐνεργείας τὸ αἰσθητὸν ὕδωρ πρὸς θείαν τινὰ καὶ ἀπόρρητον μεταστοιχειοῦται δύναμιν, ἁγιάζηται λοιπόν, ἐν οἷς ἂν γένοιτο», ἴδε καὶ *Nik. Milasch - Μ. Ἀποστολόπουλον*, Ἐκκλ. Δίκαιον, σ. 393 «...διὰ τὴν ἀμετάθετον ἰδέαν τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας περὶ τοῦ στενοῦ δεσμοῦ τοῦ ἱερέως μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας, ἣν ἀνεδέξατο διὰ τῆς μυστηριώδους χειροτονίας, *συνδεούσης τὸν ἄνθρωπον ἐφ' ὅρου ζωῆς μετὰ τῆς Ἐκκλησίας*».

Ἡ δοθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὑποψηφίου ἔνορκος ὑπόσχεσις ἐδόθη πρὸς τὸν Κύριον. Ὑποσχέσεις δὲ τοιούτου περιεχομένου, γινόμεναι, κατὰ τεκμήριον, δεκταί, δὲν ἀναιροῦνται, εἰ μὴ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ὑποσχεθέντος.

Ὁ ἐφ' ἅπαξ ἱερωθεὶς κατὰ συνέπειαν ἀνήκει ἰσοβίως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τεταγμένος οἰκείᾳ βουλήσει, ἀμεταθέτῳ καὶ ἀμετακλήτῳ, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ [1]. Οὔτε αὐτὸς οὗτος, ἐξ ἰδίας προαιρέσεως, δύναται νὰ ἀλλάξῃ γνώμην, οὔτε ἑτέρα ἀνθρωπίνη ἐξουσία, μηδ' αὐτῆς ταύτης τῆς Ἐκκλησίας ἐξαιρουμένης, δύναται ν' ἀπαγκιστρώσῃ αὐτὸν ἐκ τῆς Θείας Ὑπηρεσίας ταύτης. Δι' ὅ, ὁ ἅπαξ ἱερωθεὶς ἐχώρησεν εἰς τὴν στρατιὰν τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Θεοῦ, ἐτάχθη αὐτόθι ἰσοβίως καὶ ἀμεταθέτως [2]. Ὁ Θεός, μόνον, ἐν τῇ ἀνεξερευνήτῳ Αὐτοῦ βουλῇ δύναται ν' ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῆς ἀναληφθείσης ὑποχρεώσεως. Πλήν, διότι ἡ τοιαύτη ἀπόφασις δὲν καθίσταται ποτὲ γνωστὴ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὁ ἱερωμένος ἀνήκει εἰς τὸν Θεὸν μέχρι τῆς ὥρας καθ' ἣν θέλει κληθῇ *ἐνώπιον Αὐτοῦ, ἐγκαταλείπων τὸν κόσμον ὁλοκληρωτικῶς* [3].

Β) *Διαρκὴς καὶ ἀμετάβλητος, ἀμετάθετος καὶ ἀναφαίρετος, παραμένουσα ἐπὶ τοῦ μετειληφότος αὐτῆς ἰσχυρῶς, σταθερῶς καὶ ἀκλονήτως.* Τὸ μυστήριον τῆς ἱερωσύνης διὰ τοῦ σωτηριώδους αὐτοῦ χαρακτῆρος μεταδίδεται εἰς τὸν μεταλαμβάνοντα αὐτοῦ θεόθεν [4], θείᾳ ἐπαγγελίᾳ, καὶ ἁπλῇ, μόνον, μεσολαβήσει τῆς Ἐκκλησίας, ταμιούχου τῆς Θ. Χάριτος. Ὡς διδόμενον δ' ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, χορηγοῦντος τὴν Θ. Χάριν Αὐτοῦ, ὑφίσταται ἐπὶ τοῦ μεταλαμβάνοντος αὐτοῦ τόσον χρόνον, ὅσον

1. *Ματθ. ΙΒ'*. 12-13 «ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω», ἴδε καὶ *Π. Παναγιωτάκου*, Περὶ τοῦ γάμου καὶ τῆς ἀγαμίας τῶν κληρικῶν, σ. 22 ἑπ.

2. Ὡς κυρώσεις τῆς διδασκαλίας ταύτης προβάλλουν ἐπανειλημμέναι κανονικαὶ διατάξεις, ἀπαγορεύουσαι εἰς τοὺς κληρικοὺς τὴν ἀνάληψιν κοσμικῶν φροντίδων (δημοσίων ἢ ἰδιωτικῶν ὑπηρεσιῶν κ.λ.π.), ὡς *Ἀποστ. Κανόνες* ΣΤ' «Ἐπίσκοπος, πρεσβύτερος, ἢ διάκονος κοσμικὰς φροντίδας μὴ ἀντιλαμβανέτω, εἰ δὲ μὴ καθαιρείσθω» (Σ.Β.9), ΠΑ', ΠΓ' (Σ.Β. 104, 107), καν. Γ', Ζ', *Χαλκηδόνος*, (Σ.Β. 220-1, 232) καν. ΙΑ' *Πρωτοδευτέρας*, (Σ.Β. 686), καν. ΣΤ' *Καρθαγένης* (Σ.Γ. 342), καν. Β' *Τρούλλου* (Σ.Β. 308-310), τῆς Πολιτείας μὴ ἀφισταμένης τῆς αὐτῆς διδασκαλίας· οὕτω Νεαρὰ ΣΤ'. 7«τοὺς δὲ ἅπαξ ἐπὶ τούτοις γενομένους διακόνους ἢ πρεσβυτέρους κατὰ μηδένα τρόπον ἀπολιμπάνειν τὴν ἱερατείαν», Synopsis Minor V. (J.G.R. τ. II. 130) «Κληρικὸς ἐν οἱῳδήποτε ἐκκλ. βαθμῷ ὤν, οὐ δύναται τὸν οἰκεῖον καταλιμπάνειν βαθμὸν καὶ κοσμικὴν τιμὴν δέχεσθαι· εἰ δὲ μὴ καὶ τῆς κοσμικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐκπίπτει τιμῆς», *Λέοντος ΣΤ'* Νεαρὰ VII (J.G.R. τ. III. 78-79) «περὶ τοῦ ὁσάκις ἐάν τις ἐκ τοῦ κληρικοῦ σχήματος πρὸς τὸ λαϊκὸν ἀπονοηθείη μεταβαλεῖν, τοῦτον καὶ ἄκοντα πρὸς αὐτὸ πάλιν ἀποκαθίστασθαι», Epanagoge Aucta, 10 (J. G. R. τ. IV. 196-197) «Ὅτι ὁσάκις ἄν τις ἐκ τοῦ κληρικοῦ σχήματος ἢ τοῦ μονάζοντος πρὸς τὸ λαϊκὸν ἀπονεύσῃ, τοῦτον καὶ ἄκοντα ὁ κατὰ τόπον ἐπίσκοπος ἀποκαθίστησιν εἰς ὃ διέπρεπε σχῆμα».

3. Κατὰ τὸν *Κλήμεντα Ἀλεξανδρείας*, Στρωμ. Γ' κεφ. 1β (M.P.G. τ. 8 c. 1178) «ἡ πρόθεσίς τε ἑκάστου τοῦ τε ἑαυτὸν εὐνουχίσαντος, τοῦ τε ἐν γάμῳ διὰ παιδοποιΐαν συζεύξαντος, ἀνένδοτος πρὸς τὸ ἧττον διαμένειν ὀφείλει· εἰ μὲν γὰρ ἐπιτεῖναι οἷός τε ἔσται τὸν βίον, μείζονα ἀξίαν ἐν Θεῷ αὐτὸς ἑαυτῷ περιποιήσεται, καθαρῶς ἅμα καὶ λελογισμένως ἐγκρατευσάμενος».

4. *Χρ. Ἀνδροῦτσος*, **Δογματική, σελ. 293.**

καὶ μόνον ὁ Κύριος οἶδε· κατ' ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν, συνεπῶς καὶ ἀναντιρρήτως, κατ' ἀνυπολόγιστον εἰς ἀνθρωπίνους λογισμοὺς χρονικὸν διάστημα.

Τὸ ὑπερφυσικὸν περιεχόμενον τοῦ Θ. Χαρίσματος τῆς ἱερωσύνης δὲν δύναται ἄλλως νὰ γίνῃ νοητὸν ἢ νὰ ἑρμηνευθῇ. Οὐδὲ κἂν ἐπιτρέπεται, ἄλλως, νὰ ἑρμηνευθῇ, ἐφ' ὅσον προτάσσεται πάσης συζητήσεως ὁ τρόπος καθ' ὃν χορηγεῖται ἡ ἐν τούτῳ ὑπάρχουσα ὑπερφυσικὴ δύναμις, ἤτοι ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, συνιστῶν γεγονὸς ἱστάμενον ἐκτὸς πάσης ἐξουσίας συζητήσεως ἀπὸ μέρους τῶν ἀνθρώπων, ἁπλῶν Ἐκείνου κατασκευασμάτων.

Ὁ Πατήρ, μεσολαβήσει τοῦ Σωτῆρος Υἱοῦ [1], ἐξέπεμψε τὸν Παράκλητον [2], τὸ ἐξ Αὐτοῦ ἐκπορευόμενον Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, καὶ ἔθεσε τοῦτο φύλακα ἄγγελον καὶ πηγὴν τῆς ἐξουσίας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ἐχορήγησεν εἰς αὐτὴν τὸ δικαίωμα νὰ μεσολαβῇ καὶ ἐξαιτῆται τὴν ἐπιφοίτησίν Του ἔνθα ὥρισται. Πλὴν μηδέποτε ἐφανέρωσεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τόσον τὸν τρόπον διαγνώσεως τῆς θείας ταύτης ἐνεργείας ὅσον καὶ τὸ δικαίωμα τῆς πρὸς τοῦτο ἐρεύνης.

Ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει καὶ θὰ γνωρίζῃ ἐξελισσόμενος ὅσα ἐπιτρέπει ὁ Θεός, ὁ δίδων τὸ δικαίωμα καὶ ἀποκαλύπτων τὴν ὀρθὴν μέθοδον πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς μαθήσεως. Ἡ μέθοδος ὅμως τῆς ἐρεύνης τῆς φύσεως τῶν ὑπερφυσικῶν πραγμάτων δὲν προσεφέρθη, ἕως σήμερον, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον, πολὺ δὲ περισσότερον εἰς τοὺς ἐξ αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς τὴν Θρησκείαν τοῦ Ναζωραίου. Εἰς δὲ τοὺς τελευταίους ἐκ τούτων ἐδόθη καὶ μόνον τὸ πνευματικὸν δικαίωμα τῆς ὀρθῆς ἑρμηνείας τῆς ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ περιεχομένης ἀληθείας, ἐφ' ὅσον ὅμως ἀνήκουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ δή, περιωρισμένως ὅλως, ὅταν κατέχωσιν ἐν αὐτῇ θέσιν Ἐπισκόπου, ἤτοι διαδόχου τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἐφ' ὅσον συνέρχονται πρὸς τοῦτο καὶ μόνον ἵνα ἀποφανθῶσιν ἐν Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ [3], κατὰ τὴν ὀρθὴν δογματικὴν ἄποψιν τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας [4]. Ὅθεν, τὸ μυστήριον τῆς ἱερωσύνης, ὑπερφυσικῶς διδόμενον, παραμένει ἐπὶ τοῦ μετειληφότος αὐτοῦ κατὰ τρόπον θεῖον καὶ ἀνεξερεύνητον, τουτέστιν ἀμετάβλητον καὶ ἀμετάθετον δι' οἱανδήποτε ἀνθρωπίνην ἐξουσίαν.

Διότι ἅπαξ δοθέν, παραμένει αἰωνίως ὡς ἐδόθη.

Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν μόνην ταμιοῦχον τῆς Θ. Χάριτος ἐξουσίαν, εἶναι γνωστὴ κατόπιν θείας ἐντολῆς ἡ ὁδὸς τῆς λήψεως τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης, καὶ δὴ ὡς τοιούτου καθιστάντος τὰ πάντα ἐν αὐτῇ ὅλως ἀνεξαρτήτως τοῦ σωτηριώδους περιεχο-

1. *Ἰωάν.* ΙΔ'. 25-27.

2. *Πράξ.* Β'. 2-5.

3. Οἱ ἐν *Χαλκηδόνι* ἐν Δ' Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ συνελθόντες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὁμιλοῦντες περὶ τῶν ἐν *Νικαίᾳ* τὸ πρῶτον συνελθόντων ἔλεγον: «οὐ γὰρ ἦσαν οἱ λαλοῦντες, ἀλλ' αὐτὸ τὸ Πνεῦμα» (*Mansi*, VI. 672), ἴδε καὶ Καν. Α' τῆς Β' *Νικαίας* (Σ. Β. 555-6).

4. *Χρ. Ἀνδροῦτσος*, Δογματική, σελ. 291 ἑπ., *ἰδίου*, **Συμβολική, σελ. 82 ἑπ.**

μένου αὐτοῦ, δοθέντος ὅτι ἄνευ τούτου οὐδὲν ἐν αὐτῇ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνεργηθῇ.

Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου καὶ ἐφεξῆς οὐδὲν ἐδόθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δεδομένον πρὸς ἐξήγησιν ἢ ἑρμηνείαν καὶ δὴ περὶ τῆς μελλούσης θέσεως τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης ἐπὶ τοῦ μεταλαβόντος. Οὔτε τι, συνεπῶς, περὶ ἐνδεχομένης ἀφαιρέσεως αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱερωθέντος ἐδόθη τεκμήριον ἔκ τε τοῦ Θείου καὶ Ἀποστολικοῦ Λόγου [1]. Δι' ὃ θεωρεῖται, ἐν ἰδιότητι πράγματος πεπιστευμένου, ὅτι τὸ ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς ἱερωσύνης Θεῖον Χάρισμα παραμένει ἀμεταβλήτως ἐπὶ τοῦ ἱερωθέντος, ὀρθῶς διδασκομένου ὅτι τὸ μυστήριον τῆς ἱερωσύνης ἐντίθησιν ἐπὶ τοῦ μετειληφότος αὐτοῦ σφραγῖδα ἀνεξάλειπτον, ἀκατάλυτον καὶ ἀνεπιχείρητον [2]. Ὡς ἀκριβῶς, τουτέστι, διδάσκεται καὶ περὶ τῶν μυστηρίων τοῦ βαπτίσματος [3] καὶ τοῦ χρίσματος, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰ λοιπὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, ἤτοι τῆς θ. εὐχαριστίας, τῆς μετανοίας, τοῦ εὐχελαίου καὶ τοῦ γάμου, ὧν ἡ μόνη ἐφ' ἅπαξ λῆψις δὲν προβλέπεται ἐκ λόγων πίστεως καὶ δὴ ἐπιβεβλημένως διὰ τὰ πρῶτα τρία ἐξ αὐτῶν, διὰ λόγον ἀνανεώσεως τοῦ θείου Χαρίσματος καὶ ἀδιακρίτως ἀριθμοῦ λήψεως τούτων, κατ' ἀνοχὴν δὲ μέχρι τοῦ γ' βαθμοῦ ἐπαναλήψεως διὰ τὸ τέταρτον ἐξ αὐτῶν, τὸν γάμον [4].

Κατηγορηματικὴ καὶ σπουδαία ἡ ἐπὶ τοῦ θέματος δογματικὴ διδασκαλία τῆς Ρωμαϊκῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας [5], προσεγγίζουσα ἀσφαλῶς πρὸς τὴν δογματικὴν ἐξήγησιν τοῦ περιεχομένου τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης καὶ διδάσκουσα ἐν διδασκαλίᾳ θεμελιώδει τὸ ἀνεξάλειπτον τοῦ χαρακτῆρος (character indelebilis) αὐτοῦ [1], ἐν τούτοις, ὡς πρὸς τὸ κατηγορηματικὸν τῆς διδασκαλίας παρίσταται διάφορος τῇ ἡμετέρᾳ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, στερρῶς διδασκούσης, ὅτι τὸ κατηγορηματικὸν τοῦτο δὲν ἀποδεικνύεται εὐθέως τόσον ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν Πατέρων ὅσον καὶ ἐκ τῆς κανονικῆς νομοθεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῶν πρώτων αἰώνων, ἔτι δὲ περισσότερον ἐκ τῆς τοιαύτης τῆς ἐποχῆς τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Πλὴν ὅμως πρέπει ἀξιολόγως νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι ἡ διδασκαλία αὕτη δὲν ἀποκρούεται, ἐν τούτοις, θεωρητικῶς ὑπὸ τῶν Πατέρων τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως, οὐδὲ καταδικάζεται ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου κανονικῆς νομοθεσίας. Διότι λίαν εὐκρινῶς παρατηρεῖται, ὅτι οὐδεμία ὀρθόδοξος κανονική, ποινικοῦ περιεχομένου, διάταξις ὑφίσταται, ἥτις, πλήττουσα πάντα κολαζόμενον κληρικὸν κατὰ τὴν ὑπόστασιν αὐτῆς ταύτης τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ, προσβάλλει ἅμα αὐτὴν ἢ καὶ ἁπλῶς ἐξαρτᾷ τὸ κῦρος καὶ τὴν οὐσιαστικὴν ὑπόστασιν αὐτῆς, καθ' ἑαυτὸ ὡς τοιαύτης, ὡς μυστη-

---

1. Κατὰ τὸν *Παῦλον*, Ῥωμ. ΙΑ' 29 *«ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ Θεοῦ»*.

2. *Κυρίλλου Ἱεροσολύμων*, Προκατήχησις, κ. 17 (M.P.G. τ. 33 c, 365), *Μ. Βασιλείου*, Ὁμιλ. ΙΓ' 5 (M.P.G. τ. 31 c. 433).

3. Ὀρθῶς ἀποφαίνεται ὁ *Δημ. Γεωργιάδης*, Τὸ Βάπτισμα τῶν αἱρετικῶν, ἐν Ν. Σ. τ. ΙΘ'. σ. 169 «τὸ βάπτισμα τῶν αἱρετικῶν ἄκυρον, καίπερ κανονικῶς καὶ τυπικῶς ἴσως ὀρθόν, ἡ Ἐκκλησία οἰκονομίᾳ δὲν ἐπαναλαμβάνει, ἀλλ' ἀμέσως πληροῖ τοῦτο τοῦ *οἰκείου* περιεχομένου, ὃν πρότερον κενὸν ἀσκόν». Καὶ οἱ *Κων. Οἰκονόμος*, Τὰ σῳζόμενα, Ι. 488 ἑπ., *Βασίλειος Σμύρνης*, Πραγματεία, σελ. 9 ἑπ., *Κων. Ῥάλλης*, Βάπτισμα αἱρετικῶν, ἐν Α.Ε.Κ.Δ., τόμ. Γ' σ. 9 ἑπ., τὰ αὐτὰ διδάσκουσι σχετικῶς.

4. *Παν. Ἰ. Παναγιωτάκος*, Ἀστικὸς Κῶδιξ καὶ Ἐκκλησία, τὸ δίκαιον τοῦ γάμου, σελ. 95 ἑπ., 1940.

5. Ἡ περὶ τοῦ ἀνεξαλείπτου τοῦ χαρακτῆρος (character indelebilis) τοῦ Θείου Χαρίσματος δογματικὴ διδασκαλία, ἡ ἐμφαινομένη εἰς τὰ μυστήρια τοῦ βαπτίσματος, τῆς ἱερωσύνης καὶ τοῦ χρίσματος, ἀποτελοῦσα κύριον θέμα τῆς Σχολαστικῆς Δυτικῆς Θεολογίας, ἀνάγει τὴν καταγωγήν της ἐκ τοῦ ἱεροῦ *Αὐγουστίνου*, ἐπανειλημμένως διδάξαντος αὐτὴν (πρβλ. *Augustini*, De bapt. contra Donat., 1. I. c. 1, 1. IV. c. 24 (M.P.L. τ. 43 c. 107, 174), *ἰδίου*, Contra Epist. Parmen., 1. II. c. 13 § 28, (M.P.L. τ. 43 c. 33), *ἰδίου*, De Bono conjug. c. 24 § 32 [(M.P.L. t. 40 c. 380), ἴδε καὶ *A. Harnack*, Lehrbuch der Dogmengeschichte, τ. III. σ. 60, 157 ἑπ.], διατετυπωμένη σταθερῶς εἰς τοὺς κανόνας Συνόδων (καν. Α' *Καρθαγένης*, [(397) ἐν Con. Conc. Afric. c. 48)], καν. Ε' *Τουρώνων*, [(491) παρὰ *Fleury*, Hist. Eccles. τ. II. σ. 481], καν. Γ' τῆς Β'. *Σεβίλλης*, [(619) παρὰ *Fleury*, Hist. Eccl. τ. II. σ. 812], καὶ ἐν τοῖς κατόπιν ἀναπτυχθεῖσα ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐκκλ. Πατέρων τῆς Δύσεως [ὡς ὑπὸ τοῦ *St. Thomas Aquinus*, Opuscolo V. Eract. de art. fid. et Sacr. Eccl., *ἰδίου*, Comm. in 4 Sent. dist. 24 [suppl. qu. 35, art. 1, qu. 37, art. 5], θεωροῦντος τὸν ἀνεξάλειπτον χαρακτῆρα τοῦτον, ὡς δικαίωμα πρὸς λῆψιν ἢ μετάδοσιν τῶν μυστηρίων [ἴδε καὶ *A. Harnack*, Lehrbuch der Dogmengeschichte, τ. III. σ. 553 ἑπ.]. Εἰδικώτερον περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης ἡ διδασκαλία κατοχυροῦται συνοδικῇ ἀποφάσει ἀπὸ τῆς ἐν *Τριδέντῳ* Συνόδου, ρητῶς ἀποφανθείσης ἐπὶ τοῦ θέματος ἐν Sessio VII c. 9. *(Mansi*, τ. 33 c. 53) καὶ Sessio XXIII c. 4 [·(*Mansi*, τ. 33 c. 53. 140) ἴδε καὶ *A. Hanrack*, Lehrbuch der Dogmengeschichte, τ. III. σ. 701, 707 ἑπ.]. Ἐπὶ τῆς διδασκαλίας πραγματεύονται ἐν τῇ Δύσει οἱ: *C. Baronius*, Annales Ecclesiastici, τ. VIII. σ. 40 ἑπ., *J. Morinus*, Commentarius, τ. III. σ. 104 ἑπ., *L. Hahn*, Die Lehre von den Sakramenten, σ. 237—241, 1864, *B. Jungmann*, Dissertationes selectae in historiam ecclesiasticam, τ. IV. σ. 110—134, *J. Hergenröther*, Die Reordinationen der alten Kirche, ἐν Oesterreichische Vierteljahresschrift zür Katholische Theologie, τ. I. σ. 207—252, 1862, *ἰδίου*, Photius, Patriarch von Konstantinopel, τ. II. σ. 375, τ. III. σ. 352, 1867, *Fr. Kober*, Die Deposition und Degradation nach den Grundsätzen des Kirchlichen Rechts, σ. 90 ἑπ., 1867, *P. Shanz*, Die Lehre von den heiligen Sakramenten der Katholischen Kirche, σ. 694 ἑπ., 1893, *Joh. Fr. von Schulte*, Die Geschichtliche Entwickelung des rechtlichen «character indelebilis» als Folge der Ordination, ἐν Revue Internationale de Théologie, IX Ann. 1901. XXXIII Livr. σ. 22 ἑπ., *S. Many*, Praelectiones de sacra ordinatione, σ. 5 ἑπ., 1905, *Schwane - Degert*, Histoire des Dogmes, τ. V. σ. 402—412, *Richter-Dove-Kahl*, Kirchenrecht, § 114, *P. Hinschius*, Kirchenrecht, τ. V. σ. 563 ἑπ., *P. Hergenröther*, Kirchenrecht, σ. 391—2, *L. Saltet*, Les Réordinations. σ. 88 ἑπ.. *E. Friedberg*, Kirchenrecht, § 104. II. *J. Sägmüller*, Kirchenrecht, τ. II. σ. 372, *E. Ruck*, Kirchenrecht, σ. 29 ἑπ., *A. Harnack*, Lehrbuch der Dogmengeschichte, τ. III. σ. 554, 560 ἑπ., *J. Schebler*, Die Reordinationen in der Alkatholischen Kirche, σ. 22 ἑπ., 1636, *E. Amann*, Réordinations, ἐν Dictiannaire de Théologie Catholique, fasc. CXIX—CXXI, σ. 2386, 2393 ἑπ., 1937.

1. Περίφημος καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ θέματος πρόσφατος Constitutio Apostolica «Sacramentum Ordinis» τῆς 30-XI-1947, ποιμαίνοντος τοῦ περικλεοῦς Πάπα *Πίου ΙΒ'*, ἑρμηνεύουσα τὸ θεῖον περιεχόμενον τῆς ἱερατικῆς ἐξουσίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν τοῦ διακόνου, τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τοῦ Ἐπισκόπου δημοσιευθεῖσα εἰς Acta Apostolicae Sedis, τόμ. XL. σελ. 5 ἑπ. 1948, (τῆς Ἀποστολικῆς Διαταγῆς ταύτης ἑρμηνείαν ἀξιόλογον ποιεῖται ὁ *A. Delchard*, S. I., ἐν Nouvelle Revue Théologique, τ. 70 σ. **521—529, 1948,** Louvain).

ρίου τουτέστι, μετὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς ποινῆς, ἐκτὸς νοητέον, τῆς ποινῆς ἐκείνης, δι' ἧς προβλέπεται ἡ ἐκ τῆς 'Εκκλησίας ἀποβολὴ καθ' ὁλοκληρίαν τοῦ ἁμαρτήσαντος [1].

'Αντιθέτως, μάλιστα, ὑπὸ κατὰ καιροὺς ἑρμηνευτῶν τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς 'Ορθοδόξου Πίστεως [2] ἐπανειλημμένως ἐδιδάχθη καὶ παραδεκτῶς ὑπεστηρίχθη ἡ θεωρία, ὅτι τὸ μυστήριον τῆς ἱερωσύνης ἐντίθησι τὴν Θ. Χάριν ἐπὶ τοῦ μετειληφότος αὐτοῦ κατὰ τρόπον σταθερόν, ἀνεξιτήλως οὕτως εἰπεῖν, ἀνεξάλειπτον καὶ ἀναφαίρετον [3]. 'Ηκούσθη, ἐν τούτοις, καὶ ἀντίθετος γνώμη [4].

(Συνεχίζεται)

Δρ. ΠΑΝΑΓ. Ι. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΟΣ
Νομικὸς Σύμβουλος τῆς 'Εκκλησίας

---

1. Οὕτως οἱ ΙΑ' ΙΒ', ΛΒ', ΛΓ' *'Αποστολικοὶ Κανόνες* «περὶ ἀκοινωνήτων» κ.λ.π. (Σ. Β. 15, 16, 40—42). Δι' ὃ ὀρθῶς ἀποφαίνεται ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης 'Αλεξανδρείας κ. κ. *Χριστοφόρος*, 'Η ἐν ταῖς χειροτονίαις 'Αποστολικὴ Διαδοχή, ἐν Ε. τ. ΙΒ', σ. 262 «οἱ περισσότεροι τῶν αἱρετικῶν εἶναι ἀχειροτόνητοι, καὶ ἄρα μὴ κληρικοί, ἤτοι τελείως λαϊκοί».

2. Κατὰ τὸν *Δοσίθεον*, 'Ομολογία, "Ορος ΙΣΤ' *(Kimmel*, I. 449) «ἐντίθησι δὲ τὸ βάπτισμα χαρακτῆρα ἀνεξάλειπτον ὥσπερ καὶ ἡ ἱερωσύνη» [κατὰ τὸν *'Ι. Καρμίρην*, 'Η 'Ομολογία τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τοῦ Πατριάρχου 'Ιεροσολύμων Δοσιθέου, ἐν ΘΕ. τ. Κ. σ. 260 «φαίνεται δ' ὅμως ὅτι ὁ Δοσίθεος ἐδανείσθη ἐκ τῆς λατινικῆς Σχολαστικῆς τὸν ὅρον «χαρακτὴρ ἀνεξάλειπτος» τοῦ βαπτίσματος καί, μάλιστα τῆς ἱερωσύνης, εἰ καὶ δὲν εἶναι σαφὲς ἂν υἱοθετῇ καὶ τὴν ἀντίστοιχον σχολαστικὴν θεωρίαν ἢ ἁπλῶς ἀναλαμβάνει αὐτὸν ὡς ταυτόσημον καὶ ἰσοδύναμον πρὸς τὰ περὶ σφραγῖδος ἀνεξαλείπτου καὶ ἀκαταλύτου καὶ ἀνεπιχειρήτου ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Πατέρων λεγόμενα»]. *Κυρίλλου 'Ιεροσολύμων*, Προκατήχησις κ. 17, (M.P.G. τ. 33 c. 365), *Μ. Βασιλείου*, 'Ομιλ. ΙΓ'. 5 (M.P.G. τ. 31 c. 433)], καὶ τὸν *Εὐγένιον Βούλγαριν*, Κριτικ. 'Επιστασία, σ. 277 «οὐκ ἔστι δὲ καὶ τῆς ἱερωσύνης αὐτῆς ἄρδην ἐξάλειψις, ἄπαγε, τῆς ἀνεξαλείπτου μενούσης καὶ τὸν χαρακτῆρα ἀκαθαιρέτου».

3. Κατὰ τὸν *Μακάριον—Φιλιππίδην*, Τὰ περὶ Μυστηρίων, σελ. 308 § Γ «τὸ χάρισμα τῆς ἱερωσύνης μεταδιδόμενον κατὰ διαφόρους βαθμοὺς τοῖς 'Επισκόποις, τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς διακόνοις *ἀφήνει εἰς ἑκάστου τὴν ψυχὴν ἀνεξάλειπτον χαρακτῆρα τῆς Θ. Χάριτος»*, τὸν *Χρ. 'Ανδρούτσον*, Συμβολική, σ. 297 σημ. 1 «ὁ χαρακτὴρ δὲ οὗτος τῆς ἱερωσύνης, ὡς μυστηρίου καθιστάμενος τὰ πάντα, ἐμφαίνει ὅτι ἡ τῷ προχειριζομένῳ μεταδιδομένη Θ. Χάρις εἶναι ἀνεξάλειπτος» (ἡ τελευταία τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ διδασκαλία, ἀπαρνουμένη παλαιοτέραν ἀντίθετον τοιαύτην, ἣν διετύπου πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν Δογματικῇ, σ. 314 σημ. 1). Τὰ αὐτὰ διδάσκουν οἱ *Δ. Βερναρδάκης*, 'Ιερὰ Κατήχησις, § 110, 1887, *Βασίλειος Σμύρνης*, Πραγματεία περὶ τοῦ κύρους τῆς χειροτονίας κληρικῶν, τ. 18 ἑπ., *'Ι. Εὐταξίας*, Περὶ 'Ιερατικῆς 'Εξουσίας, τ. Ι. σ. 278, 271 ἑπ., *Δ. Πετρακάκος*, Συμβολαί, σ. 73 ἑπ., *ἰδίου*, Τινὰ περὶ τοῦ κύρους τῶν χειροτονιῶν, σ. 21 ἑπ., *ἰδίου*, Τὸ Μον. Πολίτευμα τοῦ 'Αγ. "Ορους "Αθω, σ. 109 σημ. 7φ, 1925, *ἰδίου*, Νομοκανονικαὶ 'Ενασχολήσεις, σελ. 254 ἑπ., *Κ. Δυοβουνιώτης*, Τὰ Μυστήρια τῆς 'Αν. 'Ορθ. 'Εκκλησίας, σ. 24-26, *ἰδίου*, Νομοκ. Μελέται, σ. 17, 148 σημ. 3 (ἐν ἰδιαιτέρᾳ πρωτοτύπῳ διδασκαλίᾳ), *Π. Παναγιωτάκος*, Περὶ τοῦ γάμου καὶ τῆς ἀγαμίας τῶν κληρικῶν. σ. 77 ἑπ.

4. 'Εν τῇ ὀρθοδόξῳ κανονικῇ ἐπιστήμῃ ἀντίθετον διατυποῦσι διδασκαλίαν οἱ *Κων. Ράλλης*, Ποινικὸν Δίκαιον, σελ. 23 ἑπ., *ἰδίου*, 'Εκκλ. Δίκαιον, τ. Ι. σ. 105, *S. Zankow*, Die Verwaltung der Bulg. Orth. Kirche, σ. 69 ἑπ., 1918, *'Αμ. 'Αλιβιζᾶτος*, Τὸ κῦρος τῆς ἱερωσύνης τῆς 'Αγγλικ. 'Εκκλησίας, σελ. 113 ἑπ., *ἰδίου*, 'Η Οἰκονομία, σ. 79-82, **(ἴδε καὶ τὰς ad hoc ἀντικρούσεις τοῦ *Παν. 'Ι. Παναγιωτάκου*, ἐν Α.Ε.Κ.Δ., τόμ. Δ' σ. 68 ἑπ., 1949).**

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 1953-1954*

Πρὸς
τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον τῆς 'Αποστ. Διακονίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος
Ενταῦθα

"Εχομεν τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλωμεν 'Υμῖν πρὸς ἔγκρισιν τὸν 'Απολογισμὸν καὶ Γεν. 'Ισολογισμὸν τῆς χρήσεως 1953-54 μετὰ τῆς σχετικῆς ἐπ' αὐτῶν ἐκθέσεως τῶν πεπραγμένων.

Παρ' ὅλον ὅτι τὰ οἰκονομικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν παροῦσαν χρῆσιν διέθεσεν ἡ 'Αποστολικὴ Διακονία, ἦσαν ἀναλόγως μικρὰ ἔναντι τοῦ ὄγκου τῶν ἀνειλημμένων ὑποχρεώσεων αὐτῆς πρὸς πλήρη ἐπιτυχίαν τῶν ἐπιδιωκομένων κοινωφελῶν σκοπῶν της, ἐν τούτοις διὰ τῶν προσπαθειῶν, αἵτινες κατεβλήθησαν, τῆς συνετῆς διαχειρίσεως καὶ τῶν λελογισμένων οἰκονομιῶν κατώρθωσε νὰ προβῇ ἐπιτυχῶς εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν κυριωτέρων αὐτῆς ὑποχρεώσεων.

Αἱ ἀπαιτηθεῖσαι σοβαραὶ δαπάναι διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου, τὴν ἔκδοσιν τῶν Περιοδικῶν, τὴν λειτουργίαν τοῦ Τυπογραφείου καὶ τῶν διαφόρων ἄλλων ὑπηρεσιῶν ἡμῶν, δὲν ἐπέτρεψαν παρ' ὅλας τὰς καταβληθείσας ὑφ' ἡμῶν προσπαθείας νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ὁλοσχερὴς ἀποπεράτωσις τοῦ οἰκοδομικοῦ συγκροτήματος τοῦ Οἴκου Φοιτητρίας καὶ Σχολῆς Διακονισσῶν. Παρ' ὅλα ταῦτα, ἡ καταβαλλομένη ὑφ' ἡμῶν προσπάθεια πρὸς συνέχισιν τοῦ ἔργου ἐξ ἰδίων ἡμῶν κεφαλαίων καὶ ἐκ διαφόρων δωρεῶν, τὰς ὁποίας ἐλπίζομεν νὰ ἐπιτύχωμεν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, παρέχει ἡμῖν βασίμους ἐλπίδας περὶ τῆς, ὅσον ἔνεστι, ταχυτέρας ἀποπερατώσεως τῶν κτιρίων καὶ λειτουργίας τῶν ἐν αὐτοῖς ὑπηρεσιῶν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ των.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Τὰ κεφάλαια τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν παρελθοῦσαν χρῆσιν συνεποσοῦντο εἰς δρ. 6. 030. 364, 35 ἀνῆλθον κατὰ τὴν λῆξιν τῆς παρούσης χρήσεως εἰς δραχμὰς 7.485.183,70, παρουσιάσαντα οὕτω αὔξησιν ἐκ δρ. 1.454.819,35.

'Εκ τῶν ἀνωτέρω κεφαλαίων τὸ εἰς ρευστὸν ποσὸν ἐκ δρ. 717.452,85 εὑρίσκεται ἐν τῷ Ταμείῳ καὶ κατατεθειμένον παρὰ Τραπέζαις, τὸ δὲ ἐκ δρ. 6. 767. 730,85 ὑπόλοιπον ἀποτελεῖται ἐκ περιουσιακῶν στοιχείων, ἀντιπροσωπευομένων ὑπὸ κτιρίων καὶ γηπέδων, κτιρίων ὑπὸ ἀνέγερσιν, τυπογραφικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ μηχανημάτων, ἐπίπλων, ἐκδοθέντων βιβλίων καὶ ἄλλων περιουσιακῶν στοιχείων.

Παραλλήλως πρὸς τὸ ἀνωτέρω ῥηθὲν τακτικὸν κεφάλαιον ἐσχηματίσθη ἰδιαιτέρως ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε χορηγηθεισῶν δωρεῶν καὶ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον ἀνερχόμενον εἰς δραχμὰς 794.908,80 αὐξηθέν-

---

* Δημοσιεύεται συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 27 §2 τοῦ Α. Ν. 976/46.

τος οὕτω κατὰ δρ. 63.940,70 τοῦ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν χρῆσιν τοιούτου ἐκ Δρ. 730.968,10.

Ἀκίνητα : Ἡ εἰς ἀκίνητα περιουσία τῆς Ἀποστολ. Διακονίας ἀνέρχεται ἤδη εἰς δρ. 2.720.574,20 καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἑξῆς στοιχείων, ὧν ἡ ἀναγραφομένη ἀξία εἶναι πάντως κατὰ πολὺ μικροτέρα τῆς πραγματικῆς.

1) Κτίριον Θεολογ. Οἰκοτροφείου: Μόνον αἱ δαπάναι διαρρυθμίσεως καὶ ἐπισκευῶν πρὸς ἐγκατάστασιν τοῦ Οἰκοτροφείου καὶ τῶν Κεντρικῶν Γραφείων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἀνέρχονται εἰς Δρ. 602.400.

2) Κτίριον Οἴκου Φοιτητρίας καὶ Σχολῆς Διακονισσῶν ὑπὸ ἀνέγερσιν παρὰ τῇ Ἁγίᾳ Βαρβάρᾳ Δαφνίου (ἔξοδα ἀνεγέρσεως), δρ. 1.227.889,20. Κατὰ τὴν παροῦσαν χρῆσιν ἐδαπανήθη ποσὸν δρ. 73.974,90.

3) Ἀκίνητα καὶ γήπεδα Ἁγ. Βαρβάρας Δαφνίου δρ. 311.810. Κατὰ τὴν παροῦσαν χρῆσιν ἐδαπανήθη ποσὸν Δρ. 141.407,60.

4) Ἀκίνητα καὶ κτήματα Ἱ. Τάγματος Ἁγ. Παντελεήμονος, δρ. 91.000.

5) Ἀκίνητα καὶ περιουσιακὰ στοιχεῖα Ἁγ. Βαρβάρας Πατησίων. δρ. 189.000.

6) Κτίριον ὑπὸ ἀνέγερσιν Σχολῆς «Ἐργάνης Ἀθηνᾶς» παρὰ τὴν Ἁγ. Βαρβάραν Πατησίων δρ. 298. 475. Κατὰ τὴν παροῦσαν χρῆσιν ἐδαπανήθη ὑφ' ἡμῶν ποσὸν δρ. 83. 834, 95.

Ἐκ τῆς ἀξίας τῶν ἀνεγειρομένων ἤδη κτιρίων, ἐπειδὴ ταῦτα εὑρίσκονται ὑπὸ ἐκτέλεσιν, δὲν ἀφῃρέθη οὐδεμία ἐπ' αὐτῶν ἀπόσβεσις, ἵνα κατὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τούτων ἐξακριβωθῇ ἡ συνολικὴ αὐτῶν δαπάνη. Ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν ἄλλων ἀκινήτων ἐγένετο ἡ σχετικὴ ἐπὶ ἑκάστου ἀπόσβεσις, ἀνερχομένη κατὰ τὴν παροῦσαν χρῆσιν ἐν συνόλῳ εἰς δρ. 32. 793, 05.

Εὐαγῆ Ἐκπαιδευτικὰ Ἱδρύματα παρὰ τὴν Ἁγ. Βαρβάραν Δαφνίου (Οἶκος Φοιτητρίας, Σχολὴ Διακονισσῶν): Διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν εὐαγῶν τούτων ἐκπαιδευτικῶν κτιρίων ἐδαπανήθησαν μέχρι τῆς 30. 6. 54 δραχμαὶ 1.227. 885, 20. Ἐκ τούτων δρ. 1. 153. 914, 30 εἶχον καταβληθῇ κατὰ τὰς προηγουμένας χρήσεις καὶ δρ. 73. 974, 90 κατὰ τὴν παροῦσαν χρῆσιν.

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία, ἐνδιαφερομένη περὶ τῆς ταχείας ἀποπερατώσεως τοῦ Οἴκου τῆς Φοιτητρίας καὶ τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς Διακονισσῶν, κατέβαλε πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν καὶ ἐπέτυχε μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν σχέσεων μετὰ τῶν ξένων Ἐκκλησιῶν τὴν χορήγησιν δωρεᾶς ἐκ δρ. 600. 000 παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου καὶ διὰ διαθέσεως ἑτέρων δρ. 100. 000 ἐξ ἡμετέρων κεφαλαίων, τὰ ὁποῖα θὰ διατεθοῦν λίαν προσεχῶς, ἐλπίζομεν τὸ συντομώτερον νὰ ἔλθωσιν εἰς πέρας αἱ ἐργασίαι τῆς ἀνεγέρσεως. Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐν λόγῳ δωρεᾶς τῶν δρ. 600. 000 δὲν παραλείπομεν νὰ ἐκφράσωμεν καὶ ἐνταῦθα τὰς θερμοτάτας ἡμῶν εὐχαριστίας πρὸς τὸν Γεν. Γραμματέα τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν σχέσεων μετὰ τῶν ξένων Ἐκκλησιῶν Καθηγητὴν κ. Ἀλίκαν Ἀλιβιζᾶτον διὰ τὸ ἐπιδεικνυόμενον εὐγενὲς αὐτοῦ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ τῶν εὐαγῶν αὐτῆς Ἱδρυμάτων. Διατηροῦμεν προσέτι τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδα ὅτι καὶ ἄλλοι θὰ συμβάλωσι διὰ τῶν δωρεῶν καὶ τῆς βοηθείας των εἰς τὴν ὁλοσχερῆ ἀποπεράτωσιν ὁλοκλήρου τοῦ κτιριακοῦ συγκροτήματος τῶν εὐαγῶν ἡμῶν Ἱδρυμάτων.

Ἔπιπλα καὶ σκεύη : Κατὰ τὴν παροῦσαν χρῆσιν διετέθησαν διὰ τὴν ἀγορὰν διαφόρων ἐπίπλων τῶν Κεντρικῶν Γραφείων, δρ. 7. 232· τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου, δρ. 10. 256· τοῦ περιοδικοῦ, δραχμαὶ 4. 607, 65· καὶ τοῦ Τυπογραφείου, δρ. 2. 855, 50. Κατὰ τὴν γενομένην ἀπογραφὴν ἡ ὁλικὴ ἀξία τῶν ἐπίπλων, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς σχετικῆς ἀποσβέσεως, ἀνῆλθεν κατὰ ὑπηρεσίας εἰς τὰ ἑξῆς ποσά: Κεντρ. Γραφείων δρ. 46.000· Θεολογ. Οἰκοτροφείου, δραχμαὶ 180.000· Περιοδικοῦ, δρχ. 58.000· καὶ Τυπογραφείου, δρ. 13.503,50.

Ἔσοδα ἐκ τακτικῶν πόρων : Τὰ κυριώτερα τῶν τακτικῶν ἐσόδων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται καὶ ἡ μεγαλυτέρα ἐνεργητικότης αὐτῆς εἶναι:

α) Ποσοστὸν 3 % ἐπὶ τῶν ἀκαθαρίστων εἰσπράξεων τῶν Ἱ. Ναῶν καὶ Ἱ. Μονῶν, ἀνελθόντων εἰς δρ. 1.433.362,60.

β) Ἔσοδα ἐξ ἐνσήμων γάμων, διαζυγίων, καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἔργων, δρ. 380. 777, 15.

Εἰς τὰς ἀνωτέρω καθαρὰς εἰσπράξεις δὲν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψει τὰ κρατηθέντα ὑπὸ τῶν Τοπικῶν Συμβουλίων: δι' ἐνίσχυσιν αὐτῶν, δρ. 669.792,30· διὰ προμήθειαν 3 % ὑπὲρ τῶν ἐνεργούντων τὴν εἴσπραξιν τῶν ποσοστῶν, δρ. 50.878,50· καὶ διὰ προμήθειαν 3 % ὑπὲρ τῶν διαχειριστῶν διαθέσεως τῶν ἐνσήμων, δρ. 12.771,80.

Διεύθυνσις Τύπου καὶ Θρησκευτικῆς Διαφωτίσεως : Ἡ ἀποστολὴ τῆς Διευθύνσεως ταύτης εἶναι σπουδαιοτάτη, διότι συγκεντρώνει ἐν ἑαυτῇ τὴν μεγαλυτέραν δρᾶσιν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Αὕτη μεριμνᾷ διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν περιοδικῶν, τὴν λειτουργίαν τοῦ ἰδιοκτήτου ἡμῶν Τυπογραφείου, ἐπιμελεῖται τῶν ἐκδόσεων πάντων τῶν βιβλίων καὶ τῶν Ἡμερολογίων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, τῶν ἐκδόσεων τρίτων καὶ πάσης ἄλλης τυπογραφικῆς ἐργασίας. Προσέτι μεριμνᾷ καὶ διὰ τὴν ἐκπομπὴν ραδιοφωνικῶν ὁμιλιῶν θρησκευτικῆς διαφωτίσεως. Ἐσχάτως λειτουργεῖ παρὰ τῇ Διευθύνσει ταύτῃ μὲ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα καὶ ὑπηρεσία θρησκευτικῆς καὶ κοινωνικῆς διαφωτίσεως τῶν ἐν ταῖς Φυλακαῖς κρατουμένων.

Τὸ σύνολον τῶν πραγματοποιηθέντων ἐσόδων τῆς διευθύνσεως ταύτης κατὰ τὴν παροῦσαν χρῆσιν, ὡς πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἐκδόσεως καὶ διαφωτίσεως, ἀνῆλθεν εἰς δραχμὰς 1.431.820,20, καταμεριζομένων ὡς ἀκολούθως:

α) Ἐκ πωλήσεως βιβλίων καὶ Ἡμερολογίων	δρχ.	831.236,70
β) Ἐκ προσόδων περιοδικῶν «Χ. Σπίτι» καὶ «Χ. Παιδιά»	»	346.024,90
γ) Ἐκ προσόδων «Φ. Κυρίου»	»	254.558,60
Σύνολον ἐσόδων	»	1.431.820,20

Ἔναντι τούτων ἐδαπανήθησαν:

α) Δι' ἔκδοσιν καὶ κυκλοφορίαν περιοδικῶν «Χαρ. Σπίτι» καὶ «Χαρ. Παιδιά»	δρχ.	588.585,55
β) Διὰ δελτίον «Φωνὴ Κυρίου»	»	320.615,75
γ) Δι' ἔξοδα ἐκδόσεως βιβλίων καὶ Ἡμερολογίων	»	652.826.—
δ) Δι' ἔξοδα περιοδικῶν, διαλέξεων, ραδιοφωνικῶν ὁμιλιῶν κλπ.	»	16.285,85
ε) Διὰ διαφόρους ἄλλας δαπάνας (ἀγορὰ ἐπίπλων, περιοδικῶν κλπ.)	»	10.969.45
Σύνολον δαπανῶν	»	1.589.282,60

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω στοιχείων προκύπτει, ὅτι τὰ γενόμενα ἔξοδα ὑπερέβησαν τὰ πραγματοποιηθέντα ἔσοδα κατὰ δραχμὰς 126.975,10.

Συγκεκριμένως τὰ ἔξοδα τῶν Περιοδικῶν ἦσαν κατὰ δρ. 21.414,45 μικρότερα τῶν προϋπολογισθέντων, τὰ δὲ τοῦ δελτίου «Φωνὴ Κυρίου» κατὰ δρ. 170.615,75 ἀνώτερα τῶν προϋπολογισθέντων. Καὶ τῶν δύο ὁμοῦ τὰ ἔξοδα ὑπερέβησαν κατὰ δρ. 152.201,30 τὰ προϋπολογισθέντα.

Τὰ ἔξοδα τῶν Περιοδικῶν ὑπερέβησαν τὰ πραγματοποιηθέντα ἔσοδα αὐτῶν κατὰ δρ. 242.560,65 καὶ ἡ «Φωνὴ Κυρίου» κατὰ δρ. 66.057,15.

Τῶν δύο ὁμοῦ περιοδικῶν καὶ τῆς «Φωνῆς Κυρίου» τὰ ἔξοδα ὑπερέβησαν τὰ πραγματοποιηθέντα ἔσοδα αὐτῶν κατὰ δρ. 308.617,80. Τὰ ἔσοδα τῶν Περιοδικῶν καὶ τῆς «Φωνῆς Κυρίου» ἀνερχόμενα εἰς δρ. 600.583,50 ὑστέρησαν κατὰ δρ. 252.416,50 τῶν προϋπολογισθέντων τοιούτων.

Ἡ παρατηρουμένη αὔξησις τῶν ἐξόδων ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν γενικὴν αὔξησιν τῶν ὑλικῶν, τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων.

***Τυπογραφεῖον καὶ Βιβλιοδετεῖον Ἀποστολικῆς Διακονίας*:** Ἡ κίνησις τοῦ Τυπογραφείου καὶ Βιβλιοδετείου κατὰ τὴν παροῦσαν χρῆσιν ἔχει ὡς ἑξῆς:

Τὰ πραγματοποιηθέντα ἔσοδα καὶ ἔξοδα κατανέμονται ὡς ἀκολούθως:

***Ἔσοδα*:** Ἐκτυπώσεις τρίτων, εἰσπραχθὲν ποσὸν	δρ. 449.239,05			
Ὀφειλόμενα	» 133.922,60		δρ.	583.161,65
Ἐκτυπώσεις Ἀπ. Διακονίας			»	1.086.983,50
Ἐκποίησις ἀχρήστου χάρτου			»	8.660,30
		Σύνολον	»	1.678.805,45
***Ἔξοδα*:** Μισθοδοσ. προσωπικοῦ			δρ.	901.415,30
Ἀναλώσιμα ὑλικὰ (ἤτοι μελάναι, χάρτης κλπ., ἀγορασθέντα)	δρ. 653.448,05			
Μεῖον τὰ εναπομείναντα ὑλικὰ	» 153.186,50		δρ.	500.261,55
Εἰσφορὰ ἐργοδότου εἰς ΙΚΑ			»	101.064,60
Κινητήριος δύναμις			»	23.974,10
Ἀξία χρησιμοποιηθέντος χάρτου ἐκ τῆς ἀποθήκης			δρ.	28.300,40
		Σύνολον	δρ.	1.555.015,95

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐμφαίνεται ὅτι τὰ ἔσοδα ὑπερτεροῦν τῶν ἐξόδων κατὰ δρ. 123.789,50. Ἐκ τούτων, ἐὰν ἀφαιρεθῇ ἡ κανονικὴ ἀπόσβεσις λόγῳ φθορᾶς τῶν μηχανημάτων ἐκ δρ. 22.297,05 καὶ τῶν ἐγκαταστάσεων ἐκ δρ. 32.836,20, ἤτοι σύνολον δρ. 55.133,25, παραμένει τελικὸν κέρδος ὑπὲρ τοῦ Τυπογραφείου ἐκ δρ. 68.656,25, προελθὸν ἐκ τῶν ἑξῆς:

Κέρδος ἐξ ἐκτυπώσεων Ἀποστολικῆς Διακονίας	δρ.	34.618,65
Κέρδος ἐξ ἐκτυπώσεων τρίτων	»	25.377,30
Ἐκποίησις ἀχρήστου χάρτου	»	8.660,30
Σύνολον	»	68.656,25

***Ἐγκαταστάσεις Τυπογραφείου*:** Πρὸς πληρεστέραν συμπλήρωσιν καὶ πλουτισμὸν τῶν ἐγκαταστάσεων τοῦ Τυπογραφείου ἐπρομηθεύθημεν ἐξ Ἀγγλίας, ἐκτὸς τῶν ἤδη ὑπαρχόντων μηχανημάτων, καὶ μονοτυπικὴν μηχανήν, ἥτις ἤρξατο λειτουργοῦσα, ἀξίας δρχ. 515.229,30. Πρὸς κάλυψιν τοῦ ποσοῦ τούτου συνήφθη δάνειον παρὰ τῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος ἐκ δρ. 300.000 καὶ ὑπεγράφησαν Συν/καὶ ἐκδόσεως τοῦ ἐργοστασίου ἀξίας λ. 2.256-2-0.

Αἱ σχετικαὶ δαπάναι ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

1) Δι' ἀγορὰν μηχανημάτων	δρ.	371.785,30
2) Ἐγκαταστάσεις καὶ ὑλικὰ	»	97.774,20
3) Ἔπιπλα καὶ σκεύη	»	2.855,50
4) Κατάθεσις δι' ἄνοιγμα πιστώσεως διὰ προμήθειαν μελάνης	»	22.939—
Σύνολον ἐξόδων	»	495.354.—

Κατὰ τὴν γενομένην ἀπογραφὴν εὑρέθησαν ἀναλώσιμα ὑλικὰ τοῦ Τυπογραφείου ἀξίας δρ. 153.186,50

Μηχανήματα ἀξίας	δρ.	1.093.178,95
Ἐγκαταστάσεις ἀξίας	»	514.410,—

Προσέτι εὑρίσκονται πρὸς παραλαβὴν μελάναι, διὰ τὰς ὁποίας ἔχει ἀνοιχθῆ πίστωσις παρὰ Τραπέζῃ καὶ ἔχει καταβληθῆ διὰ τοῦτο ποσὸν δρ. 22.939.

***Διαχείρισις βιβλίων καὶ χάρτου*:** Τὸ ἐκδοτικὸν ἔργον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐσημείωσε καὶ κατὰ τὴν χρῆσιν ταύτην ἀρκετὴν πρόοδον ἐκδοθέντων πολλῶν βιβλίων ἡμετέρων καὶ τρίτων ὡς καὶ περιοδικῶν καὶ ἡμερολογίων.

Τὰ κατὰ τὴν λῆξιν τῆς παρούσης χρήσεως εὑρεθέντα ὡς ἡ ἀπογραφὴ βιβλία ἐκδόσεώς μας εἰς τιμὴν κόστους ἀνέρχονται εἰς δρ. 923.546,25 ἔναντι ἀξίας 737.615,50 τῶν τῆς παρελθούσης χρήσεως.

Ἡ ἀξία τῶν παρ' ἡμῖν εὑρεθέντων βιβλίων τρίτων πρὸς πώλησιν ἀνέρχεται εἰς δρ. 68.277,30 ἔναντι ἀξίας δραχ. 38.036,50 τῶν τῆς παρελθούσης χρήσεως.

Τὰ ὀφειλόμενα ὑπὸ διαφόρων διαχειριστῶν ἐντύπων πρὸς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν ἀνέρχονται εἰς δραχμὰς 811.837. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τούτων ὀφείλεται ὑπὸ διαφόρων Μητροπόλεων. Τὰ ὑφ' ἡμῶν εἰς χορηγητὰς βιβλίων ὀφειλόμενα ἀνέρχονται εἰς δρ. 60.176,50.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

ΜΗΝΥΜΑ
ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΕΠΙ ΤΗι ΠΑΓΚ. ΠΡΟΣΕΥΧΗι ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

'Επὶ τῇ «Ἡμέρᾳ Παγκοσμίου Προσευχῆς τῶν Φοιτητῶν» ὁ Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος Κύριος Σπυρίδων ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς Ἕλληνας φοιτητὰς τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ, 13ῃ ἱσταμένου μηνός, τὸ ἀκόλουθον Μήνυμα.

Τὴν εὐλογίαν τῆς 'Εκκλησίας καὶ τὴν πατρικὴν ἡμῶν εὐχὴν ἀπονέμομεν πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς Ἕλληνας φοιτητὰς καὶ σπουδαστὰς τῶν ἀνωτέρων ἐκπαιδευτικῶν 'Ιδρυμάτων, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν σημερινῶν εὐλαβῶν αὐτῶν ἐκδηλώσεων.

'Η θρησκευτικὴ πίστις, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ παράδοσιν τῆς 'Ελληνικῆς Φυλῆς, αὐτὴ εἶναι καὶ τὸ γνώρισμα ὅλων τῶν ἀληθινῶν ἐπιστημόνων καὶ ἐρευνητῶν. 'Εν τῷ «ἐρευνᾶν» εὑρίσκεται ἡ πίστις καὶ ἐν τῷ «ζητεῖν» ἀνακαλύπτεται ὁ Θεός. 'Η θρησκευτικότης εἶναι καθολικὸν φαινόμενον, ἡ δὲ χριστιανικὴ πίστις εἶναι δύναμις δημιουργική.

Αὐτὴ ἡ πίστις, ἡ ἐργαζομένη τὴν ἀγάπην καὶ γεννῶσα τὴν ἐλπίδα, εὐχόμεθα νὰ κραταιοῦται εἰς τὰς καρδίας τῆς ἑλληνικῆς ἀκαδημαϊκῆς Νεότητος εἰς ἔπαινον αὐτῆς καὶ ἀληθινὴν πρόοδον.

† 'Ο 'Αθηνῶν ΣΠΥΡΙΔΩΝ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Σημαντικὸν κεφάλαιον

'Η συρροὴ τοῦ πλήθους τῶν πιστῶν, ἥτις καὶ ἐφέτος παρατηρεῖται εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς καθ' ἑκάστην Παρασκευὴν ἑσπέρας, χάριν τῆς 'Ακολουθίας τῶν «Χαιρετισμῶν», ὅσον καὶ ἂν ὑπό τινων δύναται νὰ θεωρῆται ὡς ἁπλῆ κατὰ συνήθειαν καὶ ἄνευ βαθυτέρας τινὸς σημασίας ἐκδήλωσις, δὲν εἶναι, ἐν τούτοις, δυνατὸν ν' ἀφήσῃ ἀδιάφορον τὸν προσεκτικὸν παρατηρητὴν τῶν θρησκευτικῶν ἐκδηλώσεων τοῦ λαοῦ μας. Διότι, καὶ ἂν ἀκόμη θὰ εἶχον δίκαιον οἱ διατηροῦντες τὰς τοιαύτας ἐπιφυλάξεις των, ὡς πρὸς τὸ βάθος τῆς θρησκευτικότητος, ἣν τὸ γεγονὸς μαρτυρεῖ, οὐδείς, καὶ πάλιν, θὰ ἠδύνατο, ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει, ν' ἀρνηθῇ, ὅτι πρόκειται, πάντως, περὶ ἐκδηλώσεως, ἥτις, ὁπωσδήποτε κἂν ἤθελεν ἀξιολογηθῇ, δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ στερηθῇ τῆς ἀξίας της, ὡς μαρτυρούσης, ἂν μή τι ἄλλο, τὴν βαθεῖαν, τοὐλάχιστον, προσήλωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἰς τὰς πατρίους ἐθνικοθρησκευτικάς του παραδόσεις. 'Αλλὰ ἡ προσήλωσις αὐτὴ ἀποτελεῖ, ἀναμφιβόλως, κεφάλαιον ὑψίστης πνευματικῆς καὶ ἐθνικῆς σημασίας καὶ θεμέλιον, ἐφ' οὗ δύνανται πολλὰ νὰ οἰκοδομηθῶσι. Καὶ ἀποτελεῖ εὐτύχημα διὰ τὸν τόπον τό, ὅτι ἡ σημασία τοῦ κεφαλαίου τούτου εἶναι σήμερον ἀπολύτως ἀντιληπτὴ παρὰ τοῖς κεκλημένοις, ὅπως ἐργασθῶσιν ἀποτελεσματικῶς πρὸς περαιτέρω ἀξιοποίησίν του. Οὐχ ἧττον ὅμως ἀπαιτεῖται, καὶ ἐν προκειμένῳ, σύστημα καὶ συντονισμὸς καὶ λελογισμένη σύμπραξις ἁπασῶν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων, αἵτινες δύνανται νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὸ ἔργον τοῦτο καὶ αἵτινες ὀφείλουσι νὰ θέσωσι πρὸς τοῦτο ἑαυτὰς ἀνεπιφυλάκτως εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ποιμαινούσης 'Εκκλησίας.

'Η Προσευχὴ τῶν Φοιτητῶν

'Η τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἑορτασθεῖσα καὶ παρ' ἡμῖν «Ἡμέρα Παγκοσμίου Προσευχῆς τῶν Φοιτητῶν» λίαν εὐλόγως συνεκίνησε πάντας τοὺς γνωρίζοντας τὴν ἀξίαν τοῦ θείου δώρου τῆς Προσευχῆς καὶ τοὺς ἐκτιμῶντας τὴν σημασίαν τῆς ἐν αὐτῇ πνευματικῆς ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ Οὐρανίου Πατρὸς συναντήσεως συμπάσης τῆς ἀνὰ τὸν κόσμον εἰς τὸν Χριστὸν πιστευούσης φοιτητικῆς Νεότητος. Ὅθεν καὶ δικαίως ἐπαινοῦντες τούς τε πρωτοστατήσαντας εἰς τὴν ἐν 'Ελλάδι ἐπικράτησιν τοῦ θεσμοῦ τούτου καὶ τοὺς ὁπωσδήποτε συντελοῦντας εἰς τὴν τήρησιν αὐτοῦ, εὐχόμεθα ἀπὸ καρδίας, ἵνα ὁ Κύριος, ἀποδεχόμενος τὰς κοινὰς ταύτας τῶν χριστιανῶν φοιτητῶν δεήσεις, ἐνισχύσῃ τούτους ἐν τῷ ἔργῳ, πρώτιστα πάντων, τῆς ἀτομικῆς αὐτῶν ἐν Χριστῷ προκοπῆς. Διότι διὰ τῆς προκοπῆς ταύτης καὶ μόνης θὰ εἶναι δυνατὸν οἱ μέλλοντες οὗτοι κοινωνικοὶ ἡγέται τῆς αὔριον ν' ἀναδειχθῶσιν ἄξιοι ἐργάται καὶ συντελεσταὶ τῆς παγκοσμίου συνεννοήσεως καὶ τῆς οἰκουμενικῆς εἰρήνης, ἣν τόσον βαθέως σήμερον ποθοῦσιν αἱ ἐνθουσιώδεις νεανικαί των ψυχαί.

'Επὶ τῇ προσεχεῖ 'Εορτῇ

Μετά τινας ἡμέρας θὰ κληθῇ καὶ πάλιν ὁ εὐσεβὴς ἑλληνικὸς λαός, ἵνα μετὰ τῆς κοσμοχαρμοσύνου τοῦ Εὐαγγελισμοῦ θρησκευτικῆς πανηγύρεως συνεορτάσῃ καὶ τὴν ἐπέτειον τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ Παλιγγενεσίας, ἀναγράφων, ἅπαξ ἔτι, τὰ νικητήρια τῇ 'Υπερμάχῳ τοῦ Γένους Στρατηγῷ καὶ δοξολογῶν ἐκ βαθέων τὸν δικαιοκρίτην Κύριον τῶν δυνάμεων. Πανηγυρικοὶ δὲ καὶ πάλιν θ' ἀκουσθῶσι λόγοι ἀνὰ τὸ Πανελλήνιον ἐν τοῖς ναοῖς, ἐν τοῖς σχολείοις καὶ ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν λοιπῶν πνευματικῶν τῆς χώρας 'Ιδρυμάτων. 'Αλλὰ καὶ σκέψεις πολλαὶ θὰ πρέπῃ νὰ γεννηθῶσιν, ἐκ τῆς ἀφορμῆς ταύτης, εἰς τὸν νοῦν παντός, ὅστις δεόντως ἐκτιμᾷ τὴν σοβαρότητα τοῦ θέματος καὶ τὴν ἀξίαν τῆς 'Εορτῆς. Φρονοῦμεν δ' ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἄκαιρος, ἐν προκειμένῳ καὶ ἡ ὑπόμνησις τῶν λόγων ἐκείνων τοῦ Βαπτιστοῦ: «Μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν 'Αβραάμ...». Διότι πολὺ συχνὰ οἱ ἄνθρωποι, ἐναβρυνόμενοι ἐπὶ τῇ ἀρετῇ καὶ τοῖς κατορθώμασι τῶν προγόνων, λησμονοῦσιν ἑαυτούς, θαμβούμενοι δὲ ὑπὸ τῆς αἴγλης τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος, τυφλώττουσιν ἐνώπιον τῆς συγχρόνου ἰδικῆς των πραγματικότητος. Καὶ δὲν θέλομεν μὲν νὰ εἴπωμεν, ὅτι εἶναι τόσον κακὴ ἡ σημερινὴ πραγματικότης, ὅσον ὑπὸ τῶν ἀπαισιοδοξοτέρων νομίζεται· δὲν εἶναι ὅμως καὶ παν-

τελῶς ἄσκοπος ἡ προσεκτικωτέρα ταύτης παρατήρησις καὶ ἡ μετριοπαθεστέρα, συνεπῶς, ἐκτίμησίς της ἀπὸ μέρους τῶν αἰσιοδοξοτέρων. Διότι, ἂν δὲν ἔχωμεν ν' ἀποδιώξωμεν σήμερον πολιτικοὺς δυνάστας, ἔχομεν ὅμως πάντοτε ἐνώπιον αὐτοῦ ἕκαστος τὸν ἀκατάπαυστον ἀγῶνα κατὰ τῆς τυραννίας τῶν ἰδίων ἡμῶν παθῶν.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣ. ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΕΦΟΔΙΑ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟΡΟΥΣ

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀλληλοβοηθείας καὶ Σχέσεων μετὰ τῶν Ξένων Ἐκκλησιῶν παρέλαβε διὰ τῆς Παγκοσμίου Ἐκκλησιαστικῆς Ὑπηρεσίας 316.000 περίπου δέματα τροφίμων, ἀποσταλέντα ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως διὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων.

Τὰ ἐν λόγῳ τρόφιμα, βάρους 2.370 τόννων καὶ ἀξίας 900 χιλιάδων δολλαρίων ἀπεστάλησαν εἰς τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ διανεμηθῶσι δωρεὰν μεταξὺ τῶν ἀπορωτέρων οἰκογενειῶν.

Ἐξ αὐτῶν παρεδόθησαν 5.272 δέματα τροφίμων εἰς τὴν ἐνταῦθα Ὑπηρεσίαν προσφύγων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς πρόσφυγας.

Διὰ τὴν ἀπὸ Πειραιῶς μέχρι τῶν κέντρων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ τὴν ἐντὸς αὐτῶν προώθησιν τῶν δεμάτων τούτων, διετέθη ὑπὸ τῆς Παγκοσμίου Ἐκκλησιαστικῆς Ὑπηρεσίας ποσὸν ἑνὸς δισεκατομμυρίου παλαιῶν δραχμῶν (1.000.000.000) εἰς τρόπον ὥστε τὰ δέματα νὰ φθάσουν εἰς χεῖρας τῶν δικαιούχων, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιβαρύνσεως αὐτῶν.

Πλεῖσται τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων ἐγνώρισαν τὸ πέρας τῆς διανομῆς τῶν ὡς ἄνω δεμάτων τροφίμων.

Ἐπίσης ἐκ μέρους καὶ δι' ἐξόδων τῆς Παγκοσμίου Ἐκκλησιαστικῆς Ὑπηρεσίας διὰ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀλληλοβοηθείας καὶ Σχέσεων μετὰ τῶν Ξένων Ἐκκλησιῶν (διευθυνομένης ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου) ἀποστέλλονται, μέσῳ τῶν κατὰ τόπους Ἱερῶν Μητροπόλεων, χορηγούμενα ὑπὸ τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ δωρεὰν πρὸς τοὺς ἀπόρους Α' κατηγορίας Ἕβρου, Καστορίας, Καβάλας, Κονίτσης, Φιλιατῶν, Καστελλορίζου, Χάλκης, Ἀστυπαλαίας, Νισύρου καὶ τοὺς σεισμοπαθεῖς Ἠλείας. Κατ' ἄτομον: βούτυρον 144 δράμια, τυρὸς 288 δράμ. καὶ γάλα (εἰς κόνιν) 288 δράμια.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνεχίζουσα τὰς ἐργασίας αὐτῆς, συνεδριάζει κατὰ τὰς πρὸς τοῦτο τακτὰς ἡμέρας, ἀσχολουμένη ἐπὶ ζητημάτων ὑπηρεσιακῆς φύσεως.

—Δι' ἐγγράφου αὐτῆς πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως Στρατάρχην κ. Ἀλέξ. Παπάγον, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος παρεκάλεσεν, ὅπως ληφθῇ πρόνοια πρὸς μετάθεσιν τῶν μεταμεσημβρινῶν ὡρῶν ἐργασίας τῆς Παρασκευῆς, ἵνα δοθῇ εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ἡ εὐκαιρία νὰ παρακολουθῶσι τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας τῶν «Χαιρετισμῶν».

—Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 10/3795 καὶ ὑπὸ χρονολογίαν 18.2.955 Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου, παρεκλήθησαν οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως συστήσωσιν εἰς τὸ ποίμνιόν των τὴν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς ἐνταῦθα Ἐξαρχίας τοῦ Παναγίου Τάφου διοργανουμένην τετάρτην μεταπολεμικὴν ἱερὰν ἀποδημίαν πρὸς προσκύνησιν τῶν Ἱερῶν Προσκυνημάτων τῆς θεοβαδίστου ἱερᾶς Γῆς, κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ προσεχοῦς Πάσχα.

—Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 529/796 καὶ ὑπὸ χρονολογίαν 23.2.955 Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου, ἀνενεώθη τὸ δικαίωμα τῆς μετὰ φειδοῦς ἐκδόσεως ἀδειῶν γάμου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς, ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅπως οὗτοι τελῶνται «δίχα πομπῆς καὶ ἐπιδείξεως».

—Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 652/801 καὶ ὑπὸ χρονολογίαν 11.3.955 τηλεγραφικῆς πρὸς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας Ἐγκυκλίου, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος παρεκάλεσεν, ὅπως συσταθῇ εἰς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα ὁ κατὰ τὴν 17ην καὶ 20ὴν ἱσταμένου μηνὸς διενεργηθησόμενος Πανελλήνιος Ἔρανος ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

—Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπέλυσε τῇ 15ῃ παρελθ. μηνὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 347/793 Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔχουσαν ὡς ἀκολούθως:

«Ὡς γνωστὸν ὑμῖν, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 354 τῆς 28ης Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1941 Ἐγκυκλίου αὐτῆς, ἐγνώρισε τοῖς Σεβ. Ἱεράρχαις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς, καθ' ἣν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἢ προφάσει δέον νὰ προβαίνωσιν εἰς χειροτονίας προσώπων, προερχομένων ἐξ ἄλλης Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἄνευ τῆς προηγουμένης κανονικῆς συγκαταθέσεως τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως, καὶ τῆς παροχῆς ἐκ μέρους τούτου ἐγγράφων πληροφοριῶν περὶ τοῦ ἤθους καὶ τῆς πολιτείας τῶν ὑποψηφίων, προσεπιδηλώσασα, ὅτι τὸ εἰρημένον μέτρον δέον νὰ τηρῆται καὶ ἐφαρμόζηται οὐ μόνον προκειμένου περὶ ἐγγάμων κληρικῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ ἀγάμων τοιούτων, οἵτινες καταφεύγουσιν εἰς Ἱερὰς Μονὰς ἄλλων Μητροπόλεων, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἐγκαταβιώσεως ἢ ἁπλῆς ἐγγραφῆς ἐν αὐταῖς καὶ τῆς προχειρίσεως αὐτῶν εἰς διακόνους ἢ πρεσβυτέρους.

»Τὸ περιεχόμενον ὅμως τῆς διαληφθείσης Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου ἔτυχεν, ἔκτοτε μέχρι σήμερον, διαφόρου ἑρμηνείας ὑπὸ τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν καὶ ἐδημιούργησε μάλιστα εἴς τινας περιπτώσεις ζητήματα, ἀπασχολήσαντα καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

»Τούτου ἕνεκεν, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 8ης τρέχοντος μηνός, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ γνωρίσῃ ὑμῖν ἐν σχέσει πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς ἐν ἀρχῇ ἀναφερομένης Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου ταῦτα:

»Ἡ ἀπαιτουμένη κανονικὴ συγκατάθεσις τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως, προκειμένου περὶ χειροτονηθησομένου κληρικοῦ, ἐγγάμου ἢ ἀγάμου, ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς πιστοποιήσεως περὶ αὐτοῦ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ πνευματικὰ κωλύματα καὶ ζητήματα, περὶ τῶν ὁποίων, κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, ὑποχρεοῦται νὰ παράσχῃ ἀναλόγους πληροφορίας ὁ Ἱεράρχης τῆς Ἐπαρχίας, ἐκ τῆς ὁποίας προέρχεται ὁ εἰς ἄλλην Ἐπαρχίαν μέλλων νὰ χειροτονηθῇ ὑποψήφιος κληρικός. Δὲν ἔχει δηλαδὴ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐγκρίσεως ἢ μὴ ἐγκρίσεως ἀναχωρήσεως τοῦ ὑποψηφίου κληρικοῦ ἐκ τῆς μιᾶς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπαρχίας εἰς ἄλλην τοιαύτην.

»Ὅθεν, γνωρίζουσα ὑμῖν ταῦτα, παρακαλεῖ ὑμᾶς, ἵνα, ὁσάκις ζητηθῇ ἁρμοδίως παρ' ὑμῶν ἡ κανονικὴ λεγομένη συγκατάθεσις διὰ τὴν εἰς ἄλλην Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπαρχίαν χειροτονίαν κληρικοῦ, προθύμως παρέχητε πληροφορίας περὶ τῆς καταλληλότητος ἢ μή, ἀπὸ πνευματικῆς μόνον καὶ ἠθικῆς ἐπόψεως, ἵνα μὴ ἐμποδίζωνται χειροτονίαι κληρικῶν».

— Ἐπίσης, τῇ 24ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἀπελύθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 537/797 Συνοδικὴ πρὸς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας Ἐγκύκλιος ἔχουσα ὡς ἑξῆς:

«Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτῆς τῆς 22ας τρέχοντος μηνός, ἀπεφάσισεν ὅπως διὰ τῆς παρούσης Ἐγκυκλίου αὐτῆς διαταχθῶσιν οἱ Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νὰ μὴ δημοσιογραφῶσι τοῦ λοιποῦ εἰς περιοδικὰ φέροντα ἐκκλησιαστικοὺς τίτλους, ἢ εἰς ἐφημερίδας Ἀθηναϊκὰς ἢ τοπικάς, νὰ μὴ προβαίνωσιν εἰς δηλώσεις, οὔτε νὰ παρέχωσιν ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήματα ἐφημερίδων κ. λ. π. Ἐξαιροῦνται, βεβαίως, αἱ δημοσιεύσεις θεολογικῶν διατριβῶν καὶ πραγματειῶν, ἀποβλεπουσῶν εἰς ἐποικοδόμησιν τῶν χριστιανῶν. Πᾶσα τυχὸν παράβασις τῆς Συνοδικῆς ταύτης ἀποφάσεως θὰ συνεπάγεται αὐστηρὰς κυρώσεις.

»Ἐπὶ τούτοις, τυχὸν ἀποσταλέντα δημοσιεύματα εἰς ἐφημερίδας ἢ περιοδικὰ παρὰ τῶν ὡς εἴρηται Ἱεραρχῶν δέον παρευθὺς νὰ ἀνακληθῶσι.

»Ἐπὶ γενικωτέρας σημασίας ἐκκλησιαστικῶν καὶ λοιπῶν ἄλλων ζητημάτων, ἐφ' ὅσον ἤθελον οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι νὰ

ἐκφέρωσι διὰ τοῦ τύπου τὴν γνώμην αὐτῶν, θὰ ὑποβάλωσι τὰς ἀπόψεις καὶ γνώμας αὐτῶν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ διὰ μελέτην καὶ ἔγκρισιν.

»Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀξιοῖ τὴν πιστὴν τήρησιν τοῦ περιεχομένου τῆς παρούσης Ἐγκυκλίου αὐτῆς».

— Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπέλυσεν, ὡσαύτως, τῇ 1ῃ Ἱσταμένου μηνὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 554/798 Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔχουσαν ὡς ἕπεται:

«Περιῆλθεν εἰς γνῶσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅτι τινὲς τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μετέθεσαν αὐτοβούλως τὴν ὥραν τῆς τελέσεως τῆς Ἀναστάσεως κατὰ τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην Κυριακὴν τοῦ Πάσχα, τελοῦντες αὐτὴν κατὰ τὰς πρώτας ὥρας πρὸ τῆς πρωΐας τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, ἀντὶ τῆς τελέσεως αὐτῆς κατὰ τὸ μεσονύκτιον, κατὰ τὴν παραδοθεῖσαν ἡμῖν ἀρχαίαν ἐκκλησιαστικὴν συνήθειαν, περὶ τῆς ὁποίας ῥητὴ μνεία γίνεται εἰς τὸν Α' κανόνα τοῦ Ἁγίου Διονυσίου Ἀλεξανδρείας καὶ εἰς τὸν ΠΘ' τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καθ' οὓς «χρὴ τοὺς πιστοὺς περὶ μέσαις τῆς μετὰ τὸ μέγα Σάββατον νυκτὸς ὥραις ἀπονηστίζεσθαι», καὶ τὴν ὁποίαν ἅπασα ἡ ἀνὰ τὴν οἰκουμένην Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μετ' εὐλαβείας ἀνέκαθεν ἐτήρησε καὶ ἐξακολουθεῖ διατηροῦσα ἄχρι τοῦ νῦν.

»Ἡ λειτουργικὴ αὕτη παράδοσις περιελήφθη, ὡς ἦτο φυσικόν, καὶ εἰς τὸ Τυπικὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὅπερ καθορίζει εἰς τὴν τυπικὴν διάταξιν τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, ὅτι «περὶ ὥραν ε' τῆς νυκτὸς εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ...» καὶ περαιτέρω, μετὰ τὴν τελετὴν τῆς Ἀναστάσεως, διατάσσει τὴν τέλεσιν τοῦ Ὄρθρου τῆς μεγάλης ταύτης ἑορτῶν ἑορτῆς, καὶ ἐν συνεχείᾳ καθορίζει τὰ τῆς θείας Λειτουργίας, ἐνδεικτικῶς ἀναφέρον «ἄρχεται ἡ λειτουργία» ἀμέσως μετὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ὄρθρου.

»Ὅθεν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἐπιβλέπουσα καὶ ἐπὶ τὰ τῆς θείας Λατρείας, μετὰ τὰ ὡς ἄνω διαλαμβανόμενα παραγγέλλει ὑμῖν, διὰ τοῦ παρόντος Ἐγκυκλίου γράμματος, ἵνα ἡ τελετὴ τῆς Ἀναστάσεως κατὰ τὴν ἁγίαν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα τελῆται ἀκριβῶς τῇ δωδεκάτῃ νυκτερινῇ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, καὶ ἐπακολουθῇ ἀμέσως ἡ ἀκολουθία τοῦ Ὄρθρου, καὶ ἐν συνεχείᾳ τελῆται ἡ θεία Λειτουργία.

»Ταῦτα παραγγέλλουσα ὑμῖν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἐφιστᾷ τὴν ὑμετέραν προσοχὴν ἐπὶ τῆς τηρήσεως αὐτῶν, καὶ ἕνεκα τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν παραδόσασαν ἡμῖν τὸ ἔθος πολιὰν ἀρχαιότητα, καὶ ἕνεκα τῆς ὁμοιομορφίας ἐν τῇ θείᾳ Λατρείᾳ, περὶ τῆς ὁποίας ὁμοιομορφίας ὁ τῶν Ἐθνῶν Ἀπόστολος Παῦλος παραγγέλλει «πάντα εὐσχήμως καὶ κατὰ τάξιν γενέσθω».

Ἀποστολικὴ Διακονία. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κρήτης κ. Εὐγένιος, ἐπισκεφθεὶς τὸ Θεολογικὸν Οἰκοτροφεῖον, παρεκάθησεν εἰς τὴν κοινὴν φοιτητικὴν τράπεζαν, μετὰ τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολ. Διακονίας Καθηγητοῦ κ. Βασ. Μ. Βέλλα, καὶ ὡμίλησε μετὰ τὸ γεῦμα πρὸς τοὺς τροφίμους τοῦ Ἱδρύματος.

Ἐγκρίσει τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Ἀποστολ. Διακονίας εἰς Χανιὰ ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Θεόκλητος Μιχαλᾶς, κατόπιν σχετικῆς παρακλήσεως τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κ. Ἀγαθαγγέλου, εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ αὐτόθι πνευματικοῦ ἔργου.

Ἐξεδόθη καὶ ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν ὁ πρῶτος τόμος τῆς «Βιβλιοθήκης Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων», περιέχων τὸ πρῶτον μέρος τῶν ἔργων τοῦ ἐκ τῶν Ἀποστολικῶν Πατέρων ἁγίου Κλήμεντος Ρώμης. Τιμᾶται ἄδετος μὲν δρχ. 40, πανόδετος δὲ δρχ. 45.

Ἤδη ἤρξατο ἡ ἐκτύπωσις καὶ τοῦ δευτέρου τόμου, ὅστις θὰ περιλάβῃ τὸ δεύτερον μέρος τῶν ἔργων τοῦ Κλήμεντος Ρώμης.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος προέστη τῆς ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως, πρωτοβουλίᾳ τῶν Ἠπειρωτικῶν Σωματείων τελεσθείσης τῇ 20ῇ παρελθόντος μηνὸς Δοξολογίας, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἰωαννίνων.

—Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἱερούργησεν ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῶν Ἀθηνῶν τῇ 4ῃ ἱσταμένου μηνός, Α' Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐχοροστάτησε δὲ τῇ Παρασκευῇ, 6ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν Ἀποδείπνου, καθ' ἣν ἀνέγνω τὴν πρώτην στάσιν τῶν «Χαιρετισμῶν».

—Ἡ Α. Μακαριότης μετέσχε τῆς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως συγκροτηθείσης τῇ 16ῃ παρελθ. μηνὸς συνεδρίας τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ «Ἐθνικοῦ Ἱδρύματος».

—Ἡ Α. Μακαριότης προήδρευσε συνεδριῶν τοῦ μὲν Κεντρ. Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ τῇ 17ῃ καὶ 23ῃ τοῦ παρελθόντος μηνὸς καὶ τῇ 2ᾳ καὶ 9ῃ τοῦ παρόντος, τοῦ δὲ Διοικ. Συμβουλίου τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς τῇ 1ῃ τοῦ παρόντος μηνός.

—Ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη τὸν Ὑπουργὸν τῶν Δημοσίων Ἔργων κ. Καραμανλῆν, τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κρήτης κ. Εὐγένιον, τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἡλιουπόλεως κ. Γεννάδιον, τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον Μελίτης κ. Ἰάκωβον, τὸν ὑπαρχηγὸν τοῦ Γ. Ε. Στρατοῦ ἀντιστράτηγον κ. Γρίβαν, τὸν πολιτικὸν Σύμβουλον τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως κ. Δήμητσαν, τὸν Γεν. Δ/τὴν τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν κ. Δεληνῖκον, τὸν Γεν. Διοικητὴν Κρήτης κ. Κονιωτάκην, τὸν μέγαν Αὐλάρχην τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως κ. Λεβίδην μετὰ τῆς κ. Λεβίδου, τοὺς συμβούλους τῆς Ἐθναρχίας Κύπρου κ.κ. Λουϊζίδην καὶ Ρωσσίδην, τὸν Δήμαρχον Ἀθηναίων κ. Κατσώταν, τὸν πρώην Ὑπουργὸν κ. Σολομωνίδην, τὸν πρώην Ὑπουργὸν κ. Ἀβέρωφ, τὸν πρώην Γενικὸν Διοικητὴν Ἠπείρου κ. Τσεριόνην, τὸν βουλευτὴν Γορτυνίας κ. Τσοῦρνον, τὸν βουλευτὴν Πειραιῶς κ. Βοβολίνην, τὸν καθηγητὴν τοῦ Παν. Θεσ)νίκης κ. Τράκαν, τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον Βουλιαγμένης, τὸν στρατηγὸν κ. Ἀλ. Μελᾶν, διάφορα ἐκκλησιαστικὰ συμβούλια κ. ἄ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Λ. Φιλιππίδου, Κοσμήτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, Τὸ ἔργον καὶ ἡ ἀποστολὴ τοῦ Φοιτητοῦ τῆς Θεολογίας, Ἀθῆναι 1954.

Σεβ. Μητροπ. Νουβίας Ἀνθίμου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἡ χειροτονία ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ Ἀλεξανδρείας, Ἀλεξάνδρεια 1954.

Σ. Δ. Λώλη, Ὑφηγητοῦ τῆς Δογματικῆς καὶ Συμβολικῆς, Ἡ περὶ τῆς θείας τοῦ Χριστοῦ κενώσεως θεωρία, Ἀθῆναι 1954.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἱερ. Μητρόπολιν Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας· Ἐλάβομεν τὰ ὑπ' ἀριθ. 109/21-2-55 καὶ 115/14-2-55 ὑμέτερα ἔγγραφα καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν.— **Αἰδ. Βλαχοδημητρόπουλον Μιχ.**, Σωληνάριον, Μεσσηνίας· ζητηθὲν ἀπεστάλη· φύλλον ἀποστέλλεται τακτικῶς. — **Αἰδ. Κωστούλαν Εὐάγγ.**, Ἄνω Λαψίστα, Ἰωαννίνων· διεύθυνσίς σας διωρθώθη· περὶ τῶν ζητουμένων βιβλίων εἰδοποιήσαμεν σχετικῶς τὴν Ἀπ. Διακονίαν.— **Κον Μῆτρον Δημ.**, Πύργον Ἠλείας· ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.

= ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ =

Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47 § 2 ἐδάφιον 2 καὶ 63 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν διακονικὴν θέσιν τακτικοῦ Διακόνου τῆς Ἐνορίας Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος Θεσσαλονίκης, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς διακονικῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 7ῃ Μαρτίου 1955

† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων

Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 46 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν χηρεύουσαν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Μακρυχωρίου ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖά μας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ αὐτοῦ Νόμου ὁριζόμενα δικαιολογητικὰ ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν, προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων διὰ τὴν ἄνω ἐνορίαν.

Ἐν Καρδίτσῃ τῇ 1ῃ Μαρτίου 1955

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Κ ύ ρ ι λ λ ο ς

Ἱερὰ Μητρόπολις Κορινθίας

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» Α. Ν. καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὁριζόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τοῦ Ἐφημερίου τοῦ ἐν Βελλίνῃ Ἱ. Ναοῦ ἁγ. Δημητρίου ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὁριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσι ὑποψήφιοι ἐφημέριοι τοῦ ὡς ἄνω Ἱ. Ναοῦ.

Ἐν Κορίνθῳ τῇ 24ῃ Φεβρουαρίου 1955

† Ὁ Κορινθίας Π ρ ο κ ό π ι ο ς

Ἱερὰ Μητρόπολις Μαρωνείας

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46,47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας Ἁγίων Κων)τίνου καὶ Ἑλένης τῆς κωμοπόλεως Σαπτῶν, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ Πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου, πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Κομοτηνῇ τῇ 26ῃ Φεβρουαρίου 1955

† Ὁ Μαρωνείας Τ ι μ ό θ ε ο ς

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46,47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἁγίας Τριάδος Μεσοποτάμου καὶ 2) Ἁγ. Νικολάου Ρωμυρίου καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὁριζόμενα προσόντα πρὸς πλήρωσιν τῶν ἄνω ἐφημεριακῶν θέσεων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν Ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ δικαιολογητικά, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Καλάμαις τῇ 23ῃ Φεβρουαρίου 1955

† Ὁ Μεσσηνίας Χ ρ υ σ ό σ τ ο μ ο ς

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47, καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἁγίου Νικολάου Μεθώνης καὶ 2) Κοιμ. Θεοτόκου Κορομηλιᾶς καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὁριζόμενα προσόντα πρὸς πλήρωσιν τῶν ἄνω ἐφημεριακῶν θέσεων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ δικαιολογητικά, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Καλάμαις τῇ 23ῃ Φεβρουαρίου 1955

† Ὁ Μεσσηνίας Χ ρ υ σ ό σ τ ο μ ο ς

Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβ. καὶ Σπάρτης, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 243 ἐ. ἔ. προκηρύξεως αὐτῆς, συνῳδὰ τῷ ἄρθρῳ 26 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλεῖ τοὺς βουλομένους ὅπως μέχρι τῆς 20ῆς Μαρτίου ἐ. ἔ. ὑποβάλωσιν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν, πρὸς συμμετοχὴν διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς χηρευούσης θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῇ ἐνορίᾳ Ἀγόριαννη-Πελλάνης.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου 1955

† Ὁ Μονεμβ. καὶ Σπάρτης Δ ι ο ν ύ σ ι ο ς

Ἱερὰ Μητρόπολις Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας

Προκειμένου νὰ πληρωθῇ ἡ κενὴ θέσις τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ ἐνοριακοῦ Ναοῦ «Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» Ἐπισκοπῆς Εὐρυτανίας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβουν τὴν θέσιν αὐτὴν ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὁριζόμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Ναυπάκτῳ τῇ 18ῃ Φεβρουαρίου 1955

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Χ ρ ι σ τ ο φ ό ρ ο ς

Ἱερὰ Μητρόπολις Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς Διατάξεις τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/40, «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας. 1) Ἁγίου Γεωργίου Πέρδικας Πάργας, καὶ 2) Κοιμήσεως Θεοτόκου Τσαρακλιμανίου-Φιλιατῶν, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων, πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω χηρευουσῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἐν Παραμυθίᾳ τῇ 16ῃ Φεβρουαρίου 1955

† Ὁ Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου Δ ω ρ ό θ ε ο ς

Ἱερὰ Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47, 48 καὶ 63 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου Διακόνου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ «Εἰσοδίων Θεοτόκου» Φιλιατρῶν, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὁριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς θέσεως ταύτης ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσι τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ Πιστοποιητικά.

Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 21ῃ Φεβρουαρίου 1955

† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Δ α μ α σ κ η ν ό ς

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ ἐνοριακοῦ Ναοῦ «Κοιμ. Θεοτόκου» Συρτζίου, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 47 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 16 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5816/1941 Νομοθετικοῦ Διατάγματος «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Α.Ν. 2200/1940» ὁριζόμενα προσόντα ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ πιστοποιητικά.

Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 7ῃ Μαρτίου 1955.

† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Δ α μ α σ κ η ν ό ς

"ΕΚΚΛΗΣΙΑ„
ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον
ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΠΥΡΙΔΩΝ
† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ
† Ὁ Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου — Ἀκαδημαϊκὸς
ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΕΜΜΑΝ. Γ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ
Πρωτοπρεσβύτερος—Κατηχητὴς

Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰασίου 1.